

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Tolderlund, Hother.; af Hother Tolderlund (Dr. H.) : Ny Samling I.

Titel | Title:

Fortællinger og Skildringer

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : Jacob Erslevs Forlag, 1868

Fysiske størrelse | Physical extent:

197 s.

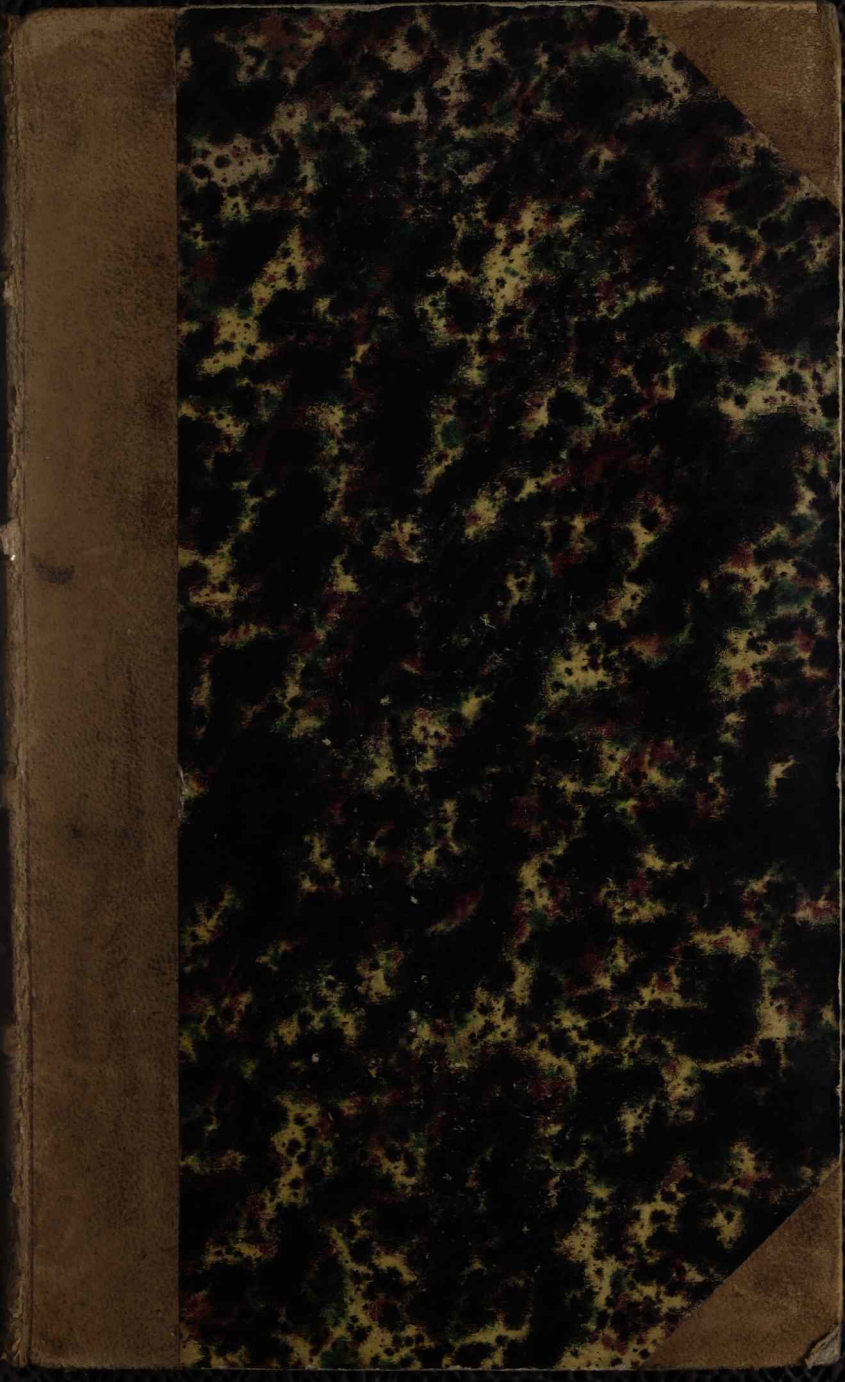
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

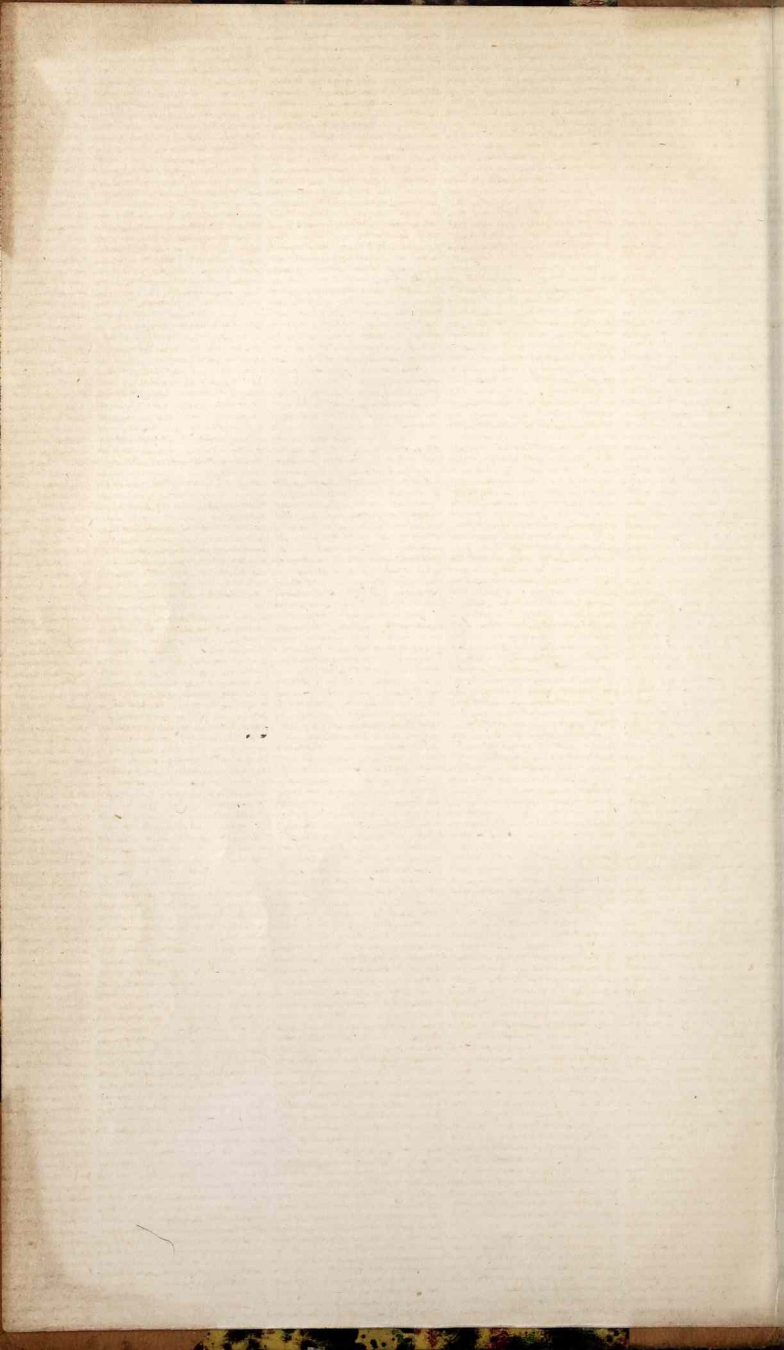
571-290.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130023088811

Fortællinger og Skildringer

af

Hother Tolderlund.

(Dr. H.)

En Samling.

I.

Kjøbenhavn.

Jacob Ersløvs Forlag.

P. Nielsens Bogtrykkeri i Aarhus.

1868.

Handwritten title in Gothic script, likely a book title or chapter heading.

Handwritten text, possibly a name or a reference, appearing in the middle of the page.

Handwritten text, possibly a name or a reference, appearing in the middle of the page.

Handwritten text, possibly a name or a reference, appearing in the middle of the page.

Handwritten text, possibly a name or a reference, appearing in the middle of the page.

Handwritten text, possibly a name or a reference, appearing in the middle of the page.

Handwritten text, possibly a name or a reference, appearing in the middle of the page.

Indhold.

	Side
Patent	1.
En Kop Kaffe	59.
Engleposten	87.
Himmelbjerg og Bøvbjerg	141.

Table

1	1
2	2
3	3
4	4

Patent.

1075

I.

Daglig Tale hedde Smaahusene foran Sonderport aldrig andet end „de varme Lande“. Nogle betragte det som et Spottenavn, fordi de fattige Beboere neppe have Klæder paa Kroppen; Andre paaftaae, at Luften derude virkelig er mildere — saameget er vist, at Vaaren altid sender sin første Hilsen til Byen ved pjaltede Unger fra de varme Lande, som salbyde Violer i smudsige Kræmmerhuse, at ingensteds grønnes Buskene tidligere, ingensteds seer man før den lille Crocus stifte sit gullokkede Hoved frem af Jorden end paa den solbestinnede, mod Syd skraanende Skrænt af Bakken, hvorpaa Husene i de varme Lande ere byggede. De ligge nydeligt opad Bakkeskraaningene, hvert Hus i sin lille Have; levende Hegn dække Murens Skrobelighed, Frugttræer strø deres Blomstersjone over de

forrevne Straatage, og overst paa Bassen løber den deilige Kastanieallee, som fører ud til den nye Kirkegaard. Hvert Træ seer ud som en Kandelaber med Tusinder af Blomsterlys, og dog er der et hyggeligt Tusmørke under de tætte Kroner. Om Hverdagen er der stille i de varme Lande; den mandlige Befolkning gaaer tidligt om Morgenen bort for at søge Arbejde i Byen, og ikke meget senere seer man et Tog af Kvinder drage ud med Raget over Rassen og de store Kurve fyldte med Grøntsager, der perle af Morgenduggen eller Vandtanden, med buttede røde Radiser, lange blegnæbede Asparges, duftende Jordbær i et stort Kaalblad og i et Hjørne af Kurven en Blomsterkøst til en god Kunde. Den halve By forshynes med Kjøkkenurter fra de varme Lande. Hver Morgen foregaaer denne Folkevandring, og Dagen over ligger Forstaden overladt til sig selv og Børnene, der støie omkring paa Gaden, samt et Par gamle Kjærlinger, som holde Storduff og hænge Pjalterne til Tørring paa Bustene. Men om Søndagen er der et andet Liv. Kjøbstadborgeren, som ikke har Raad til at kjøre i Skoven og som dog gjerne vil nyde sin Hviledag i det Frie, drager med sin Familie om Eftermiddagen ud af Sønderport. I Toldbetjentens fordoms frygtede Bolig har en Ragesone opslaaet sin for-

førerikke Boutif; Børnene kunne ikke modstaae dens
 Fristelser og sætte strax Ugens Sparepenge overstyr.
 Honningkager og Brystfukker give ved Delingen
 Anledning til Klammeri mellem de Smaae, og ved
 Pletterne paa Sondagsblousen til Skjenderi af
 Mutter, der med Lommetorflædet søger at gjøre
 den skete Skade god igjen og astørre Taarerne og
 Sufferet. Fatter slentrer foran med sin Pibe, Kone
 og Børn følge efter som bedst, skjændende og tu-
 dende og nydende Sendagsglæderne. Ud gjennem
 de varme Lande gaaer Reisen. Ved Korsveien
 sidder den blinde Spillemand og piner sin Klarinet.
 Han er ingen Digger, langtfra; det kan man læse
 sig til paa et Stykke Bogdug, ophængt paa en
 Stang; der staaer det skrevet, at han sidder her
 med Dyrighedens og Fattigvæsenets Tilladelse for
 at hævde sin Tribut af Medborgeres Godgjorenhed,
 og Fatter, der er en god Borger og Dyrigheden
 underdanig, betaler denne Skat som alle andre
 Skatter med et Suk og kaster en Gnestefilling i
 Thekoppen i den sidte Kaffjet, som ligger paa
 Spillemandens Skjod. Hvor deiligt under Kastanie-
 træernes Kroner! Bierne summe mellem Blomsterne,
 og i Skyggen vandrer det ene Selskab afsted efter
 det andet ad den brede Allee mod Kirkegaarden,
 over hvis Port et forgyldt Dødningshoved hviler

paa sine egne forslagte Laarben. En gammel Kone holder Porten paa vidt Gab og neier for hver Kommende; hun har ingen skriftlig Tilladelse af Øvrigheden, og Fatter har ogsaa paa Munden at sige hende, at han ikke kan lide det Tiggeri, og at han godt selv kan lukke Porten op; men saa kommer han til at see opefter; der smiler Hovedet til ham i Solskinnet og nedenunder staaer skrevet: „Kommer til mig alle I, som ere besværede“ — det er næsten, som gjaldt det ham. Bryst og Lomme blive ham paa engang tung; han maa lette dem for et Suk og en Enestefilling. Ja, det koster Penge, at more sig om Søndagen. Men Gravskrifterne kan man læse gratis og Kirkeværgens Formaning om ikke at overtræde de affstufne Veie eller plukke Blomster, og de blive læste og kommenterede; og passiareet bliver der med Naboer og Bekjendte, man moder i det Grønne; dybsindige Betragtninger blive anstillede ved en aaben Grav, som venter sin tause Beboer, ved de endnu ikke optagne affstufne Gravpladse — „hvem mon skal være den Næste?“ — og Moralen bliver, man skal nyde Livet, glæde sig ved Søndagen og Solskinnet, mens man kan, og hvor skal man bedre kunne gjøre det end i „Rosenharmonien“?

Stedet med dette velsklingende Navn er en stor

Bygning, indhyllet i et Bildnis af Hybenroser, hvis lange tornede Grene hænge som Markiser ned over Vinduerne, klattre op ad Muren, slynge sig over Tagrenden og kravle langs Stenene helt op paa Taget, hoverende over at have kvalt de ægte Stud, som engang have været indpodede i Stammen. Til den blomstrende Del af Navnet er der saaledes Grund nok; den harmoniske Del synes langt fra saa berettiget. En forvirret Summen af Stemmer flaaer En imøde fra den lille Have, som er inddelt i en Mængde smaae Lysthuse; Kirren af Tallefener og Glas overdøves nu og da af en vældig Latter, og som Accompagnement til det larmende Chor høres en vedvarende hul Rumlen fra Reglebanelen, hvor Kuglen bestandig ruller frem og tilbage, Reglerne buldre overende, og Reglereiseren med hæs Røst udsynger Resultatet af Slaget i Konstudtryk som „Fudel, halvt Dussin, halvt Lispund, tre Lange“, og, naar det kommer høit, raaber, saa hele Haven kan høre det:

„Alle Ni
Slog De,

Derfor maa De en Skilling gie!“ —

uden at jeg derfor tor paastaae, at dette beskedne Forlangende af Fortunas barbenede Haandlanger altid finder et villigt Dre.

Medens Børnene lege i Haven, Konerne drifte The og passiare i Lysthusene, more Mændene sig i den overfyldte Gjæstestue med at slaae „Høiest Dine“ om et Glas Punsch eller faae sig et Slag Kort til en Pibe og et Krus Ol. Latter og kras-tige Eder forkynde Lyffens Omfistelighed, Trumfer markeres ved Slag med Knoerne og Veter ved Kridtstregere — ja, der er lystigt i „Rosenharmo-nien“ om Søndageftermiddag, Glæde over Hvile-dagen staaer aftegnat i alle Ansigter undtagen eet. Besidderen af denne Undtagelse fra den alminde-lige Regel maa Du tillade mig at præsentere for Dig, høifæredede Læser!

II.

Det er to — nei tre — — ja, jeg huffer det virkelig ikke saa noie — men det er ialfald ikke mere end et Par Aar siden, at Byens værdige Borgerstab blev forøget med et nyt Medlem ved at Smedesvend Fredrik Rasmussen gjorde Meisterstykke som Nagelsmed og aabnede sit eget Værksted. Da Husleien i Byen var dyr, leiede han en Bolig i „de varme Lande“, og der saae man ham smede fra Morgen til Aften tiltrods for Varmen. Det er godt nok at sige: „Mand er sin Lyfkes Smed“; men der skal andet til at smede Lyfken end Hammer og Ambolt, og hvor slittigt Rasmussen end brugte disse Instrumenter, fik han aldrig en Stump Lyffe under Tangen. Der var ikke altid meget at gjøre for Folk af hans Haandværk, og havde Fredrik ikke været et Stykke af et mekanisk Geni og snild. paa Fingrene, saa han kunde for-

færdige alleslags Smaating og hjælpe paa forskjellige Maskinerier, som kom i Norden, var det vel neppe gaaet ham bedre end de andre Beboere af de varme Lande. Hvor smaat det end gik, tabte han ikke Modet; han arbejdede frisk væk og trøstede sig med, at Flere havde ligesom han begyndt med tomme Hænder og sad nu godt i det, der var Den og Den og Den, ikke at tale om gamle Hans Kof indensfor Sønderport!

Hans Kof var ogsaa Smed, og han var, som Folk paastod, just ingen Høgemester i sit Fag. Men han havde havt Lykken med sig. Som fattig Bønderdrenge var han kommen til Staden, havde lært saameget af Haandværket, at han kunde blive gjort til Svend, giftet sig med sin Mesters Datter og efter dennes Død arvet Hus, Bedrift og en god Slump Penge. Han kunde staae i Forstud og give Kredit og holde Folk til det Arbejde, han ikke selv var istand til at gjøre; derfor var det ikke saa underligt, at yngre Smede ikke kunde komme op ved Siden af gamle Hans, der saa at sige var Enehersker over Hammer og Ambolt i Byen og satte en Stolthed i at være det. Hans Kof tog ikke synderlig Notits af, at Rasmussen nedsatte sig som Mester; han var jo kun Nagelsmed, og denne lille Sidegren af Forretningen kunde Hans

vel undvære, han havde endda mere end nok at bestille. Alting gik godt mellem de to Colleger: Kof købte i en snever Bending Som hos Rasmusen, og denne gik aldrig ind til Byen uden høfligt at hilse den gamle Smed, som enten sad ved Vinduet og stavede sig gennem Avisen ved Hjælp af et Par store runde Brillen, eller stod udenfor Døren til Bærkstedet og saae sig om — altid med Tøfler, Skjodskind, en hvid Bomuldsnathue og en sort Plet paa hver Side af Næsen, der vidnede om, at skjøndt han havde bygget sig et stort toetages Hus, havde han dog endnu ikke faaet Raad til at anskaffe sig Lometorklæder. Kof var og blev Bonden; de yngre Borgere lo lidt af den sære gamle Knold; men naar de gik ham forbi, tog de ikke destomindre Hatten dybt af. Til Gjengjæld skuppede han lidt paa Huen. Men Kof havde under Huen, hvad Mange ikke havde under Hatten; en forslagen, gammel Fyr var han; og naar han satte sig paa sit Pengestrin, kunde han nok med Ret spørge, hvormange Sneje pyntede Kræmmere der gik paa en Smed.

Et Aarstid eller saa var forløbet. Kommunen byggede et nyt Fattighus, og der skulde holdes Licitation over Smedearbeidet ved samme. Trommeslageren forkyndte det paa Gader og Torve, Byens

Avis trykkede det med fede Typer, og begge indbød Lysthavende til at indfinde sig paa Raadstuen en bestemt Dag. Dagen kom, Folk gik derhen — ikke for at byde; thi enhver vidste, at Hans Kof vilde have Arbejdet, og saa fik han det naturligtvis, mente de. Men det var altid en Udspredelse at gaae hen til Raadstuen, træffe Bekjendte, faae sig en Snaps og et Glas Ol hos Værten i Raadstuekjelderens og passiare om Dagens Nyheder, indtil Byfogden kom. Han kom. Selskabet forlod, stjødnt ugjerne, Kjelderens og gik op i Raadsalen for at høre Conditionerne, som man allerede kjendte, oplæses og for at erfare, hvad Kof bod — der kunde naturligtvis ikke være Tale om nogen Anden.

Byfogden læste, Kof gjorde sit Bud; „Ingen bedre?“ blev der spurgt. Stilhed overalt. „Ingen bedre? Første, anden, tredie — Naa, hvad siger Rasmussen?“ afbrød Byfogden sig selv.

Rasmussen bod under.

Alles Dine rettedes mod den unge Smed kun ikke Kofs. Han sad ubevægelig ved Bordet, stirrede paa de opslagne Conditioner og bod en lavere Sum. Rasmussen betænkte sig, regnede efter paa Fingrene, og først da Byfogden atter kom til sit „Første, anden, tredie Gang“, blev han særdig med sit Regnestykke og standsede ved sit Underbud den sal-

dende Hammer. Nu gif det med Bud og Underbud til almindelig Forundring for Tilhorerne og stor Tilfredsstillelse for Byfogden, der aldrig havde faaet et Arbeide saa billigt, som Rasmussen ved det endelige Tilslag lovede at levere det. „Til Lykke med Gæfsten“, sagde hans Naboer. „Til Lykke, Fredrik Rasmussen!“ sagde Hans Kof, satte Gatten over den Bomuldsnathue og gif, men glemte at drikke det halve Glas Punsch, han havde ladet staae i Skænkestuen.

Den unge Mester mærkede snart, at der ikke var rigtig Lykke ved det Arbeide, han havde paataget sig. Til hvilken Kjøbmand han kom, var Fjern og Kul steget i Pris; flere havde endog ganske udsolgt deres Beholdninger; thi mærkeligt nok havde Hans Kof i de sidste Dage havt store Leveringer behov. Vente til nye Varers Ankomst kunde Rasmussen ikke, fordi Arbeidet under daglig Mulkt skulde være færdigt til bestemt Tid; da han ikke havde rede Penge, maatte han tage paa Kredit og endda være glad, at han kunde faae, hvad han skulde bruge. Han sukkede, købte dyrt og gav sig ifærd med sit Arbeide. Dag ud og Dag ind arbejdede han og undte sig neppe saamegen Fritid, at han efter Sædvane Søndageftermiddag kunde besøge „Rosenharmonien“. Da han engang efter længere

Tids Traværelse kom derhen, saae hans Medborgere paa ham næsten som paa en Fremmed. „Hvor har Vorherre havt dig saalænge, Fredrik?“ spurgte En. „Hvordan gaaer det med Arbeidet?“ sagde en Anden; men de Færreste havde Tid til at befymre sig om Smeden, der tomte sit Krus i eet Drag og atter vilde gaae, men standsede af Nysgjerrighed for at see hvad det var, som tildrog sig den almindelige Opmærksomhed og samlede Folk i en tæt Klynge om et Bord midt i Stuen. Ved Bordet sad Hans Kof tilligemed en anden gammel Borger, ligesom han en af Byens rigeste Mænd, og fik sig et Slag „Sexogtreds“ om en saadan Bagatel, at der skulde Lykke til at vinde til et Krus Ol i det Spil.

„Se, Goddag Fredrik!“ udbrod den gamle Smed ved Synet af den nysankomne Tilffuer; „er du her? Jeg troede, du sad i Arbeide til over Døren og ikke havde Tid at komme her saadan som vi andre Dagdrivere. — Spil ud, Makker! — Naa, hvordan gaaer det saa med dit Fattighus? — Trumf! — Kan man snart flytte ind i det?“

Det gik saa som saa, mente Rasmussen; Arbeidet skulde nok blive færdigt til bestemt Tid, men Fortjenesten blev nok kun ringe.

„Mængden skal gjøre det“, trøstede Kof og nip-

pede med Velbehag til det Glas, han havde bundet fra sin Modstander. — „Puh, den er stærk! — Hvem skal give Kort? — — Har du ellers Lyft til at see noget Smukt, Fredrik Rasmussen, saa se indenfor til mig en Dag i Ugen — ja, før Fredag nytter det ikke, du kommer. — Spil ud!“

Spillet fortsattes, og Rasmussen fjernede sig; men han var ikke kommen langt bort, for han horte Rofs hæse Stemme hvæse: „Hvor blev Fattighus-smeden af?“ En Tuisen løb gennem den forsamlede Mængde, Flere vendte sig om for at see efter ham, og Rasmussen, der intet Dieblit tvivlede paa, at man med Fattighus-smeden mente ham, havde den største Lyft til ogsaa at vende om og knække Halsen paa et Par af Grinebiderne. Imidlertid noiedes han med at puffe en Opvarter, der stod og gabede i Døren, overende, løbe hjem og lade sin Harm gaae ud over Jernet; det bankede han paa af alle Kræfter, og han stod og arbeidede endnu sent paa Aftenen, da en Flok drukne Svende gik hjem fra deres Svir. Der var en alfor god Veilighed til at have Kommerz, mente Sviregasterne, bankede paa Ruderne og brølte i Chor: „Gaa iseng, Fattighus-smed!“ Istedensfor at gaae iseng, soer Rasmussen ud, pryglede Svendene igjennem, men fik selv et blaadt Die og næste Dag

en Indtælbelse til Politikammeret. — „Det har man for at sidde oppe om Natten og passe sit Arbejde!“ suffede han. „Gid Folket havde det! Hvad vilde jeg ogsaa ved den Licitation? Naar Alt kommer til Alt, tjener jeg ikke en rød Skilling, men sætter maaskee ovenikjobet Penge til!“

Skjøndt han var vred paa Hans Kof, var han dog nysgjerrig efter at vide, hvad denne havde at vise ham. „Noget Smukt“ havde han sagt — ja, Fredrik vidste nok, at Smeden havde „noget Smukt“ i Huset: der var hans Datter Lise — — men for at see paa hende var han vel neppe bleven indbudt. I detmindste holdt den gamle Smed ellers ikke af, at Nogen saae paa hende. Naar han sad med sin Avis ved det ene Vindue og Lise med sit Sytøi ved det andet, kunde han ikke løfte Dinene fra Bladet og see ud paa Gaden, uden at see en Springfyr figge op ad Huset efter den smukke Smededatter. Modte hans Dine Smedens, tog Thyren høfligt Hatten af for den rige Mand, der til Gjengjæld brummede „Gabslab“ og gav sig til at skjende paa Datteren, fordi hun sad paa Stads i Stuen iftedenfor at hjælpe Moderen i Kjøkkenet, hvor der forresten Intet var at gjøre. Fredrik Rasmusen var ogsaa engang kommen galt afsted; medens han en Dag talte med den Gamle, som

stod i Døren til sit Værksted, forvildede hans Bine sig op til Lises Bindue.

„Hvad kigger du efter?“ udbrod Kof. „Er det Skiltet over Porten? Ja, det trænger til at males op.“

„Det tænkte jeg ikke paa,“ stammede Fredrik.

„Det har heller ikke noget at betyde,“ vedblev den Gamle. „Kun Narre lade sig lokke af et forgyldt Skilt og et glat Ansigt, og Narre have vi ikke Brug for her.“

Saa det var neppe for at see paa Datteren, at han var indbudt, skjøndt Fredrik ikke kjendte No-gen, han heller vilde see paa, end paa hende. Men maastee kunde Lykken dog være ham gunstig! I det Haab børstede han en Dag sin Silkehat mere omhyggeligt end sædvanligt, trak sin bedste Frakke paa, snoede de fugtige Sideloffer foran et lille trekantet Speil, hvis forræderiske Glas søgte at indbilde ham, at den gulgrønne Skattering, som endnu var synlig om det høire Die, nok kunde gaae for Folgerne af den sidste Tids Nattevaagen og anstren-gende Arbeide, og begav sig paa Veien til den gamle Smed.

Denne stod som sædvanligt foran Værksteddøren.

„Du kom ikke i Fredags,“ sagde han.

„Jeg havde saameget at bestille,“ svarede Fredrik undskyldende.

„Arbeidet maa først passes, det er rigtigt! Der er heller ikke tabt noget. Først i Fredags fik jeg Ligesten sat op; nu kan du see, hvorledes hun arbejder.“

Hans Kof var i Perlehumeur; han viste Fredrik om i Værkstedet og i Gaarden, hvis hele Bygningshistorie han fortalte, og førte ham endog ned i Haven, hvor Lise var ifærd med at hænges Løi til Tørring. Det var en frisk Lustning, og det ene Stykke blæste ned af Stikkelsbærbuskene efter det andet; Pigen maatte løbe omkap med det helt hen ad Gangen. Den unge Mester løb med; han var altfor galant til ikke at hjælpe en smuk Pige.

„Stop!“ raabte den Gamle; „lad Løsen om det; hun holder vel Styr paa sine Klude. Troer du kanskee, jeg har budt dig hid for at forrette Pigearbejde? Nei, kom her, saa skal du see Arbejde!“

Han førte sin Gæst om til et Baghus, aabnede Døren og lod ham træde ind. Der var en Støi, saa man neppe kunde høre sine egne Ord; mørkt var der ogsaa; thi Dagen hældede, og isørstningen kunde Fredrik slet ikke begribe, hvad der foregik.

„Herhen, saa skal du see Løier!“ raabte Kof og trak sin Gæst nærmere hen til et hvinende, han-

fende Uhyre. Men det var slet ikke Løier for Fredrik at see paa. For hvert Hvin skares et Som af en valset Jernplade, og for hvert Slag kom der Hoved paa Sommet; det Hele var et Diebligs Sag. Det Arbeide, hvortil han brugte Timer, udfortes her i Minutter.

„Hvad siger du til min nye engelske Sommafine, Fredrik Rasmussen?“ spurgte den gamle Smed grinende.

Ikke et Ord sagde han. Med gabende Mund og opspilede Dine stirrede han paa Massinen, der flippede og bankede og arbeidede hurtigt og akkurat uden mindste Anstrengelse, og imidlertid brast Sveden ham ud af alle Porer, som var det ham selv, der maatte arbejde.

„Nu kjober De nok ikke mere Som hos mig, Mester,“ stønnede Rasmussen endelig.

„Neppe, lille Fredrik,“ hvæsede den Gamle; „jeg kunde maaskee endog være istand til at sælge et Par Stykker og det lidt billigere end du kan gjøre det.“

„Men — men ere de ogsaa gode?“ spurgte han og greb i Somkassen.

„Gode?“, gjentog Kof; „det skulde jeg mene. Massinen er engelsk Arbeide; seer du, hvad der staaer paa den? „Patent“ staaer der.“

„Pa—tent“, stavede den Anden.

„Det sætter man ikke paa Jux.“

„Pa—tent“, gjentog Rasmussen; „hvad skal det sige?“

„Det skal sige saameget som „Extra“, som F. F. paa en Tobakskardus; veed du saa, hvad det betyder? — Naa, Fredrik, før lavede du Som og jeg Bindueshængsler; nu laver du Hængsler og jeg Som — hæ, hæ, hæ, — ja, det er en underlig Verden, vi leve i; den gaaer op og ned, op og ned, sagde Ræven, han sad paa en Brøndvippe. Men derfor ere vi lige gode Venner, Fredrik Rasmussen; kom nu indenfor og faae en Snaps og en Vid Brød at styrke dig paa til Reisen, du seer mig saa slau ud.“

Slau var han rigtignok; Brødet vilde ikke glide; og Lise havde endda selv skaaret det og præsentere det med et Smil. Hun skjænkede i hans Glas, og skjøndt han drak Snapsen paa hendes Velgaaende, fik han kun den halve ned, og den kom endda i Brangstruben. Han hostede og prustede; den gamle Smed raadede ham, at tage det roligt og fyller efter med et Glas Ol, men Frederik mente, det var bedst han kom hjem, det var snart Aften.

„Skal det allerede være?“ sagde Hans Kof med et Grin. „Naa, Farvel da og Tak for Besøget. Dg skulde du nu i en snever Bending trænge til Som — jeg laver alle Slags lige fra Døffer til

Firtommers — saa veed du, hvor du kan faae dem — hæ, hæ, hæ! Jeg skal ikke være dyr! Mellem Benner seer man ikke paa Skillingen — hæ, hæ, hæ, — det veed du nok. Saadan er det jo ogsaa mellem dig og Fattigvæsenet. Men det Arbeide skulde du vist ikke have taget, Fredrik Rasmussen; nei, du skulde vist ikke have taget det." —

Den Mening var Fredrik ogsaa af. Pludseligt gik det op for ham, at den Gamle, som havde Arbeide nok og ellers ikke syntes om de nymodens Indretninger, sikkert havde en egen Grund til at anskaffe sig den kostbare Maskine; og hvilken skulde det være uden Dnsket om at hævne sig paa ham, fordi han ved Licitationen havde taget et Stykke Arbeide fra ham. — „Dg saa er jeg ruineret“, sukede den unge Mester, idet han skyndte sig ned ad Gaden uden at see hverken tilhoire eller tilvenstre. Først ude i de varme Lande sagtnede han sin Gang og saae sig om. Beboerne vare endnu ikke vendt tilbage fra deres Dagværk i Byen; Børnene, som vare komne hjem fra Skolen, legede eller sloges udenfor de lukkede Husdøre, og en lille krushaaret Løs med stumpet Skjort og nøgne Ben og Knæer vidste intet Bedre at gjøre end trippe frem og tilbage i Kenderstenen, male sit Ansigt sort med Taarer og snavsede Hænder og klynkende gjentage:

„Moer borte, Moer borte!“
 „Her er Mutter, min Søde,“ sagde en Kone, som vraltede op ad Baffen med et Par tomme Kurve; „og se engang, hvad hun har med til sin Putte!“ Hun satte Kurvene fra sig, tog BARNET paa Armen og slukkede dets Sorg med et Kys og en Løbek, som blev trukken frem af Kjølelommen.

„Ja, Rasmussen har vel hørt det?“ henvendte hun sig til Smeden, som var standset for at trøste den lille Straalhals.

„Hvilket?“

„Jh, jeg troede det, siden De kom fra Hans Kof;“ vedblev hun. „Jeg saa Dem komme ud af Porten og skyndte mig efter Dem, men De havde saadan et Hastværk. Er det sandt med Forlovelsen?“

„Hvor falder det Dem ind?“ sagde Smeden, der troede, at Konens Ord sigtede til ham.

„Da synes mig, Partiet er ikke saa ringe,“ svarede hun; „har gamle Kof Grunker, saa sidder han ogsaa i en god Bedrift, og af godt Folk er han kommen: Faderen var nok Præst.“

„Hvad mener De?“

„Naa, De har ikke hørt det!“ udbrød Konen; „da talte de saamænd derom overalt, hvor jeg kom i Byen idag. Kjøbmand Grønlund paa Hjørnet af Torvet har nok skaffet Kof en Indretning fra

England; han har længe havt et godt Die til Datteren — det er bekjendt nok — nu sig de, Partiet er klappet og klart, og at den Gamle af Glæde over Indretningen har givet sit Minde.“

„Det er Løgn!“ raabte Rasmussen.

„Løgn!“ skreg Konen; „siger De Løgn til mig? Troer De, jeg er en Slabbertasse, der løber med Snak fra Hus til Hus, saa tager De feil, det kan jeg sige Dem; og troer De, jeg er en Kone, som tager mod hans Grovheder, saa tager han ogsaa feil,“ vedblev hun med forbausende Tungefærdighed, satte Hænderne i Siden og traadte ham truede et Skridt nærmere. Rasmussen forsvarede sig med, at han ikke beskyldte hende, men Rygtet for Løgn; men det nyttede ikke. Konens Blod var bragt ifog og hendes Tunge igang; den var ikke let at standse. Efter endnu et Forsøg paa at stille den fornærmede Grontsælgerfjes Brede, opgav han Kampen og trak sig ud af den, forfulgt af hendes stedse voxende Raab om „hvad han bildte sig ind? — Fordi han maaskee selv syntes om Løsen! — Det gjorde saamange Narre — saadan en — — Fattighusmed!“

Naboerne kom frem i deres Døre, og Fredrik var glad, da han kunde lukke sin efter sig. Men i sin enlige Stue sank han sonderknust sammen. Hvad

ffulde der blive af ham! Udelagt, ulykkelig! Hans Kofs nye Maffine tog Arbeidet fra ham — og den var ovenikjobet „Patent“! — Det Ord gif ham rundt i Hovedet, uden at han vidste, hvad det egentlig betød. Og Kjøbmanden — gid han kunde knække hans Hals — tog Lise. Aldrig havde han seet hende saa smul som idag og aldrig — Nei, det var ikke at udholde! Han gad ikke tænke derpaa, gad ikke røre ved Arbeidet; saa vilde han hellere gaae hen paa „Rosenharmonien“ og drukne Sorgen i D!

Det gjorde han, og fra den Dag gjorde han det desværre temmelig ofte.

III.

Men hvor lidet det hjalp, saae man den Søndageftermiddag, da „Rosenharmoniens“ store Sal var fuld af Gæster, da Latter og lystige Ord lod fra alle Kanter, og Glæden over Hviledagen stod tegnet paa alle Ansigter undtagen eet. Dette ene tilhorte Fredrik Rasmussen.

Fordybet i sine mørke Tanter og en stor Silkehat, der var trykket ned i Panden, sad han affides i en Krog, uden at Noget bekymrede sig om ham. Hvem skulde vel ogsaa det? I de Glades Lag er den Sorgfulde ikke bedre paa sin Plads end en Hund blandt et Spil Regler! Han sad der og tegnede med Fingrene allehaande Figurer i det D, som var spildt paa Bordet, og han var neppe bleven forstyrret i denne lidet fornøielige Beskæftigelse, dersom ikke Stolen ligeoverfor ham havde været den eneste ledige i Stuen.

„Puh—uh,“ stønnede en tyk Borgermand, idet han kastede sig paa den ledige Stol, tog Hatten af og tørrede Sveden af Panden; „sikken Varme! — Men det er jo Fredrik Rasmussen?“

„Det er rigtigt,“ lod Svaret.

„Hvordan gaaer det?“

„Som det kan.“

„Er Ollet godt?“

„Patent!“

„Ho, ho, ho!“ Du med dit „Patent“! Hvad vil det sige?“

„Hvad det vil sige? Det siger saameget som „Extra,“ som F. F. paa en Tobakskardus, siger Hans Kof — — hvis det ikke siger Løgn; for det siger saa Meget, som staaer paa Prent! Men godt er Ollet.“

„Saa maa jeg have et Glas!“

Manden kaldte paa Opvarteren, trak Bibe og Tobakspung op af Lommen, stoppede og vilde til at tænde, da han opdagede, at Spidsen var bidt itu.

„Har du en Kniv hos dig?“ spurgte han.

Uden at sige et Ord drog Smeden en mægtig Foldekniv op af Lommen, aabnede den og rakte den til sin Nabo, som skar Spidsen af og nær havde skaarer Fingrene med.

„For Pokker, hvor den bider!“ udbrod han.

„Det skulde jeg mene,“ svarede Rasmussen; „intet Iisenbødsfram, dobbelt hærdet Staal, Bladet har jeg selv smedet; det er Patent.“

„Det staaer jo ikke derpaa,“ indvendte Naboen leende.

„Nei, Ludvigsen,“ svarede Smeden høitideligt, „saadanne Narrestreger maa du ikke fordre af mig. Nu sætte Folk „Patent“ paa Alt, enten det duer eller ikke; men her staaer Fredrik Rasmussen, og naar du seer det Mærke, kan du bande paa, det er Patent.“

„Saa nu har du staaet dig paa at være Knivsmed?“

„Nei, Ludvigsen, Nagelsmed er jeg, og fattig er jeg; men jeg er det med Gud og Gren. Jeg har staaet min Lære og gjort baade Svende- og Mesterstykke, saa jeg skulde mene, at jeg tiltrods for alle Maskiner, enten de ere Patent eller ikke, har Lov til at kalde mig Nagelsmed. Men alligevel kan du frit sige, at Fredrik Rasmussen har loiet, dersom du nogenfinde seer mig smede andre Nagler end dem til min egen Ligfiste — thi det Stykke Arbeide har jeg vel Lov at gjøre uden at fornærme Nogen!“

„Naa naa, Fredrik, hvad er nu det!“

„Hvad det er? Lumpent er det, at en ærlig

Mand, som svarer borgerlig Stat og Lyngde, ikke har Lov til at arbejde uforstyrret i sit Haandværk; og forbi med Professionen er det, naar saadan en nederdrægtig Maskine skal snappe En Brodet af Munden, fordi den kan klippe Jern som en Skræder klipper Klude, og skal have Lov at fuste i Haandværket uden at gjøre Prøve — Og saa kalde de det ovenkjøbte Patent — Tvi —“

Smeden reiste sig, slog med Heflighed Laaget til paa sit Krus og gav sig til at søge under Bordet og Stolen.

„Hvad leder du efter?“ spurgte Naboen.

„Min Hat.“

„Ho, ho, ho! Du har den jo paa Hovedet!“

„Naa, saa det har jeg,“ sagde Smeden, tog betænksomt Hatten af og betragtede den omhyggeligt baade udvendigt og indvendigt. Da Naboen forundrede sig over denne grundige Undersøgelse, sagde Fredrik alvorlig: „Ja, seer du, Ludvigsen, man gjør bedst i at see sig for. Her kommer alle Slags, og det kunde vel nok hændes, der gaves Folk, som ikke gif til Hattemageren efter en ny Hat, naar de kunde bytte deres gamle Jaff med en, som var Patent!“ I Overbevisning om, at hans Hat endnu fortjente denne efter hans Mening meget rosende Benævnelse, og efter ved yderligere Besig-

tigelse at være kommen paa det Rene med, hvor der var For og hvor Bag paa Hatten, satte han den med begge Hænder paa Hovedet, bukkede Side-lofferne med et rask Tag, gjorde et Kast med Nakken, som bragte Hatten om paa venstre Dre, gav Sidemanden et Nif og stoltserede ud af Salen med en ikke ganske sikker Gang, der bragte ham i ufri-villig Berørelse med adskillige Stole og Borde og fremkaldte en dæmpet Latter hos de Tilstedeværende.

„Skade!“ udbrod En; „Fredrik er saadan en dygtig Fyr; men nu figger han undertiden lovligt dybt i Glasset.“

„Det er Hans Kofs Massines Skyld,“ mente en Anden.

„Nogle sige, det er Hans Kofs Datters,“ indvendte en Tredie.

„Hvad for noget?“

„De sige, at Fredrik først er begyndt med den Drikken, efterat det blev bekjendt, at Hans havde lovet Grønlund sin Datter.“

„Med Opfyldelsen har det nok lange Udsigter,“ raabte en nyankommen Gæst.

„Hvordan det?“ lød det i Chor.

„Det var da ogsaa Synd, at den Bindbeutel skulde have den smukke Pige,“ sagde Gæsten, der ikke var nogen Anden end Grønlunds Gjenbo og

Medbeiler til Torvebøndernes Søgning, „blot fordi han kan skrive et engelsk Brev — og det er vel Engelsk derefter — og har en fordrucken Svoger i London, en rigtig Projectmager. Det Parti er saagodtsom gaaet overstyr.“

Folk flokkede sig nysgjerrigt om den Talende, og denne var ikke utilfreds med at kunne bringe Dagens store Nyhed tiltorvs for et saa talrigt Publikum.

Hans Kofs ny Patent-Sømmaskine var istykker!

Almindelig Forbauselse, skjøndt den Ene „nok havde tænkt“, den Anden „nok sagt“, den Tredie endog „været overbevist om, at det vilde ende saaledes!“

Det var allerede et Par Dage, siden Uheldet skete. Den Gamle søgte først at holde det hemmeligt, medens han prøvede paa, om han ikke ved egne Kræfter kunde faae Maskinen igang igjen. Men det lykkedes ikke. Han sendte Bud efter Grønlund, der allerede var saagodtsom Svigersøn — han og den Gamle vare enige, men Lise havde Skrupler og havde forlangt Betænkningstid — og forlangte, at Kjobmanden, som havde skaffet ham Maskinen, skulde sørge for, at den blev gjort istand; men det vilde denne ikke indlade sig paa, det Arbeide gik over hans Forstand. Hvad Smeden ikke var ær-

gerlig over Massinen, blev han det over Sviger-
sønnen; det ene Ord tog det andet, og uden at
gjøre mange Komplimenter lukkede Hans Kof Dø-
ren op og bad Kjøbmanden at gaae ad hede H —
— —. Han noiedes med at gaae hjem til sin Vou-
tik paa Torvet — „og der kom han saa slukøret
som en vaad Hund,“ vedblev Fortælleren; „det er
sagtens ogsaa en slem Streg i Regningen for Fy-
ren, at han ikke har faaet fat i den Gamles Grun-
fer! Og Kof selv er bleven syg, siger Folk. Saa-
meget er vist, at Doktoren gik derind i Eftermid-
dags, saa Noget maa der være iveien hos Smedens.“

Det var der rigtignok.

Medens „Rosenharmonien“ aabnede sine gjæst-
frie Haller for det sædvanlige Søndagspublikum,
laa gamle Hans Kof i den store Himmelseng med
blomstret Omhæng. Den hvide Bomuldsnathue
havde han trukket ned om Ørerne, Dynen op til
Næsen, og der laa han uden at mæle et Ord,
uden at spise eller drikke, og stirrede hen for sig
saa stivt, at man kunde fristes til at troe, at hans
smaa, graa, rødbrandede Dine vare af Glas. Det
hjalp ikke, at Lise talte til ham — han svarede
ikke; det hjalp ikke, at hans Kone kogte den dei-
ligste søde Kullegrynsvælling, hans Livret — han
smagte den ikke. Dag og Nat laa han i samme

Stilling og stirrede hen for sig; sov han, sov han med aabne Dine, vaagede han, syntes han ikke selv at vide det. Saaledes havde han ligget mere end fireogthve Timer. Efter Uheldet med Maskinen og det lidet venstabelige Sammenstod med den vordende Svigersøn, havde Smeden i flere Dage været ivrigt besjæftiget med Forsøg paa at istandsætte den stete Skade; han talte til Ingen, Familien saae ham ikke engang ved Maaltiderne, hvortil han ellers pleiede at indfinde sig paa Klokket. En Dag kom han ind, netop som Familien var færdig med Middagsmaden; Konen skyndte sig ud i Kjøkkenet for at varme den til ham; da hun kom tilbage, laa Kof i Sengen med Nathuen trukken ned om Ørerne og Dynen op til Næsen — og der laa han endnu.

Familien blev urolig. Da ingen Forandring indtraadte, voxte Uroen til Angst. Søndag Eftermiddag blev der sendt Bud efter Doktoren. Han kom. Han spurgte, han saae, han følte, han hørte — Kof lod ham spørge, see, føle og høre uden at røre sig — og da han var færdig med sin Undersøgelse, var han ligesaa klog, som da han begyndte den.

„Er han meget syg, Hr. Doktor?“ spurgte Konen, da de vare komne ud i Dagligstuen.

Lægen traf paa Skuldrene.

„Doer han?“

„Vi staae Alle i Guds Haand,“ lod det trostende Svar. Men skal man døe paa en stikkelig Maade, er det ikke nok at være i Guds Haand, man maa ogsaa i Doktorens og Apothekerens. Han skrev derfor strax en tre, fire Recepter, gav en vidtløftig Instrux om den Syges Behandling, lovede at komme igjen om Aftenen, tog Affed med et deltagende Haandtryk, der sagde mere end Ord, og efterlod hele Huset i Sorg og Bedrøvelse.

Gardinerne bleve rullede ned, Stuen forsynet med Medicinfflasker, Staalet med Havresuppe, Glas med Saft og Vand og andre et Sygeværrelses ligesaa nødvendige og ligesaa lidet appetitlige Atributer. Kof lod det skee uden at røre en Mine, men var ikke at bevæge til at smage hverken paa det Gne eller det Andet. Det hjalp ikke, at Konen forestillede ham, at naar han ikke vilde bruge Medicinen, kunde han jo ikke komme sig; det hjalp ikke, at Lægen talte til ham baade gode og onde Ord og til Slutningen fortvivlet reserverede sig mod Følgerne af Patientens Halsstarrighed — „uden Medicin kunde han ikke hjælpe ham!“

„Det Fæ,“ mumlede Smeden, da Doktoren lukkede Døren efter sig.

Næste Dag gif som denne, den paafølgende bragte heller ingen Forandring. I Byen fortalte man allerede, at gamle Kof var død, i Huset frygtede man, at det kunde skee hvert Dieblif. Familien tilbragte største Del af Dagen i Sygeværelset, og hver Nat blev der vaaget af et af dens Medlemmer.

En Nat var det Lises Tour. Hun sad med sit Strikketøi ved Hovedgjærdet af Sengen; Skjærmen for Lyset udbredte Mørke i største Del af Stuen, kun Bæggen bag hende var skarpt belyst; paa dens hvide Grund dandsede Skyggerne af Lises Strikkepinde op og ned, hvilede et Dieblif, medens hun talte Mafferne og „tog ind“ med et Sul, og dandsede saa videre. Medicinsslaster med ombundne Propper og vedhæftede Sedler præsenterede sig i dette Skyggerige som Kæmper med firkantede Hoveder og slagrende Gevandter, og Steen i Vandglasjet fik et Skafst saa langt, saa langt, at det ragede helt op til Loftet. Matten skred frem, Alt var stille. Ikke en Mus rørte sig i Huset; paa Gaden var Ingen uden Bægteren, der sov paa Naboens Trappe, vaagnede hver Gang Kirkehuret slog, gabede, strakte sig, sang sit Vers og gif sin Rundaf. Lise lyttede efter hans jernbeslaaede Skoes Stampen paa Stenbroen; fjernere og fjernere,

svagere og svagere lod den, til Slutningen tabte den sig ganske, og det blev atter stille, dødsstille, og den Vaagende hørte kun den Syges tunge Aandedrag, der tydede paa en urolig, drommesfuld Sovn.

Træt af Dagens Arbeide og Nattevaagen, var hun ikke langt fra at blunde ind, da hun pludseligt foer op og lyttede. Kaldte hendes Fader? Alt var stille. Hun lyttede atter — stille, dødsstille, ikke engang den Syges Aandedrag hørte hun. Forfrækket greb hun Lampen, listede sig hen til Sengen, traf Omhængen tilside — — Der laa Hans Kof og stirrede hen for sig med stive Dine. Han var saa bleg, af de sorte Pletter paa Næsen var ikke ringeste Spor, og den eneste Farve, man saae i det skarpe rynkede Ansigt, var i de røde Rande paa Dienlaagene. Han saae saa daarlig ud, den stakkels Fader! Lise fik Taarer i Dinene, boiede sig ned over ham, strog ham med Haanden over Panden og spurgte hvissende:

„Hvad tænker du paa, lille Fader?“

„Hvad jeg tænker paa?“ gjentog Kof, og hans Stemme var ligesaa skarp og haard som i gamle Dage; „jeg tænker paa denne forbandede Patent-Maffine.“

„Er det nu værd at bryde Hovedet dermed? Nu maa Fader først see at komme sig igjen —“

„Komme mig?“ afbrød han; „jeg er jo ikke syg.“

„Doktoren siger, du har været meget syg; men nu bliver det snart bedre. Naar du blot vilde tage lidt Medicin, saa vilde det hjælpe, siger han.“

„Det Fæ! Jeg skal nok hjælpe mig selv. Lad ham gjøre Maskinen istand, om han kan; men det kan han ikke. Nei! Det lader han nok være. Der hjælper al hans Medicin og Plaster og Djævelskab ikke en Døit. Men det faldt mig netop ind“ — —

„Hvad faldt dig ind?“ spurgte Lise, da Faderen standsede.

„Aah, det nytter ikke at tale derom. Jeg kjøbte den Maskine, som jeg engang havde læst om i Bladene, fordi Fredrik Rasmussen tog Arbeidet paa fattighuset fra mig — — Saadant havde Ingen vovet at byde mig før, jeg som har været Borger i Byen, længe før han blev født! Og alligevel tog den Grønfsolling Arbeidet, som Gud og Hvermand vidste, jeg vil have. — Klipper du mig, skal jeg klippe dig, tænkte jeg. Jeg sagde intet, men jeg bestilte Maskinen, og den Bindbeutel af Kræmmer, som gif her og gjorde Haneben — — Han har dog ikke været her? Hvad?“

„Vær rolig, kjære Fader! jeg bryder mig jo ikke det allerringeste om ham!“ forsikkrede Lise.

„Naa! Ja før skulde jeg give dig til den argeste

Stodder før til saadan en Vindbeutel. Han snakkede vidt og bredt om, at Maskinen var Patent og kunde arbejde trods nogen Maskine i Verden. Forskningen gik det ogsaa, og Fredrik fik det at fornemme — — han kunde have ladet være at byde mig under — men nu vil det Væst hverken bide eller banke, den rorer sig ikke af Flekken mere end en Ambolt, og er der Nogen, som kan faae den igang igjen, saa er det" — —

Lise lyttede før at høre, hvem det vel kunde være; men den Gamle laa stille, stirrede hen for sig og pillede paa Lagenet med et Udtryk, som vare hans Tanker langt borte.

„Mener du maaskee, at Rasmussen kunde sætte Maskinen istand?“ spurgte hun endelig frygtsomt.

Hans Nod nikkede.

Begge taug.

„Men han gjør det ikke!“ udbrød den Gamle efter en Pause. „Han maatte jo være gal, om han gjorde det!“ Med et dybt Suk vendte han sig mod Væggen; lidt efter hørte Lise atter det tunge Aandedrag, som tydede paa at Faderen sov.

Hun kunde ikke tænke paa at sove; arbejde kunde hun heller ikke; Strikketøiet laa ubevægeligt paa Bordet ved Siden af Lampen, og Skyggen af Pindene kravlede som uhyre Edderkoppeben op

ad Bæggen, indtil Dagslyset brød ind og en Sol-
 straale feiede den væf — —

„Mon Fredrik skulde kunne gjøre Massinen
 istand igjen,“ mumlede hun og foer op af sine
 dybe Tanker.

IV.

Det gif Fredrik Rasmussen, som det i sin Tid gif salig Hjob: Ulykkerne strømmede ind over ham, og Bennerne kom og trostede. De satte sig hos ham ved den kolde Gsfe, især saalænge han endnu havde lidt i Flaften, hørte paa Beretningen om hans Ulykke, hans Beflagelser derover, hans Bredeudbrud mod sin haarde Skjebne, og naar han var færdig dermed, trostede Stodderne fra de varme Lande affurat ligesaa godt som de ringe Mænd fra Østerland. „Ja, havde du blot ikke gjort det! — Havde du blot ladet være at underbyde Hans Kof og tage Arbeidet fra ham!“ var det evige Omkvæd. Rasmussen blev saa kjed og led af disse Trostere, at han ikke gad seet et Mennefte; han luffede sin Dør; og der sad han i sin enlige Stue, skrabede sig vel ikke som salig Hjob med Potteskaar, men fløede sig i Hovedet

med et rustent Spiger og grundede paa, hvad han nu skulde gribe til. Undertiden faldt det ham ind, om det ikke var bedst at pakke sammen og flytte til en anden By, hvor der ikke var en Patentmaffine til Nagelsmedenes Odelæggelse. — Hvad kunde det hjælpe? Saa kunde det gaae ham, som det gik Manden, der rommede sit Hus for at blive fri for Nissen: da han, glad over sit Krigspuds, var paa Veien med Flyttegodset og endelig troede at være sin Plageaand kvit, stak den lille Fyr sin røde Hue frem af Læsset og raabte nok saa fornøiet: Vi flytte nok idag! — Naar Fredrik kom til en anden By, kom der maaskee ogsaa en Patent-Sømmaffine! — — Men der var ialfald ingen Vindbeutel af Kræmmer, som gik og gjorde Cour til Lise. — — Ja, hvad kom Lise egentlig ham ved? Han havde jo aldrig talt et Ord om Kjærlighed til hende, og hun havde talt lige saa lidet til ham; de vare jo næsten fremmede for hinanden — Men hun havde dog seet venligt til ham, og han havde seet saa dybt i hendes mørkeblaae Dine; at see i dem, var akkurat som at see i en dyb Brønd: Bund seer man ikke, men istedenfor Bunden en Stump Himmel dernede — — Gid han laa i en Brønd! Ikke som i Guleleg, nei, for Alvor, ramme Alvor —

Dagen hældede. Grøntsælgerferne og Dagleierne kom hjem til de varme Lande; Spurvene, som havde plyndret i Kirsebærtræerne, fløi til deres Neder, og Solen gik ned. Det var lige, den kunde naae at sende en Straale paaffjens ind af Vinduet; naar den gik bort, var atter en Dag forbi, saa kunde han lægge sig og sove, til en ny oprandt med samme Sorger og Befymringer, samme — — „Hvad var det? — Bantede det?“ — Indbildninger! Hvem skulde komme til ham paa den Tid af Dagen; nu var det jo Fyraften. — Men der var dog Nogen ved Døren, syntes ham; nu bantede det atter og det tydeligt.

„Kom ind,“ raabte Smeden.

Dg ind kom — Nei, hun kom ikke ind; hun aabnede Døren paaklem og kiggede ind i Værkstedet. Det var saa sodet og smudsigt, og hun var saa nydelig. Om Lise Kot — thi hende var det — istedenfor at komme som en Bedende, var kommen for at indtage Nagelsmedens Hjerte med Storm, havde hun ikke i hans Dine funnet klæde sig fordelagtigere: en kornblaa Bombasinskjole, et lille blegrodt Florstørklæde om Halsen, som det forgjæves søgte at skjule, Lommetørklædet fastet over Hovedet — hun var smuttet om ad Stien bag Haverne — saaledes stod hun for den for-

hausede Smed, der ikke ret vidste, om den Klarhed, som trængte ind i Værkstedet, kom fra Aftenroden, der endnu dvælede paa Himlen, eller fra den unge Piges nydelige Person.

„Jomfru Lise!“ udbrod han.

„Jeg var saa bange for, at De ikke var hjemme,“ sagde hun.

„Jo,“ forstikkrede Smeden, uden at han i sin Besippelse tænkte paa at bede hende komme nærmere.

„De bliver dog ikke vred, fordi jeg kommer til Dem,“ vedblev hun, holdt Kjolen lidt tilside med den ene Haand og hoppede over den høie hulslidte Tærstel. „Uh!“

„Stødte De Dem?“

„Nei, det var blot min Fod, som gled.“

Skjondt Fredrik ikke kunde komme sig af sin Forundring over det uventede Besøg, kom han dog saameget til sig selv, at han aabnede Døren til Stuen bag Værkstedet og bad den unge Pige træde indenfor. Nalende og ikke uden jomfruelig Blussen fulgte hun Opfordringen, idet hun med kvindelig Skarpsynethed lod et hurtigt Blik løbe over Stuen, hvor fordums Velstand og Diebliffets Forsald kæmpede om Prisen. Hun kvalte et Suk ved Tanken om, at hendes Fader tildels var Skyld

heri — Og hun kom for at bede om en Gunst for ham! Hvorledes skulde hun bære sig ad? Hvorledes vilde hendes Anmodning blive optagen af hendes Vært?

Denne havde imidlertid travlt med at viffe Stovet af en Stol med sit Skjodskind; han traf den frem paa Gulvet, bad Pigen tage Plads og blev selv staaende for at vente hendes Befaling, idet han gjorde en Undskyldning for sin mangelfulde og ingeniunde heldige Paatlædning.

Hele Dagen havde Lise tænkt paa, hvad hun vilde gjøre, og hvad hun vilde sige. Paa Veien havde hun tusinde Gange gjentaget for sig selv alle de smigrende Talemaader, hun vilde anvende for at bevæge Rasmussen til at hjælpe hendes Fader og gjøre Maskinen istand; hun var formelig stolt af sin indbildte Veltalenhed; men nu, da hun sad i Smedens fattige Stue, kunde hun ikke finde et eneste af alle de pene Ord: hun maatte nøies med at folde Hænderne i Skjodet og sige:

„Ak, gode Hr. Rasmussen, De maa endelig hjælpe os!“

En Laare traadte hende i Diet; den var ganske overflodig, den behøvedes ikke for at overtale den af hendes Skjønhed besejrede Smed.

„Gjerne, Jomfru Lise!“ skyndte han sig at svare.

Men da Lise fortalte ham om Faderens Sygdom, der, som hun mente, hidrørte fra Sorg over den itubrukne Maskine; fortalte, hvorledes den Gamle selv forgjæves havde søgt at udbedre Skaden og nu ingen Hjælp vidste, naar Rasmussen ikke vilde hjælpe; hvorledes hun, uden at noget Menneſte anede det, var gaaet herud iaften for i Rasmussens Konſtfærdighed at ſøge Hjælp for Maskinen og Faderen — ſaa var Smeden ikke langt fra at fortryde ſit „Gjerne“, og han tradsede ſig betænkſomt bag Dret, idet han mumlede, at „det forſtod han ſig viſt ikke paa.“

Lise havde en langt bedre Mening om hans Forſtand; hun var overbevist om, at det kunde han godt.

Nei!

Jo, naar han blot vilde ſee paa den.

Det hjalp ikke.

Det hjalp nok; han var jo ſaa fingernem, en hel Konſtner, ſagde Alle.

Men —

Men han var vred paa hendes Fader for Maskinens Skyld og vilde vel derfor gjerne ſee ham ſyg og elendig og hende ulykkelig —

Nei, det veed Gud, han ikke vilde!

Saa maatte han ogſaa love at komme og blot ſee paa Maskinen.

Ja, ja da!

Lise var lykkelig. Hun reiste sig for at skynde sig hjem, hvor hun frygtede for at blive savnet; men saa fik Smeden atter Skrupler.

Det kunde ikke gaae an, mente han, at han saaledes udenvidere gif ind i et fremmed Hus og rumstere med fremmede Sager. Dersom han nu ikke kunde gjøre Maskinen istand igjen — og det kunde han vist neppe — hvad vilde saa hendes Fader sige, og hvad vilde Folk sige? De vare saa onde; maaskee kunde de endog falde paa at bestynde ham for, at han ødelagde Maskinen istedenfor at sætte den istand.

Det havde ingen Nød, indvendte Pigen, og Folk behøvede jo desuden slet ikke at faae at vide, at han arbejdede paa Maskinen.

De kunde dog see ham gaae ind og ud, sagde Rasmussen.

Men derfor vidste Lise ogsaa Raad. Der gif en Sti bagom Byen fra de varme Lande lige forbi Smed Røks Have. Rasmussen kunde blot bestemme, hvad Tid han vilde komme, saa skulde Lise vente ham ved Havelaagen og bringe Røglen til Maskinhuset —

Fredrik var overvunden; han lovede at komme den næste Eftermiddag, og Pigen smuttede bort,

let om Hjertet ved at have skilt sig saa godt fra sit Grinde.

Han var derimod slet ikke let om Hjertet. Først kunde han ikke andet end tænke paa Lise, hvor smuk hun var, hvor godt hun talte for sig, hvor nydelig hun var, naar hun bad, og hvor bestemt hun vidste at sætte sin Villie igjennem — Hvem skulde have troet det om hende! Men lidt efter lidt hævedes den Fortryllelse, hvori Smeden var fangen, og hans Fornuft begyndte at gaae irette med hans Følelse. Et Døffer for denne Strid gif han frem og tilbage i Stuen, satte sig endelig paa Sengekanten og holdt følgende Samtale med sig selv: Du er en Nar, Fredrik Rasmussen! At lade dig forloffe af et glat Ansigt til at hjælpe den gamle Filur, som ikke under dig Brødet! Lad ham ligge, saalænge han vil, og ærgre sig over sin Maskine; hvad kommer det dig ved? — — Det kommer mig ikke ved; men hun bad saa bonligt — — Sniksnak! Give hendes Bonner Brød, naar Faderen tager Møringen fra dig? Nu er den forbandede Maskine itu, som vel er, lad ham om, hvorledes han faaer den lappet sammen igjen. Tag du atter fat paa dit Arbeide — det har ligget længe nok — jmed, mens Fernet er varmt, mens der er noget at fortjene; pas dine egne

Sager, og lad ham passe sine, saa have I ikke noget at lade hinanden høre! — — Det er sandt nok; men jeg lovede at komme. — — Du kan jo blive borte! — — Ja, men jeg lovede det! Det var slemt nok, jeg lovede det, men hvad skulde jeg gjøre? Den Pige har saadanne Dine og saadanne Talemaader — jeg kunde ikke sig Nei, skøndt jeg gjerne vilde. Jeg maatte love at komme og see paa Maskinen — men jeg lovede ikke at gjøre den istand — for det kan jeg vist slet ikke — Nei, at gjøre den istand, har jeg ikke lovet!

Glad over at have fundet denne Undskyldning for sig selv, gik Smeden iseng, drømte forvirret om Maskiner med blaa Bombastskjoler og Flors-tørklæder, om Lise, som klippede Som med sin Brodersjag, om Kjøbmand Gronlund med hvid Bomuldsnathue paa Hovedet og Hans Kof med lakerede Dandsjestovler. Han var ganske fortunlet, da han vaagnede, og troede næsten, at Gaarsdagens Hændelse ogsaa var en Drom. Men der stod Stolen midt paa Gulvet, ligesom hun havde forladt den, og Skjodskindet, han i en Hast havde smidt fra sig, laa under Sengen, hvor det ellers aldrig pleiede at ligge — Nei, det var ingen Drom; nu huffede han tydeligt enhver Omstændighed ved Mødet, og det allerværste var, at han

havde lovet at komme — Men at gjøre den istand har jeg ikke lovet! Nei, det har jeg ikke lovet, gjentog Fredrik for sig selv, da han til den aftalte Tid gik ad Stien bagom Haverne hen til Hans Kofs.

Lise ventede ved Laagen.

„Gud ske Lov, De kommer!“ udbrod hun.

„Jeg har jo lovet det.“

„Loven er ærlig, Holden besværlig. Jeg var saa bange, De havde betænkt Dem!“

Fredrik følte Noget ligesom en Brænden i Kinderne, men de vare for mørke af Kulstov og Røg til at kunne rødme. Det var nogle farlige Dine, den Pige havde, tænkte han; de kunde jo see lige gjennem et Menneffe og læse Ens Tanker! Han rømmede sig et Par Gange og sagde:

„Nei, Sjomfru Lise! Et Ord et Ord, en Mand en Mand!“

„Det kan jeg lide, Hr. Rasmusen, gid Alle tænkte saaledes,“ svarede hun. „Naar De nu vil følge med denne Bei, saa skal jeg vise Dem Maskinen.“

Hun hoppede foran. Det havde regnet, Draaberne bævrede endnu paa Kaalbladene, og naar hun løftede en fugtigtung Gren tilside for at komme frem, kom der et helt lille Styrtebad. Det var

nydeligt at see Lise snøe sig mellem de truende Draaber foroven og forneden, med den ene Haand om Kjolen, hvorved de hvide Stromper kom tilsynne —

Rasmussen var helt fortunlet.

I Massinhuset ventede en gammel Svend, som var bleven indviet i Hemmeligheden, for at han kunde være Fredrik behjælpelig; han rafte den Kommende en sort Næve og udbrod:

„Det kan jeg sgu lide dig for, Rasmussen! Jeg sagde nok, du var ikke den Mand, som har Nag til Nogen og negtede en Haandsrækning i en snever Bending. Med denne hersens Patent-Maffine er det galt fat; men den Tingest gaaer langt over min Forstand og over Mesters med; nu skal du bare see“ —

Medens Svenden foreviste og Rasmussen bejaae, listede Lise sig bort; efter en Timestids Forløb kom hun tilbage med en Hjertestyrkning til Arbejderne.

„Hvad synes De om den, Hr. Rasmussen?“ spurgte hun.

Fredrik rystede paa Hovedet.

„De maa ikke ryste med Hovedet, det klæder Dem ikke godt,“ sagde hun skjelsk.

„Hvad klæder mig da, Somsfru Lise?“

„At ikke og sige: det gaaer nok!“

„Vi ville see ad“ —

Og Rasmussen saae og saae, skruede og dreiede skilte og satte sammen den ene Dag efter den anden, og det endskjondt han endnu bestandig fortalte sig selv, at han blot havde lovet at see paa Maskinen, men ikke at gjøre den istand. Han blev saa ivrig i sit Arbeide, at han neppe kunde vente til den aftalte Tid, men ofte kom langt tidligere end bestemt var — alligevel stod Lise ved Laagen med Nøglen til Maskinhuset. Hun glemte heller aldrig at bringe ham Frokost og Vesperskost, det Bedste, Huset formaaede, og tidt stod hun længe og saae til, medens han arbeidede. Men det var slet ikke heldigt for Arbeidets Fremme: medens de talte sammen, kom enten en Møttrik forfært, eller en Skrue gif over Gængerne, og engang da han greb efter Knibtangen, fik han af en Feiltagelse fat i Lises Haand, som hun støttede mod Arbeidsbordet.

„Au,“ skreg hun.

„Om Forlædelse, Somsfru Lise, jeg troede det var Knibtangen! — Men De gjør mig ogsaa rent forstyrret i Hovedet!“

„Saa er det bedst, jeg gaaer.“

„Nei“, jagde Smeden, glemte Knibtangen og

beholdt Haanden; „nei, gode Somsfru Lise, De maa ikke gaae! De er dog ikke vred paa mig?“

„Hvorfor skulde jeg være vred paa Dem?“

„Seg tog vist saa haardt, og Deres Haand er saa lille,“ vedblev han uden at give slip paa den.

„Seg er en plump Karl — det veed jeg nok — og fort bliver man af Arbeidet — det kan nu ikke være andet — og De er saa fin og saa hvid. Men man skal ikke skue Hunden paa Haarene, veed De nok, Somsfru Lise! Fordi En er fort og plump, kan han endda have et godt Hjerte, Somsfru Lise, og være en skikkelig Fyr, og det er jeg.“

„Det har jeg altid anseet Dem for, Rasmussen!“

„Gud velsigne Dem for det! Og Gud evig velsigne Dem, søde Somsfru Lise, dersom De kunde holde en lille Smule af den skikkelige Fyr, der i lang Tid aldrig har tænkt paa Andet end Dem og denne hersens Maskine.“

Lise slog Dinene ned, men hendes Haand sagde ikke Nei.

„Hurra!“ raabte Rasmussen.

„Ih, der kommer Nogen!“

Væk var hun.

„Maa, hvordan gaaer det saa?“ spurgte den indtrædende Svend.

„Nu har jeg fundet, hvor Feilen stak! Nu skal vi snart have det gaaende — Patent!“ jublede Rasmussen.

Fra den Dag havde Rasmussen ikke mere Brug for Svenden — han forstyrrede ham blot — nu kunde han gjøre Arbeidet alene. Lise forstyrrede ham sagtens ikke; hende viste han idetmindste ikke bort, naar hun kom; og hun blev dog ofte temmelig længe, langt længer, end hun behøvede for at bringe ham Frokost og Vespertost. Imidlertid skred Arbeidet fremad, og Fredrik kunde allerede tænke paa at foretage en Prove med Maskinen. Han var spændt paa Udfaldet, Lise ikke mindre: der afgang Saameget af den Efterretning, hun kunde bringe sin Fader. Denne laa endnu bestandig i Sengen og var ikke at bevæge til at forlade den. Hans Kof var gaaet iseng af Uergrelse og blev liggende af Halsstarrighed, fordi Doktoren, som ikke kunde opdage, hvad han feilede, blev kjed af en Patient, der Intet vilde bruge, og opfordrede ham til at „prøve paa at staa op.“ I fjorten Dage havde den gamle Smed holdt Sengen, og næsten i ligesaa lang Tid havde den unge arbeidet paa at bringe Maskinen i Orden. Endelig var det lykkedes: imorgen Eftermiddag skulde den for Alvor staae sin Prove; Fol-

tene, som pleiede at arbejde ved den, bleve tilfagte, Dagen og Udsaldet imodesaaes med Spænding.

Dagen kom; den var smuk: høi Himmel, klart Solskin og en Luft saa let og mild, at man uvilkaarlig fik Lyst til at kunne flyve for at omkredse den sommerfjonne, solbeskinnede Verden. Hans Kof trak fortrædelig Nathuen dybere ned over Ørerne og Dynen længer op under Næsen. Solen gif sin Bane, skinnede over Gode og Dyrde, lyste ind i Hytten saavel som i Slottet, ikke den usleste Braa blev glemt; hvor der kun var en Sprække at titte igjennem, maatte den titte ind — selv i Hans Kofs lumre Sygestue med de bestandig tiltrukne Gardiner. Der var en smal Abning langs Væggen; da Solen kom paa den Kant, skinnede den derigjennem. En Straale smurtede ind, dansede tvers over Stuen og skinnede Hans Kof lige paa Næsetippen — han stjælte sig i Sengen; den skar ham i Dinene — han vendte sig ærgerlig paa Siden; den brændte ham paa Hovedet — han rev fortrædelig Nathuen af. Imidlertid dansede Fluere og Myg op og ned i Straalestriben som Englene paa Jakobsstigen, og i deres Dumhed antog de sandsynligvis Smedens glindsende skaldede Isse for Himlen; thi derhen thuede de alle. Fortvivlet over deres Krab-

len og Stikken, sparkede han Dynen af sig, sprang ud af Sengen og klædte sig paa. Som han pludseligt var bleven syg, viste han sig atter pludseligt rask og traadte til sin Kones store Forundring ind i Dagligstuen. Uden at sige et Ord gik han hen til Hjørneskabet, aabnede det, og tog som sædvanligt ved Vespertid en Snaps med et Stykke Sukker til.

„Men Hans da!“ udbrod den forfækkede Kone.

„Hvad er der?“

„Kan du blot taale det!“

„Bah! — Hvor ere Folkene?“

„Nedenunder i Bærkstedet.“

„Saa dovne de Slyngler; man hører jo ikke et Hammerslag.“

Med sædvanlig Isterhed foer Kot ud af Stuen, ned i Bærkstedet — det var tomt. Han aabnede Døren til Gaarden — ikke et Menneſte at see!

„Saa ſkulde da ogsaa den —“ bandede han; „nu løbe de Dagdrivere vel ude paa Engen og gantes med Nabolagets Løse!“

Han rev Havelaagen op, foer ned gennem den med Buxbom indfattede Gang; ligesør den var et Lysthus.

„Gi!“ raabte Hans og blev ſtaaende ſom forſtenet.

„Goddag, Fredrik Rasmussen,“ sagde han endelig og traadte ind i Lysthuset, hvor Fredrik og Lise i Gjensynets Glæde havde forsinket sig og glemt den til Maffinprøven fastsatte Tid. Lise var rød som et dryppende Blod og vovede ikke at see op; hendes Elsker klemmede og frammede sin Silkehat, saa han ikke behøvede at frygte for, at Nogen skulde stjæle den fra ham efter den Behandling. „Det var smukt af dig,“ vedblev den Gamle, „at du vilde see indenfor til mig. Du troede vel, jeg sang paa det sidste Vers, og havde vel ogsaa Lyst til at kigge i Hans Koks Skrin — der er Mange, som lide af den Syge. Men endnu er det ikke forbi med gamle Hans! Er du allerede færdig med dit Fattighus, at du intet Bedre har at gjøre end rende omkring og forføre stikkeligt Folks Børn? — — Dg hun Mamsel — — Hvad — hvad er det?“ afbrød han sin Tale og lyttede.

„Det er Maffinen, lille Fader,“ stammede Lise.

„Sniksnak, den er jo istykker“, vippede han.

Men det var dog Maffinen. Dens Banken afbrød Smedens Tale, og da den var kommen igang, bankede den stærkere og stærkere, høiere og høiere, saa det kunde høres baade i Haven og i hele Nabolaget.

Kof glemte hvad han vilde sige.

„Hvad Pokker er det?“ raabte han, gjorde hastigt omkring og skyndte sig til Maffinhuset. De Unge fulgte sluforet bagefter. Derinde vare Maffinkfolkene og Svendene samlede; de havde længe ventet paa, at Fredrik skulde komme og prøve Maffinen, da han ikke kom, gjorde de Prove paa egen Haand og satte Maffinen igang. Den gik. For hvert Snit kom der et Som, for hvert Slag et Hoved paa Sommet; Maffinen havde aldrig arbeidet bedre.

Kof standsede forbauset paa Tærskelen.

„Hvem — hvem har gjort det?“ spurgte han.

„Det har han, Mester“, svarede den ældste Svend og pegede paa Fredrik, som bag Smeden kiggede ind i Maffinhuset. „Ja, jeg troer rigtignok, at Bomfru Lise ogsaa har hjulpet lidt til“, vedblev han med polist Mine; „men Fredrik Rasmussen er Manden.“

„Du?!“ sagde Kof og vendte sig om.

„Jeg bad Hr. Rasmussen“ — kaldt Lise frygtomt ind.

„Pas du dine egne Sager!“ afbrød Faderen. „Gaa du op og smid det Kram væk, som Doktoren har skrevet op, og sig til Mutter, at hun laver os en Bolle Punsch — den chinesiske Bolle — Hun

kan tage af den gamle Rom med Kridtstreg paa Flaasken saameget hun vil, men hun skal spare paa Bandet — Hører du! — Du drikker vel nok et Glas Punsch med mig iaften, Fredrik Rasmussen?”

Det er mere end Klar og Dag, siden Rasmussen gjorde Hans Kofs Patent = Sømmassine istand, og i al den Tid har den arbeidet fortræffeligt til stor Glæde for Smeden og ringe Fornøielse for Nabolaget, der tidligt om Morgenen vækkes af dens Banken og først sent om Aftenen faaer Ro derfor. Nu kan den sagtens arbeide; thi Fredrik, som er bleven gift med Lise, boer der i Huset og har altid et vaagent Øie med den. Over Porten er kommet et nyt Skilt med den forgyldte Indskrift:

„Hans Kof & Comp.

Sømfabrik“,

og foran Porten seer man som sædvanligt den gamle Smed med Skjodskind, Tøfler, Nathue og en sort Plet paa hver Side af Næsen, røgende sin Pibe, passiarende med Bekjendte og figgende efter, hvad der foregaaer i Gaden. Ved Fyrstentid seer man ogsaa undertiden „Compagniet“ der. Forgangen, jeg vilde gaae min Aftentour gjennem Sønderport ud til „de varme Lande“, stod

baade den gamle og den unge Smed der. Den Sidste havde sin forstefødte Søn paa Armen. Vi kom i Snak. Jeg bemærkede, at Drengen var voxet dygtigt, siden jeg sidst havde seet ham.

„Ja, se engang!“ udbrod den lykkelige Fader triumpherende og holdt den lille Fyr iveiret paa sin høire Haand, medens han med den venstre omfluttede hans buttede Mave. „Hvad siger De om ham? Ikke sandt, det er en Karl — — Patent!?“

En Kop Kaffe.

Udsigten fra Risbjergbakke staaer i min Erindring som det Deiligste, jeg nogensinde har seet. Naar jeg nu betragter den, finder jeg den rigtignok ikke saa udmærket: en lille Kjøbstad nede i Dalen, en smal Fjord, der blank og blaa smutter om Skovpynten og bærer et Par Smaastuder op til Havnepladsen, hvor en Toldbetjent og et Par gamle Skippere sole sig i Læ af en Brædestabel, og en Sjouer hænger over Fortøiningsspælen og stirrer ned i Vandet — som var han selv fortoiet og lig en anden Tantalus fordømt til at betragte det Element, han affhyer mest af alle Drikke. Men for tredive Aar siden! Jeg soles endnu den Uro, hvormed jeg imødesaae det lykkelige Dieblis, da Hestene endelig fik slæbt den tunge Holstenkvogn op ad den sandede Bakke, fra hvis Top jeg kunde nyde den henrivende Udsigt. Hvert Dieblis maatte jeg reise mig for at see, om jeg ikke snart kunde

figge over Bakketammen og vore Rejsens og mine Længsels Maal, den lille Kjøbstad. „Sid stille,“ lod mine Forældres Formaning, „ellers faaer du ikke Lov at komme med næste Gang!“ — Det var en skrækkelig Trudsel. At komme til Byen var for mig en Fest, og naar det hjemme paa Høistgaard en sjelden Gang hed: „imorgen kjore vi til Byen,“ saa kunde jeg om Aftenen neppe falde isovn for Glæde, og om Morgenen var jeg vaagen, før Kufferen i Uhret begyndte sin Vækkersang, endstjøndt den var stillet en hel Time frem — man havde slet ikke behovet at stille den, jeg skulde nok vaagne. Og nu ikke komme med næste Gang! At, jeg maatte vel sidde rolig, stjøndt Hjertet bankede og Fodderne brændte — Jeg mente, jeg kunde gaae langt hurtigere, end Lars kjorte idag. Min eneste Trost var hvistende at spørge ham, „om vi havde langt tilbage.“ — „Aldrig saa langt,“ lod Svaret. — „Hvor langt?“ — „Et Stod.“ — „Og hvor langt have vi nu igjen?“ — „Et lille Stod.“ — „Men nu da, Lars, nu maa vi dog snart være paa Nisbjergbakke?“ — „Blot et lille Stod igjen,“ sagde den uforstyrrelige Lars, som aldrig brugte Pidsken uden for at jage Fluerne af de Brune, der svedte mere ved deres egen Fedme end ved Læsset, som de Fod for Fod drog op af den lange sandede

Bafte. Det var et skrækkeligt Stød! Men alting faaer en Ende, selv Larses Stød. „Err!“ sagde han; Hemsfoen skulde sættes paa Hjulet, Hestene skulde have Lov at puste ovenpaa den Anstrængelse; de gispende Sider slog Takt til deres Snofsten, og Halerne og Pidsfen kappedes om at jage Fluerne bort. Fader saae efter, om Hemsfoen sad forsvarligt; Moder stottede ængsteligt til den steile Skrænt, vi skulde ned ad, og bad Lars endelig være forsigtig; og jeg svælgede i den mest fortryllende Udsigt, jeg nogenfinde har seet. Der holdt vi da endelig oppe paa Toppen af Bafken, midt i en gul Rugmark. „Simpel var den,“ mente baade Fader og Lars, „Jorden var saa skarp; det ene Straa nikkede til det andet!“ Den deiligste Rugmark af Verden tyktes den mig; aldrig havde jeg seet flere blaa Kornblomster, ved hver Lustning rullede Marken i lange Dønninger, det var, som om Rug og Blomster, alle de urolige Hoveder, vilde løbe omkap ned ad Skraaningen, ned til Byen — Jeg var gjerne løbet med, havde jeg blot turdet. Dervede laa mine Længsels Maal med de hvide Bægge og røde Tage, halvsvøbte i Havernes Træer, med Solglands paa Ruder og begge Kirkers forgyldte Fløie — at Kjøbstaden ikke kunde noies med een Kirke ligesom Landsbyen hjemme

bidrog betydeligt til at hæve den i mine barnlige
 Tanker — med Nøg over alle Skorstenspiber, sit-
 fert Tegn paa, at Middagstimen nærmede sig.
 Jeg hilste som gamle Bekjendte Br ndevinsbr n-
 derens Skorsten med Storkereden paa, baade den
 og dens Beboere vare ganske sorte af Kulrøg;
 Fabrikkskorstenen, den eneste i sit Slags, den saae
 næsten ud som et lille Taarn; og Skorstenen lige-
 for Kirkegavlen, det var Iversens Skorsten; Vinden
 slog Nogen ned og krummede den lange blaa
 Soile som et Spørgsmaalstegn — Hvad mon
 de toge hos Iversens idag, det var nok værd at
 vide? I en Alder hvor en Reise til Købstaden er
 en Begivenhed, er et Middagsmaaltid ingen Ba-
 gatel; Iversens Skorsten var stedse et af de Pæn-
 ter, som fortrinsvis tildrog sig min Opmærksomhed.
 Vi tog nemlig ind hos Iversen. Han var rigtig-
 nok ikke Gj stgiver, men Købmand; ikke heller var
 hans Hus knyttet til vort ved noget særligt Ven-
 skabsbaand; Forbindelsen hvilede paa en ganske
 anderledes solid Grundvold, paa en Contrabog,
 hvis Beløb blev betalt ved hvert Aars Slutning,
 og hvis Efters lger ankom i det ny Aars Be-
 gyndelse, ledsaget af behorlig Kvittering, Dnsket
 om et glædeligt Nytaar, et P nd Chocolate, en
 Fla e Hovedvand og en Kasse Cigarer. Som en

Følge heraf satte Kjøbmanden sine Heste ind paa Høistgaard istedenfor i Kroen, naar han havde Forretninger i vor Egn; og naar vi tog til Byen, hjorte vi aldrig ind paa Gjæstgivergaarden, men hos Iversen; og det var for mig det Vigtigste ved Reisen.

De Brune forhastede sig ikke, det var Synd at sige, og Lars var ikke den, som nænnede at forstyrre dem i deres magelige Luntetrav; men tre Smæld maatte der til paa Kjøbstadreisen, det vidste jeg af Erfaring. Det første ved Acciseboden, naar vi lykkeligt og vel vare slupne fra Toldbetjentens Søgen i Halmen og Ransagen af Foderposer og Bogustrin; saa gik det op ad Gaden, saa det raslede efter, og saa jeg havde ondt ved at sidde fast i den stodende Agestol. Folk kom til Vinduerne for at see, hvad der var paafærde, og det var det, de skulde; de skulde vide, det ikke var en Bondevogn, men Vognen fra Høistgaard, som kom tilbyes. Det andet Smæld faldt, naar vi dreiede ind af Kjøbmandens Port; saa fik Gaardskarlen travlt med at rykke Vogne og flytte Heste, for at Proprietairvognen kunde komme gennem Brimlen af torvesøgende Bonders Kjøretøier; med det tredje og sidste Smæld svingede Lars op foran Døren, og det undlod aldrig at lokke et rødkindet

Pigeansigt til Kjoffenruden og kalde Husholderken ud under Bislaget for at tage imod os. Der stod den lille blege Jomfru Hansen og neiede og ønskede Velkommen: og den ene Gang som den anden havde hun Kappen med de store pibede Strimler paa, Nogleknippet ved Siden og Hænderne foldede under Brystet. I det hvide Forklæde, som gik helt op til Halsen, sad Folderne af Sammenlægningen, som var det lige taget ud af Stuffen, hvis Duft af tørrede Resedaer og Violier omsvævede hende: de violette Hagebaand vare saa glatte, som vare de viklede af Baandrullen idag, og dog var jeg vis paa at have seet de Baand alle de Aar, jeg havde kjendt Jomfru Hansen. En lille sørlig Person var hun, pudset og pillet og stiv, rigtig en gammel Jomfru; og jeg huffer nok, hvor forbauset jeg blev, da jeg hørte Moder spørge: „Naa, lille Hansen, naar skal saa Brylluppet være?“ — „Tys, tys,“ svarede hun rødmende; „det nytter saamænd aldrig at tænke derpaa; De veed jo, hvordan han er.“ Saa sukede hun, trippede foran og førte min Moder og Søster op i Gæstefammeret bag den store Sal, hvor Alt saa hemmelighedsfuldt ud: Meublerne havde Dvertræk, Gardinerne vare nedrullede, Speile og Lysekroner indhyllede i hvidt Tui; om det saa var Maleriet

over Sophaen, var det skjult af et Forhæng. Der var jeg engang kommen galt afsted. Jeg var fulgt efter Fruentimmerne, som havde lukket Gjaestekammerdøren og glemte, at jeg var i Salen. Først morede jeg mig med at betragte den grønne Hyrde, som paa Kullegardinet spillede for sine Lam, medens en Hyrdinde af samme Farve i urimelig korte Klæder og med urimelig runde Ben tittede frem bag et Træ, holdt Fingeren paa Læben og satte Foden i første Position — akkurat som Dandssemesteren med stor Besværlighed havde lært mig sidste Vinter. Længe stod jeg fordybet i Betragtningen og ventede paa, hvad det skulde blive til; men Hyrden spillede, Faarene græssede, og Damen stod bestandig med Fingeren paa Læben. Jeg blev kjed af at see derpaa, vendte mig om — Hvad mon der var bag det grønne Gardin? En, to, tre var jeg oppe i Sophaen, løstede Gardinet tilside — En prægtig forgyldt Kamme var der, og indeni den et Maleri, forestillende en ung smuk Kvinde. Jeg saae og saae og kunde ikke blive træt af at betragte det; et saadant Billed havde jeg aldrig før seet. Det var, som om Figuren aandede og levede, og fra hvilken Side jeg betragtede den, stirrede de store blaa Dine paa mig, som fulgte de enhver af mine Bevægelser. Jeg

var nærved at blive bange for de Dine, og dog kunde jeg ikke lade Gardinet falde; det var, som holdt de mig i en Fortryllelse, hvoraf jeg først udredes, da Gæstefammerdøren gik op, og Somsfru Hansen med en usædvanlig Ivrighed styrtede hen til Sophaen, greb mig i Armen og trak mig bort. Moder skændte, fordi jeg var krøben op i Sophaen med mine smudsige Stovler og havde rørt ved Noget, som ikke vedkom mig. Derpaa hvistede hun og Somsfruen sammen.

„Gud ssee Lov, at Iversen ikke er kommen herind,“ sagde denne.

„Kan han endnu bestandig ikke taale at see hende?“ spurgte Moder.

„Nei, og ikke at der i fjerneste Maade bliver gjort Hentydning til hans salig Kone.“

„At ja, han kan vel have Grund dertil. En saadan Skuffelse kan nok forbitte En Sindet.“

„Men det bør dog ikke gaae ud over Andre,“ sulkede Somsfru Hansen. Mere hørte jeg ikke; men ofter den Tid fik jeg aldrig Lov til at gaae ind i Salen.

Medens Husholderstien førte min Moder og Søster til Gæstefammeret, gik jeg derfor med min Fader hen til det lille Bærelse bag Stjænkstuen, som tjente Kjøbmanden baade til Contoir og til

Sovekammer. Jeg var aldrig rigtig vel tilmode ved at betræde det. Der var saa mørkt og stum-melt; gamle storblomstrede Tapeter bedækkede Væggen, mange Steder vare de itu; Sommene, der staaensløst vare slaaede ind, hang med de rustne Hoveder under Vægten af gulnede Papiersbunker. Henne i Hjørnet stod den store Himmelseng, som med sine lange mørke Forhæng bestandig mindede mig om Vhens Ligvogn; ovenpaa var en stor forgyldt Kugle, stærkt medtagen af Tiden, akkurat som Dødningshovedet paa Himlen af Vognen — Alt Iversen turde sove i den Seng, kunde jeg rigtignot ikke begribe. I alle Kroge sad Spindelvæv, og Støvet laa tykt paa hver fremstaaende Kant; thi Jonfru Hansens Støvekøst, der foer saa slittigt omkring i den øvrige Del af Huset, fik aldrig Lov at komme her. Vinduerne indlød kun et sparsomt Lys gjennem de forbrændte smudsige Ruder; udenfor gik Kornsække op og ned, til Loftet og fra Loftet, Vinden pib og jamrede derved, det var en affhyelig Concert, men for Kjøbmandens Dre lod det vel som Musik; thi mer end tyve Aar havde han boet i dette Hul, og han forlod det kun, naar Middagsmaden kaldte, naar der kom Fremmede, eller naar en Forretning nødvendig fordrede hans Nærværelse. Smidlertid stod hele

den store smukke Beboelsesleilighed ubenyttet og forladt.

Iversen sad ved sin Pult. Han var en lille gammel Mand med et stærkt furet Ansigt, med smaa stikkende Dine og smalle Læber, der pressede sig sammen, som vare de bange for, der skulde slippe et Ord ud af Munden. „Han har neppe talt tyve Ord med mig i al den Tid, vi have kjendt hinanden,“ sagde min Moder engang; „det er kjedeligt at handle med ham.“ Fader sagde: „Det var ligemeget; Iversen var en god Mand,“ hvad jeg rigtignok stærkt betvivlede; men han vidste bedre Bessed, han havde aldrig ventet en halv Time paa Betaling for leverede Kornvarer, og intet Menneffe vilde et Dieblit betænke sig paa at modtage en Bregel af Iversen, hans Understrift var saa sikker som rede Penge — Han maatte vel altsaa være god, idetmindste som Kjøbmand. Ved Siden af Pulten stod en stor Jernkasse. For mig var det, som indeholdt den al Verdens Rigdom. Laaget stod aabent; den var fuld af Sølv og Sedler, og i et eget Rum laa ovenikjøbet en Masse Guldmonter. Forsigtigt trak jeg min Fader i Frakten for at faae at vide, om Iversen ikke var den rigeste Mand næstefter Kongen. Han lo og sagde, den Smule i Kassen havde ikke meget at betyde. Da

Kjøbmanden var færdig med sit Brev, reiste han sig og gav min Fader Haanden; mig klappede han paa Hovedet og mente, at jeg var voget et godt Stykke siden sidst. Jeg gjorde et ærbødig Strabud for Kassens mægtige Beherster og vovede neppe at slaae Dinene op; det gif ikke mig bedre end Husets Folk, der var neppe Noget, som vovede at oplukke Munden i Herrens Nærværelse. Jeg var slet ikke glad ved den Præsentation; først da Kjøbmanden spurgte, om jeg ikke havde Lyst at see ud i Boutiken, først da levede jeg op igjen. Det var det længselsfuldt ventede Signal. Endelig slog Timen, som satte Kronen paa Byreisens Herlighed og aabnede mig Paradisets Port i Skikkelse af en smudsig Boutiksder. Smudsig var den rigtignok, strækkeligt smudsig. Paa den ene Side hang et Bundt Klipfisk, paa den anden stod en Tjæretønde, og foran holdt en Sernstang Bagt. Man maatte gaae forsigtigt for ikke at komme i ubehagelig Berørelse med disse Gjenstande; men kun den trange Bei fører til Herligheden, og en mageløs Herlighed udbredte sig rigtignok for mine Dine, naar jeg naaede Diffen. Over den svævede en grøn Haisfisk med en Række Bægtfaale paa Siden, med en Rulle Seilgarn i Munden og et Knivsblad til at affjære Traaden som Hugtand. Under Loftet hang røde

og brogede Bomuldstørklæder som erobrede Faner under en Kirkehvelving; malede Glas og Tallerkener fyldte Hylde og Skabe, og hele den ene Bæg var ffjult af Pakker i graat Papir lige fra Gulv til Loft. Udenpaa hver Pakke sad en Prøve af dens Indhold: Knive, ligesaa Penneknive til Brødknive for ikke at regne Høleer med, der som sande Goliather ragede frem af denne Hær af ffjærende Instrumenter; Brodersæge og Skrædersæge; Som, saa smaa at man neppe kunde faae fat paa dem, og saa store, at de fornægtede deres Oprindelse og Navn og kaldtes Spiger; Knapper i alle mulige Størrelser, med og uden farvet Glas, af Tin og af Messing, der næsten skinnede med samme Glands som Guldpengene i Jernkassen, og som vedligeholdte den Beundring, hine havde vakt, for den Rigdom, Iversen besad; han, som eiede Alt muligt, hvad andre Folk maatte kjøbe, lige fra Seilgarn til Silkebaand, fra Tjære til Vanille. Men Det, som gav Pontifex sin største Betydning, det saa man ikke saaledes ved første Diekast, det laa dybere, paa Bunden af Svedskuffen. Lyttelige Diebliffe! Af alle dette Paradises Frugter turde jeg nyde, der var ingen forbuden; Rosiner, Mandler, Svedsker, Alt stod til min Raadighed, selv Figner, som dog ikke var nogen Hverdagsgjenstand og derfor heller

ikke fandtes i Boutiken, men i et lille Lufaf bagved samme, hvor den første Svend havde sin Skriverpult, og som kaldtes Vets Contoir. Og Vet blev ikke vred, naar jeg kom løbende derind og forstyrrede ham; han var saa vant til at forstyrres, til at jages fra det Ene til det Andet, at det saa at sige var blevet hans Natur at arbejde løbende. Naar han stod ved sin Pult, blev han kaldet ind i Boutiken for at veie et Pund Sæbe eller et Lod The af; der var Folk nok, som kunde gjøre det; men Bønderne syntes, at det ikke var rigtigt, naar ikke Vet gjorde det. Paa Magasinet var en egen Pakhusforvalter; alligevel blev der aldrig udfibet Sæd, uden at Vet maatte derover; Skipperen vilde endelig tale med ham. Skulde en større Handel afsluttes, saa løb Vet frem og tilbage mellem Kunden i Boutiken og Kjobmanden i Contoiret — han var den Eneste af det store Tjenstpersonale, som havde uhindret Udgang til Principalen — og saaledes havde han løbet, siden han var en Dreng, og siden Iversens hele Lager ikke var større, end det kunde rummes i to Markedskasser. Nu var Iversen første Kjobmand i Staden, havde Pakhuse og Skibe i Soen og en udbredt Handelsvirksomhed; Alt gik som efter en Snor, Vet var Snoren, den utrættelige Vet, der løb fra det Ene til det Andet,

havde en Finger i Alt og et Die paa hver Finger, og som fra Morgen tidlig til Aften silde aldrig sit anden Hvile, end naar han et Dieblif kunde sætte sig paa Lougrullen inde i sit Contoir, hvis hele Meublement bestod af en Staapult med Hovedbogen.

„Det bliver da?“ hørte jeg min Fader sige til Kjøbmanden engang, denne havde affediget næsten hele sit Personale, fordi den ene Svend havde gjort sig skyldig i den stræffelige Forseelse at forlove sig, og de Andre havde været Medvidere uden at røbe den. Det var en af Iversens Særheder, at han ikke taalte forlovede eller giste Folk i sin Tjeneste; han hadede Giftermaal, og jeg troer, det var neppe, han tilgav min Fader, hvem han ellers holdt meget af, at han var gift. Han havde ikke altid været saaledes, ellers havde Billedet af den smukke Kvinde ikke hængt i Salen. Det var mere end tyve Aar siden det blev indhyllet i det grønne Tæppe, i al den Tid havde Ingen vovet at tale til Kjøbmanden om hans afdøde Kone og ingen uden min formastelige Haand løftet Forhængen, som skjulte hendes Billed. — „Det bliver da?“

„Ja, jeg kender mine Folk“, svarede Iversen; „han er tro som Guld, han vil ikke fravende mig saa meget som en Bønne, og han tænker heller ikke paa saadanne Dumheder. Giftermaal er en

Handelsmands Ruin; hvad han fortjener i sit Ansigt's Sved, bortødsler hun med Smil. Jeg, jeg veed det af Erfar — jeg — jeg. Paa Vet kan jeg stole som paa mig selv, han har andet at tænke paa."

Det havde han rigtignok. Priscouranter og Kræmmerlatin det var hans Lecture; hvor skulde han faae Tid at blade i Livets Roman. Vet, som saa samvittighedsfuldt afveiede det Allerubethydeligste, han vilde nok passe paa og ikke lade Hjertet vippe Forstanden af Calculens Bismar.

Jeg var saa lykkelig hos Vet, som forhælede mig, og saa utrættelig i at nyde Boutifens Herligheder, at jeg glemte alt Andet og ikke kunde begribe, hvor Tiden var bleven af, naar Pigen kom og kaldte tilbords. Gjerne havde jeg gjort Afstald paa Middagsmaden, som dog allerede paa Risbjergbakke havde bestjæftiget mine Tanter saa stærkt; men det gik ikke an. Jeg maatte skjøndt ugerne forlade Boutiken og gaae ind i Stuen med Vet, som var den eneste af Boutikspersonalet, der nød den Gæst at spise ved Husbondens Bord. Han var vist helst fri derfor; idetmindste var det umuligt at tænke sig en mere forfnyet Figur end Vets, som han sad der paa Hjørnet af Stolen og med angstelig Opmærksomhed vogtede paa hver Mine af

Iversen. Han, som i Boutiken kunde lee og spørge med Kunderne, han sad, som kunde han ikke tælle til Fem, aabnede kun Munden for at spise og engang imellem besvare de Spørgsmaal, der rettedes til ham, med Ja eller Nei — Alt, hvad der var over dette, syntes ondt. Saasnart Kjøbmanden gjorde Tegnet til at reise sig, foer Det op, gjorde et fortvivlet Blik og forsvandt; thi for ham horte Kaffe ikke med til Middagsmaden. Gjerne havde jeg fulgt hans Exempel; men jeg turde ikke. I den anden Stue snurrede Kaffeaffinen, og Krydderbrødet dustede — Jeg elskede Krydderbrød og Kaffe; men jeg havde ikke Tid at vente, til Tragtefanden blev færdig med sit Arbeide, jeg overhængte min Moder med hvissende Bonner om at maatte gaae ud i Boutiken igjen, og lykkelig var jeg, naar jeg endelig fik afpresset hende Ordene: „Saa gaa da!“ Jeg gik ikke, jeg fløi til min gamle Ven i hans lille halvmørke Contoir.

Han var ved at tælle Pengestuffens Indhold og sagde, nu kunde jeg jo hjælpe ham. Heller end gjerne. Figentøndens Bund blev fyldt med Kobbermonter, som jeg aftalte og ordnede i Stabler. „Tyve Rigsdaler i lutter Markstykker!“ udbød jeg og betragtede henrykt den Rigdom, jeg havde opstillet foran mig, uden at tænke paa, at den tilhorte en

Anden, og ikke gav mig andet Udbytte end Smuds og Spanstgrønt. „Tyve Rigsdaler i Markstykker!“

„Hvormange Trefskillinger gjør det?“ spurgte en Stemme bag mig. Jeg blev ikke mindre forbauset over at see Kjøbmanden selv træde ind, end over den Regneopgave, jeg saa uventet havde faaet. Imidlertid syntes han ikke at bekymre sig om Facit, han vendte sig til Bet og sagde: „Staf mig Prover af de forskjellige Hvedebunter, og lad mig see Fortegnelsen over de Kornvarer, som iaar ere leverede fra Høistgaard.“ Bet bladede i en Bog, lagde den paa Bulten, pegede taus paa en Opfskrift og smuttede ud. Kjøbmanden læste; jeg glemte at tælle Penge for at speculere paa Regnestykket med Trefskillingerne, og Begge vare vi saa fordybede i vort Arbeide, at vi ikke lagde Mærke til, at der blev banket paa en Rude i Væggen, gjennem hvilken man fra Kjøbmandens eget Værelse kunde correspondere med Bet.

„Er der Ingen?“ spurgte en Stemme.

„Jo, her er jeg!“ raabte jeg gestjæstig og sprang hen for at modtage den Kop Kaffe, Tomsru Hansen i en Hurt stak gjennem det lille Vindue, der strax lukkedes igjen.

„Hvad er det?“ spurgte Kjøbmanden.

„Det er Vels Kaffe“, sagde jeg, idet jeg strakte mig, saa godt jeg kunde, for at sætte Koppen paa den høie Pult uden at spilde.

„Vels Kaffe?“ gjentog han. „Hvem gav dig den?“

„Konsfru Hansen naturligvis.“

„Hvorfor naturligvis Konsfru Hansen?“

„Hun bringer altid selv Vels Kaffe.“

„Bringes altid selv — hm —“

Idetsamme traadte Vet ind med Proverne. Ved Synet af den dampende Kop ligesom Principals Næse blev han staaende som naglet til Pletten; den ene af Smaaposerne tabte han; jeg skyndte mig at tage den op, og jeg lagde Mærke til, at Vels Haand rystede, da han modtog Posen af min.

„Husbond“, stammede han uden at røre sig.

„Kom her med Proverne“, sagde Kjøbmanden, der stod ubevægelig ved Pulten.

Den gamle Svend nærmede sig, vaklende som et Menneſte, der har drukkert formeget; han rakte Sverſen Poserne, den ene efter den anden; ved hver, han afleverede, var det, som lagdes der en ny Bægt paa ham: Nafften bøiedes, Knæene rystede, og idet han med skjælvende Haand rakte den sidste, saae han ud som et Menneſte, der var ved at synke sammen under en overvættets Byrde. Kjøbmanden

stablede roligt Poserne henad den venstre Arm; da han var færdig, tog han Biben af Munden, pegede med Spidsen paa Koppen og sagde: „Der staaer hans Kasse!“

„Husbond!“ stammede Vet atter.

„Konsfru Hansen har bragt den — Hun bringer jo altid selv hans Kasse — Ikke sandt?“

„Hr. Sversen — tillad“ —

„Drik sin Kasse“, afbrød Kjobmanden, „og kom ind til mig i Contoiret.“

Han gik. Vet sank sønderknust ned paa Figentonden — Alle mine kunstige Pengestabler! Tyve Rigsdaler i Markstykker — hvormange Tressillinger var det nu? — Alt, derpaa var ikke at tænke. Min gamle Ven saae saa ulykkelig ud; jeg troer næsten, han græd bag de sammenpressede Hænder. Og Alt, hvad jeg sagde, hørte han ikke! Det Hele var mig en Gaade, en skrækkelig Gaade. I min Forvirring vidste jeg ikke at finde nogen bedre Trost for ham end hans Budsingsdrit; sagte listede jeg mig hen til Pulken, krob op paa en Palle og tog forsigtigt Koppen ned — „Vet, høre, gode Vet, her er Deres Kasse. Drik den; den er endnu ganske varm!“ Men jeg fik kun daarlig Tak for min gode Billie; den ellers saa sagtmødige Mand stødte til mig med en Hestighed, saa Koppens Indhold

udøstes over mine Klæder — Sondagsklæderne, som vare komne paa til Kjøbstadreisen. Jeg skyndte mig ud i Boutiken for at faae raadet Bod paa Skaden; men der kom jeg fra Afsen i Ilden. Den ene Svend greb mig i Armen, ruffede mig dygtigt, kaldte mig en affhyelig Sladderhank og befalede mig at „skruppe af“, idet han istedenfor det Kræmmerhus Svedsker, som pleiede at ledsage min Bortgang, gav mig et Par droie Dressigen med paa Beien. Fortvivlet søgte jeg Tilflugt i Stuen. Der sad Komfru Hansen i en Krog med Forklædet for Dinene; min Moder og Søster betragtede hinanden taus og alvorlige. Min Ankomst afbrød den trykkende Stilhed. „Hvorledes er det, du seer ud?“ spurgte min Moder og greb fat i min Arm, som endnu smertede af Svendens kraftige Tag. Saa hurtigt, min Hulken tillod, begyndte jeg at fortælle min Lidelseshistorie; men jeg var ikke kommen langt, før jeg standsedes ved et med streng og dæmpet Stemme fremført „Vil du tie!“ der ledsagedes af et Tryk, som gjorde mig Tausshed umulig.

Idetsamme traadte min Fader ind fra Kjøbmandens Contoir.

„Hvad siger han?“ spurgte Moder hvissende.

„Ja, hvad siger han,“ svarede Fader paa samme Maade; „det er ikke godt at have med gale Folk at

gjøre, og i denne Henseende er Iversen virkelig ikke flog. Da jeg forestillede ham Alt, hvad Bet havde været for ham, at han havde opoffret sine Kræfter og sine bedste Aar i hans Tjeneste, aldrig tænkt paa at sørge for sig selv, men kun paa sin Husbonds Fordel, at han kun for at føie sig efter ham endog havde fornegtet sin Kjærlighed — da jeg ret indtrængende gjentog dette for ham, blev han ligesom lidt bevæget og afbrød mig: „Naa naa, den Dumbhed vil jeg endda tilgive ham; men at han, hvem jeg vilde have betroet Alt, at han kan bestjæle mig!“ — Jeg kunde ikke lade være at lee over, at han kunde belægge Bets uskyldige Lyft til en Kop Kaffe med et saa hæsligt Navn. „Værdien gjør intet til Sagen,“ afbrød Iversen, „heller give en Dukat bort end miste en Bønne paa en uærlig Maade.“

„Hvad skal det blive til?“ sukede Moder.

„Husvilde skulle Bet og Tomfru Hansen ikke være,“ sagde Fader; „have de i Dieblisset intet andet Tilflugtsted, kunne de tage hjem med os. Maafee kunne de endog ønske at forlade Byen i nogen Tid. Det er vel bedst, at Lars spænder for.“

„At Drengen ogsaa skulde være saa dum at tage imod den ulykkelige Kop, medens Iversen var tilstede!“ udbrod min Moder.

„Man skal aldrig blande sig i, hvad der ikke kommer En ved,“ sagde min Fader formanende, idet han søgte at indprente mig denne gavnlige Læresætning ved at ledsage hvert Ord med et Knuds af hvore Pegefingers Kno paa min Hjernekal — hvad vi i Skolen kaldte „at give Nodder.“ At, det var skrækkeligt haarde Nodder! De fremkaldte en Strøm af stridende Taarer; da Iversen idetsamme traadte ind, overlodes det min halvvoagne Søster at astørre Graaden, og hun udførte denne Kjærlighedsgjerning med en søsterlig Iver, som nær havde taget Huden af mit Ansigt, medens hun trostende forfikkrede, „at jeg burde have meget mere, at jeg ret var en æfel Unge, og at jeg havde gjort Bes og Jomfru Hansen ullykkelige.“

Det varede nogen Tid, inden jeg kom saameget til mig selv, at jeg med mine forgrædte Dine kunde see, hvad der foregik i Stuen. Kjøbmanden og Fader sad i Sophaen med et Papir udbredt paa Bordet foran; Bes stod ved Siden.

„Det er ført til Dato,“ sagde Svenden med skjælvende Stemme; „hverken Sophie — det var Jomfru Hansens Fornavn — eller jeg har nogensinde fravendt Dem det Allermindste; den Smule, jeg har brugt udenfor det Bestemte, har jeg hver Gang optegnet, og jeg har redeligt lagt Pengene derfor i Stuffen.“

„Det er et underligt Regnskab,“ sagde Kjøbmanden og forsøgte at lee.

„En Kop Kaffe, en Kop Kaffe, en Kop Kaffe,“ læste han; men for hver Gang blev Stemmen uthdeligere, og til Slutningen gned han Dinene, som anstrengtes de ved Læsningen af det lille Heste gulnet Papir, Bek havde forelagt ham. „Men hvorfor er Bogen kun ført i ti Aar?“ spurgte han.

„Tilgiv mig, Husbond; det er ti Aar, siden jeg blev forlovet med Sophie,“ sagde Bek med nedslagne Dine.

„Ja, ja, saadan er det,“ mumlede Iversen; „Kvinden er altid Forføreren, har hun intet Uble ved Haanden, har hun Kaffe.“ Der gik et bittert Smil over hans Ansigt; Ingen talte, Alle stod i forventningsfuld Tausshed. Paa engang udbrod han med bevæget Stemme: „Gamle, redelige Bek!“ — „Jeg sagde Dem jo, at han ikke var istand til at fravende mig saameget som en Dønde,“ vedblev han, henvendt til min Fader, „og jeg har Ret, ikkesandt? — Men hvorfor skulde han være klogere end andre Menneſter! Giftetankerne faaer han vel ikke af Hovedet, og for giste Folk har jeg ikke Brug —“

„Husbond“, afbrød Bek med bønlig Mine.

„Nei, nei, for gifte Folk har jeg ikke Brug, de due ikke til at tjene. Men jeg har heller ikke Brug for Boutiken; jeg har nok at gjøre med Kornhandelen; med Narene trænger man til No. Sørg du for Boutiken, Vet, den er din. Gift dig, om du vil, det er din Sag, men sørg for Boutiken nu, den er din egen, som du har sørget for den, medens den var min — Iversens Hus har altid havt et godt Navn. Og De lader vel nok Vet beholde Søgningen fra Høistgaard?“

„Ja, det veed Gud, jeg gjør!“ raabte Fader og rakte baade Iversen og Vet Haanden. Nu var der flere, som trængte til at faae Dinene torrede saaledes som jeg før; men hver maatte hjælpe sig selv. Den hele Scene var mig saa gaadefuld; jeg saae med Forundring fra den One til den Anden og paa alle de forskjellige Lommetørklæder, der kom frem, lige fra Moders fine hvide Kammerdugs til Iversens blaataernede for ikke at tale om Jomfru Hansens pene Forklæde, bag hvilket hortest en sagte Hullen. Det var næsten smittende. Jeg sneg mig hen til Jomfruen — hun var dog den Æneste, som paa denne ulykkelige Dag ikke havde knubset mig — og begyndte for Selstabs Skyld at snøfte med. Hun tog Forklædet fra Dinene — —

„Græd ikke, du søde Dreng,“ raabte hun, traf mig ned paa sit Skjød og bedækkede mit Ansigt med Hs; „det er dog egenlig dig, vi kunne takke for vor Lykke!“

„Ja, han var Skyld deri!“ sagde Vet med straalende Ansigt.

„Ja, ja!“ istemmede Alle.

Uden at have gjort det Allermindste, var jeg pludseligt avanceret fra en ædel Unge til en sød Dreng. Jeg blev ganske hovedsvimmel ikke af Stolthed, men af Dagens Omviftelser, og jeg var endnu ikke ret kommen til mig selv, da jeg blev løftet op i Rudsfædet ved Siden af Lars og placeret mellem to umaadelige Kræmmerhuse, fulde af Rosiner og Svedster, som Vet med egen Haand fyldte i sin egen Boutik. Det var ganske vist to mægtige Trostere; men jeg var alfor sovnig og træt til i Diebliffet at skjænke dem stor Dpmærksomhed. Neppe havde vi passeret Risbjergbakke, hvorfra Byen med de glimtende Lys tog sig ud som en uhyre Bunte forfullet Papir, hvori de sidste Gnister sluktes, før jeg faldt i Søvn — en styg drømmefuld Slummer; ved hvert Stød i Veien soer jeg op med et Skrig, angst for at jeg skulde spille Vets Kaffe.

... (mirrored bleed-through text) ...

Kugleposten.

Handwritten text, possibly a signature or title, appearing as a faint, mirrored impression.

Naar jeg tænker tilbage paa den Tid, jeg tilbragte i N***, er jeg nærved at sukke med Don Carlo: „De skønne Dage i Aranjuez ere tilende!“ Det var beilige Dage, og beilig forekom mig ogsaa dengang den lille sjællandske Kjøbstad N***, hvis Lighed med det yndige Aranjuez neppe er større, end Ligheden mellem den spanske Infants og min Skjæbne. Jeg erindrer godt Byen; jeg seer den endnu saa tydeligt nede i Dalen: det ene røde Tag ved Siden af det andet, et Par Træer mellem Husene og Kirken med sit Spir høit over Huse og Træer — affurat som den By, jeg selv byggede paa mit lille Bord, naar jeg Son- og Helligdage fik Lov til at fremtage Legetøisæften, jeg havde faaet til Foræring paa Juletræet.

Efterat Bet var bleven gift med Jomfru Hanssen — — Ja, du husker vel nok Jomfru Hanssen og Bet, kjære Læser? Det var dem, jeg paa en Maade forenede ved den ullykkelige Historie med

„en Kop Kaffe“, der kostede mig saamange Taarer, voldte Forstyrrelse i Huset og endte med almindelig Glæde. De Taarer ere mig rigeligt erstattede ved alle de Glæder, jeg har nydt i Vets Hus. Nu er ogsaa han borte! Hans Navn lever kun i min taknemmelige Erindring og paa Skiltet over Boutiksdøren, hvor der endnu den Dag idag staaer „Nielsen, Vets Efterfølger“, ligesom der dengang stod „Vet, Iversens Efterfølger“. Efterfølger, Efterfølger! — I det store Skibbrud, som kaldes Liv, travler den ene Slægt op paa Skuldrene af den anden, svømmer ovenpaa et Dieblif og forsvinder — det er Verdens Gang.

Efterat Vet var bleven gift med Jomfru Hansen og havde faaet eget Hus og Hjem, tilbragte jeg sædvanlig mine Ferier hos ham. Han havde, som sagt, overtaget Iversens Handel med tilhørende Brænderi, og under mine Besøg i den store Kjøbmandsgaard havde jeg uendelig travlt med og kunde aldrig blive kjed af at støve om og see Alt, hvad der var at see i Boutik, Kjelderstue, Brænderi, paa Kornlofterne, i Pakhusene, i Gaarden og de den omgivende Stalde og Vognstue. I dette Sidste stod det snurrige Kjøretøi, hvormed Brevposten befordredes, en gul Kugle paa fire Hjul — Kugleposten kaldte Bønderne den ialmindelighed.

I vore Telegrafens og Jernbanernes Dage, da allerede Diligencen er et gammeldags Kjøretøi og de engang saa høit priste Dagvogne kun kjendes gjennem Carl Bernhards Noveller, tænker Ingen paa Kugleposten, der eksisterede før Dagvognen blev til og Tanken om en forenet Brev- og Personpost undfangedes. Dengang drømte Ingen om at befordre Mennesker med samme Hurtighed som Breve, med den mageløse Hurtighed af en Mil i Timen, hvormed Kugleposten sneglede hen ad Landeveien. Alle Vogne maatte tilside for den, og jeg husker godt, hvor angst jeg var, naar vi paa vore Kjøbenhavnsreiser mødte Kugleposten, at Lars ikke itide skulde vige Sporet for det privilegerede Kjøretøi, Dverbringeren af Glæde og Sorg, af Alverdens Nyheder, af Breve med rødt og Breve med sort Lak og af „Statstidenden eller den til Forsendelse med de kongelige Brevposter allernaadigst eneprivilegerede Berlingste Tidende.“ — En saadan Titel kunde nok indgyde Respekt! Paa Landeveien vare mine Tanker altid stærkt beskæftigede med Kugleposten. Jeg holdt Udtig for at see den komme, anstillede Betragtninger om hvilke vigtige Sager, der nu foer os forbi i den gule Kugle, og fik næsten ondt i Halsen ved at følge den med Dinene, indtil den forsvandt bag

os som et mørkt Punkt paa den snorlige Landevei. Dg hvilken Stræk den engang forarsagede mig! Hvorledes det gif til, veed jeg ikke; men vist er det, at baade Lars og jeg, som sad hos ham paa Rudsfejædet, begge vare faldne isøvn og begge foer op af vort Blund ved et voldsomt Ryl i Bognen. Bort ene Hjul — o Rædsel! — havde fat i Kuglepostens Hjul. Fader puffede Lars i Nakken og raabte: „Hvordan er det, du kjører, Klodrian!“ Lars blev vred, lod „gaae videre“ og pidffede paa de Brune; de sprang frem i Tviet, og der — Gud forbarme sig! — der laa den kongelig privilegerede Kuglepost. „Den ruller ned i Groften, Lars!“ raabte jeg i Hjertensangst og greb ham i Armen. Han havde nok at gjøre med at holde de Brune, der nær vare blevne løbske, og svarede meget uærbødigt: „Lad rulle!“ Da han langt nede paa Beien fik Hestene standsede, var Posten atter paa Benene, og Postillonen og hans Pudelhund stod uskadede paa Beien og stjendte og bjæffede ester os. Hvor meget jeg havde glædet mig til at komme til Hovedstaden, var jeg dengang dog langt heller vendt hjem igjen; thi i Kiøbenhavn boede jo Kongen; dersom han fik at vide, at vi havde kjørt hans Kuglepost i Groften, saa — ja Gud veed, hvad der saa blev af os!

Disse Glæder og Bekymringer havde Kugleposten forvoldt mig, og jeg blev derfor ikke lidet stuffet i mine høie Forestillinger om den, da jeg fik Veilighed til nærmere at betragte den i Beks Vognsfur, og saae, at den kun bestod af fire Hjul med et Rudsse-
 sæde til een Person og en gul Kugle, der rigtignok var laferet udbvendigt, men indvendigt ikke var Andet end et tomt sort Rum. Det er ikke altid godt, at lære den beundrende Gjenstand noie at kjende; Kugleposten er ikke den Eneste, som har en lysende Skal med et tomt sort Rum! — Det varede derfor heller ikke længe, før jeg slet ikke brød mig om Kuglen; derimod syntes jeg overordenlig godt om Peer Postillon, som kjørte den mellem M. og N. Naar han kom til Siseboden, blæste han lystigt i Hornet; jeg kjendte hans Toner mellem de andre Postilloners og styrtede til Vinduet for at see ham kjøre forbi. Det gik i flyvende Fart til Postcon-
 toiret; naar han der havde læsset Brevsækken af, kom han ganske langsomt hørende tilbage og svingede ind af Beks Port. Inden han kom ind i Gaarden, var jeg ude af Døren for at tage imod ham. Han var en rigtig rar Fyr, en gammel-
 agtig Karl, der ikke sagde Meget; men han havde en rød Kjole ligesom en Officer, en stor rød Kavai, og jeg fik Lov til at blæse i hans Horn.

— Mere behøvedes ikke for at gjøre ham til min Ven.

Naar jeg kom ud i Gaarden, kom Ane Kjelderpige i Reglen ogsaa. Medens jeg stormede lige løs paa Peer, trykkede hans Haand og rev Trompeten fra ham for strax at begynde mine musikalske Dvælsler, blev hun staaende paa den brede Sten foran Døren med Forklædet over Armene og vexlede et Par Ord med ham, medens han spændte fra. Samtalen var kort og lidet indholdsrig; den bestod sjældent af Andet end „Goddag Peer“ — „Goddag Ane“ — „Idag kommer du sent“, eller „Idag kommer du tidligt“, hvortil ufravigeligt blev svaret: „Veien er noget gnaven“, eller „Føret er godt idag!“ Af den Tale skulde Ingen slutte, at Ane og Peer vare Kjærestefolk eller „gode Venner“ — som det hedder — og dog havde de været det i mange Aar. De talte sjældent om den Sag; thi Udsigten til Giftermaal var lang, og hvad kunde det saa hjælpe at tale derom. Ane fyldte gjerne Peers Glas lidt stivere end de andre Kjelderstuens Gjæsters, og Peer tog undertiden et Lørklæde eller et Stykke Baand med hjem fra Kjøbenhavn til hende. Naar Blomster kunne tale, kunne Glas og Baand vel ogsaa, og de sagde tydeligt, at Peer holdt af Ane og Ane af Peer. Mere behøvedes ikke. Forresten

var Forholdet ikke en Hemmelighed for Nogen i Huset.

Ane var uindskrænket Hersterinde i Kjelderstuen, som laa mellem Boutiten og Kjøkkenet og havde Udgang baade til Gaden og Gaarden; alle Døre vare forsynede med Rigrude og Klinketag, og der gik sjældent lang Tid, uden at der var et Die paa Ruden og en Haand paa Klinken. Alle havde Noget at gjøre i Kjelderstuen. Den indtog fire Fag af den gamle Del af Huset, havde et lavt Bjelkeloft, et skjævt Gulv og en uhyre Vilæggerovn, der ofte var Gjenstand for min Opmærksomhed. Paa den ene Sideplade saaes Frederik den Fjerde og hans Dronning i en Laurbærkrands og paa den anden en Afbildning af Jerusalems Forstyrrelse: Huse, Flammer, Menneſter og Dyr mellem hverandre, romerſke Soldater med Smaaabørn paa deres Spyd, og ſaa havde Pladen ovenikjøbet ſlaaet en Revne, der gik lige giennem Templet og Titus's Næse og vilde have fuldendt Forstyrrelsen, hvis ikke Smeden havde ſkruet den ſammen med to forſvarlige Bolte. Ved Væggen ligesor stod et stort rødmalet Skab med Glasdøre, fuldt af Flaſter og Glas, de loerligſte Flaſter man kunde ſee. Nogle vare indtnebne paa Midten ſom Timeglas, Andre havde en Hals ſaa lang ſom en Stork og en Knude

paa Halsen som en Stork, der har forslugt sig paa en Frø; Nogle vare runde, Andre firkantede; Nogle glatte, Andre riflede; der var Flasker af alle mulige Former, men kun et Slags Glas, de saakaldte Frimurererglas. Jeg veed ikke, om det hemmelighedsfulde Selskab benytter saadanne Glas, naar dets Medlemmer styrke sig ved Arbeidet paa Gjenopbyggelsen af det ødelagte Jerusalem — efter Ruffelovnspladen at dømme maa det ikke være let — men det veed jeg, at i en Kjelderstue kan man aldrig have bedre Glas; de ere stærke, staae sikkert paa Foden og rumme netop en halv Pægl, hvilket er en vigtig Omstændighed. Naar Bønderne havde handlet i Boutiken, pruttet og tinget saalænge som muligt, skulde de altid have Tilgift eller, som de sagde, „en Klat til“. Denne bestod i et Stykke Kortpapir med en Klat Lak og Bets Segl, og mod Afleveringen af dette Tegnet i Kjelderstuen udskjænkede Ane en halv Pægl. Da Bet havde en stor Handel, var Kjelderstuen Dagen igjennem fuld af Gæster, som vexlede deres „Klatter“ mod fribte Frimurererglas, hvis ingenlunde fuselfri Indhold hjalp til at nedskulle Brødet, hver især bragte med fra Hjemmet i Tinen*). Jeg vilde uhyre gjerne opholde mig hos Ane i Kjelderstuen, hvor der altid

*) Langagtig Madæffe af Træ.

var fuldt af Folk, navnlig Torve- og Markedsdagene, og hoiroftet Passiar; men det kunde Madam Bet ikke lide, hun sagde, det passjede sig ikke. Om Aftenen fik jeg derimod Lov at gaae derud. Vonderne skulde hjem, inden det blev mørkt, medens de endnu kunde kjende Veien; hen paa Eftermiddagen listede derfor den ene Vogn efter den anden ud af Gaarden, En tilhvoire og En tilvenstre, men skjøndt det var lys Dag, troer jeg nok, at mangen Kjøresvend vilde have havt ondt ved at finde Veien hjem, dersom Hestene ikke havde kjendt den bedre end han selv var istand til. Naar Gæsterne vare borte, ryddede Ane op, og Klokken halv syv stod Madveren paa Bordet. Koffepigen klappede med to Stykker Træ, som hang udenfor Kjøkkendøren; paa det Tegn samlede alle Gaardens Folk om Grødsfadene. Der var noget Forbausende i den Hurtighed, hvormed et saadant Bjerg af Byggryn med et Smørkrater paa Toppen kunde forsvinde. Af den Grund har jeg siden mangen Gang, naar jeg læste om Homers Helte og deres Bedrifter ved Maaltidet, ikke kunnet lade være at anstille Sammenligning med Bets Karle: lange Thomas fra Brænderiet kom da altid til at staae Side om Side med Agamemnon, Folkenes Drot „et Hoved hoiere end Flokken“, og den gamle Gaardskarl Jens, der

vidste Bæfled om Alting, ved Siden af Nestor. Det var slet ikke til Held for mine græffe Studier; tidt naar mine Tanker burde have været i Troia, vare de i N***; men Ligheden mellem de græffe Helte og de sjællandske Bønderkarle var virkelig heller ikke ringe: efter endt Maaltid hengav Begge sig som oftest til den „søde Søvn“, og for bedre at kunne nyde den, havde Karlene altid deres Plads paa Bænken langs Væggen, medens Pigerne havde deres paa den modsatte Side af Bordet.

Koffepigen bar Fadene ud, gjorde rent Bord med en Karflud, og saa kom Koffen frem, medens en enkelt aarvaagen Karl stoppede sin Pibe. I nogen Tid hørtes ikke anden Lyd end Hjulenes Snurren og Karlens Snorken; men saa begyndte Ane at synge en Vise. Hun sang gjerne til en bedrovelig Melodie En, som begyndte saaledes:

Der reiste en Kjøbmand over Hamborger Bro,

Han havde en Datter, saa huld og saa tro —

Enden var endnu mere bedrovelig: Datteren maatte ikke faae Den, hun vilde have, og ikke have Den, hun maatte faae; derfor døde de Elskende i Vandet og de Andre af Anger og Bedrovelse. Baade Ane og jeg fik Taarer i Dinene. Smidstertid vaagne de ene Karl efter den anden, strakte sig og holdt Piben, som var gaaet ud, til Lyset for at

faae Ild i den. Undertiden læste En hoit; men det var ikke godt for Arbeidet. Naar Fortællingen blev alfor spændende, standsede Foden paa Rokkeflamlen, og Uldtotten blev hængende mellem Pigenes Fingre uden at komme til Tenen, indtil Faren, hvori Helten svævede, var overstaaet, eller de Elskende havde faaet den gode Hees Betsignelse. Det gik bedre ved den mundlige Fortælling. Lange Thomas kunde en Mængde Eventyr og Historier, som han gav tilbedste. Han fortalte om Trolde og Dverge, Prindsesser og Hexe, Overjordisse og Underjordisse, og Rogle af dem havde han selv seet. Saaledes var han en Aften kommen ad Veien gennem Bornakkeflov og havde seet Bassen lige ved Siden af staae paa fire glødende Piller, medens Trolde og Elverfolket holdt Dands under den grønne Kuppel. En Troldepige havde budt ham et Guldbæger at drikke af; men han var ikke saa tosset at lade sig lokke: han sporede Hesten og standsede ikke, før han slap lykkeligt og vel over Broen. Saa holdt han stille; thi han vidste, at Trolde ikke kunde komme over rindende Vand. Pigen forfulgte ham lige til Broen; men da hun saa, at hun ikke kunde faae fat i ham, blev hun saa ærgerlig, at hun kyiede Vægerets Indhold efter ham, og det var den bare Ild — —

„Dengang har du da ogsaa havt en mægtig Donner, Thomas“, indvendte Sæns Gaardskarl. Det vilde Thomas paa ingen Maade indbømme: rigtignok var han kommen fra et Gilde i Straverup, hvor det var gaaet lystigt til; men han havde Intet feilet, ikke mere end han feilede i dette Dieblit, og Den, som ikke vilde troe ham, kunde gaae til Bornstæbro og see paa Stolpen tilhøire nærmest Stoven, den var endnu ganske sveden! — Det havde jeg selv seet; jeg havde ogsaa engang spurgt min Fader, om der havde været Ild i Broen, og han havde forklaret mig, at man brugte at svie Tommer for at beskytte det mod Fugtigheden i Jorden. Men Thomas sagde, at Indholdet af Troldepigens Væger havde gjort det, og jeg var nærved at troe ham bedst. — Sæns lo ad ham: han var et Slags Fritænkter, brød sig Pokker om Trolde eller Dverge eller Underjordisse — det var Snaf Altjammen, sagde han; men anderledes forholdt det sig med Varsler! Der var Huse og Gaarde, sagde han, hvor der ikke skete Noget af Betydning, uden at der gik Varsel deraf; Alle forstod sig rigtignok ikke derpaa, men Folk skulde dog ikke lee ad dem, som vare klogere — Det blev sagt med et Sideblit til Thomas. Nu havde han, Sæns, tjent her i Gaarden næsten tredive Aar, og i den Tid

havde han mange Gange fornummet Barsel, og naar han havde fornummet det, havde det jo aldrig feilet, at der var skeet Noget som f. Ex. dengang Iversens Kone døde, da der kom Ild i Brænderiet o. s. v. o. s. v.

En Aften, dette Emne netop var paa Bane — Det var uhyre interessant at høre paa — blev Striden mellem Jens og Thomas mere levende end sædvanligt, den Ene holdt paa sine Barsler, den Anden paa sine Trolde. Jeg troer nok, den almindelige Stemning var for Trolde; de kunne være slemme nok, men der er dog ogsaa tidt noget Skalkagtigt og Lystigt ved de Fyre; ved Barsler derimod kommer man altid til at tænke paa Ligklæder og Liglugt — Det løb mig formelig koldt ned ad Ryggen.

„Ja, du hedder ikke Thomas for Intet!“ udbrød Jens, ærgerlig over den Modstand, han mødte; „men det varer maaskee ikke saa længe, inden baade du og I Alle kunne faae Troen i Hænderne ligesom din vantro Navne!“

„Hvad vil du sige dermed?“

„Har du hørt Noget?“

„Ah nei, Jens da, er det sandt?“ — Saaledes løb det fra forskjellige Sider, og paa de forstrækkede Ansigter stod det tydeligt at læse, at

Stemningen pludseligt var flaaet om til Fordel for Jens og hans Varsler. Pigerne glemte at spinde og Karlene at røge, Ingen sagde et Ord uden Thomas, der gav sig til at lee og raabte:

„Nu har Jens drømt igjen!“

„Drømt? Jo, det var en loierlig Drøm! Jeg vilde kun ønske, at en Bis var i god Behold imellem os,“ svarede Gaardskarlen.

Den Ene saae paa den Anden som før at opdage hvem der sigtedes til; men Alle, som skulde være der, vare tilstede. Idetsamme kom en ung Handelsbetjent ind fra Boutiken og vilde gaae gennem Kjelderstuen ud i Gaarden. Da han saae Selskabets forbausede Miner, standsede han og spurgte:

„Hvad er her paafærde?“

„Ah, det er Jens, der forstrækker Pigerne med sine Varsler!“ raabte Thomas.

„Maa ikke Andet!“

„Ikke Andet,“ gjentog Jens; „det skulde Laurids“ — saaledes hed den unge Mand — „nødig sige. Et Varsel kan være baade til det Onde og til det Gode — det er sandt nok — men det er dog sjældent til det Bedste!“

„Jens,“ sagde Kjelderpigen, der ligesom de Andre havde ladet Vinene vandre fra den Ene til den Anden, „du mener da ikke Peer?“

Postillonen var den Æneste, som fattedes; men hans Fraværelse var ganske naturlig, han var lidt for Aften kjort bort med Kugleposten og skulde ikke komme tilbage før Dvermorgen.

„Jeg mener Ingen,“ svarede Jens med en Mine saa ubevægelig som en ægyptisk Sphing.

„Saa burde du heller ikke tale saadan,“ indvendte Laurids. „Det Uvisse forstrækker Folk langt mere end det Visse.“

„Derpaa forstaaer Laurids sig ikke,“ sagde Jens med et medlidende Træk paa Stuldrene.

„Man skal have ondt ved at forstaae sig paa det, som ikke er til,“ raabte Thomas leende.

„Som ikke er til!“ raabte Jens og foer op. „Saa der er ingen Barsler til! Ja, var du saa gammel i Gaarde som jeg — — men jeg siger Intet“.

„Det er netop Feilen, Jens,“ faldt Handelsbetjenten ind. Sig rent ud af Posen hvad du veed, saa kunne vi dømme, om der er Grund til at blive forstræffet eller ikke.“

„Ulykken er, at han Ingenting veed,“ spottede Thomas.

Det var förmeget for Jensens Taalmodighed; han forklarede:

Gaardskarlens Kammer var for Enden af Stalden

lige op til Muren, som skilte denne fra den Halvtagsbygning, hvori Vognskuret var. Nærmest ved Muren havde Brevposten sin Plads; saaledes havde det været i mange Aar, og det Rabostab havde aldrig forstyrret Jenses Søvn uden en enkelt Gang, naar Peer var kommen sent hjem og havde tumlet noget længe, inden han fik Vognen skuppet ind paa dens Plads. Men i den senere Tid havde det været anderledes. En Nat vaagnede han ved, at Hestene bedes og sparkede i Spiltouget; han stod op, skjendte paa dem, flyttede den Blisfede — for den kunde aldrig lade den Graa med Fred — og da Dyrene vare blevne rolige, krøb han atter iseng. Medens han laa og ikke strax kunde falde isøvn igjen, hørte han tydeligt, at Kugleposten rullede frem og tilbage. Hvad er det, tænkte han, Peer er jo kommen for længe siden, Vognen stod paa sin Plads allerede ved Sengetid. Han lyttede og lyttede, men hørte ikke Mere og faldt endelig isøvn. Smidlertid var han saa sikker paa, han havde hørt Kugleposten rulle, at han næste Morgen ikke kunde lade være at spørge Postillonen, om han inat havde været ude ved Vognen. Peer saae paa ham med store Dine og spurgte, hvad det skulde betyde; han havde sovet hele Natten og ikke været ude af sin Seng. Gaardskarlen gif ind

i Skuret — Der stod Postvognen paa samme Plet som om Aftenen, der var ikke det Mindste at see — — Det var underligt, tænkte han, men gjorde sig ikke videre Skrupler derover. Det Underligste var imidlertid, at det ikke blev ved den Gang alene. Siden hørte han flere Gange Vognen rulle; hver Gang, han havde hørt det, havde han seet efter om Morgenens, men aldrig opdaget Noget — — Saa vidste han nok, hvad det var! tilfoiede han, og derfor undrede det ham ikke, at der intet Spor var at see; thi „Somme“ kunne gaae og komme uden at efterlade mere Spor end en Flue paa en Rude!

„Jeg tænkte nok, der var for Peer!“ udbrod Ane hullkende og skjulte Ansigtet i sine Hænder.

Der herskede almindelig Stilhed, under hvilken kun hørtes Anes Snøften; Alle saae forbausede ud; om det saa var Thomas, kunde han ikke rigtig saae sit vantro Smil sat op og skjulte sin Forvirring ved at trække dygtigt paa Piben, der var gaaet ud for længe siden. Men det Underligste var, at Laurids stod, som skulde han tabe baade Næse og Mund, og var kridhvid i Ansigtet. Alligevel var han Den, som først tog Ordet; han fremtvang et Smil og mente, „det var underligt nok, at Jens havde hørt det saa tydeligt, men det kunde jo have

været Vinden eller Rattene — Der var saa mange Ratte overalt i Gaarden — eller Gud veed hvad“ — — „Men“, tilføiede han, „Noget at betyde har det ikke, det er nu vist nok, og derfor behøver Ane ikke at græde. Imidlertid er det ikke værd at tale derom, Jens, det volder kun Uro i Gaarden.“

„Om saadanne Ting taler man ikke gjerne,“ svarede Gaardskarlen; „men man kan blive tvungen dertil. Man vil dog ikke gjerne staae som en Løgner eller Nar.“

„Vist ikke Jens,“ afbrød Handelsbetjenten. „Vi kende dig jo Alle og veed, at du ikke farer med Tant; men du kan høre feil som enhver Anden.“

„Hørt feil!“ udbrød Jens.

„Ja, ja, det er nu ikke værd at tale mere derom! Godnat!“

Laurids gif.

„Nu strider Dagen under,

Og Ratten vælter ud“ —

sang Bægteren paa Gaden. Det var det almindelige Tegn til Opbrud. Pigerne satte deres Rokke tilside, Karlene reiste og strakte sig; men istedenfor efter Sædvane at storme ud af Døren, løbe omkaf over Gaarden og give hinanden „sidste Slag“, ventede de den Aften taalmodigt paa, at gamle Jens skulde faae tændt Staldlygten. Saa

gik de. Idetsamme stak Madam Bet Hovedet ind af Døren og spurgte, hvor jeg blev af. Og jeg var glad ved, at hun kom; thi jeg skulde gjennem en mørk Stue ind til Dagligstuen. Da jeg var kommen iseng, trykkede jeg Dinene til for ikke at see Noget i den bælmørke Stue; jeg kunde ikke lade være at tænke paa, hvad jeg havde hørt, paa Kugleposten og paa Peer — — Ikke for meget Godt vilde jeg have været i hans Sted den Aften.

Et Par Huse fra Bet boede Hr. Kurz. Det var et gammelt Sted med smaa Binduer og udsfaaret Lommerværk. Bjelkehovederne forestillede Englehoveder, og hver Engel havde et Par lange Binger, der naaede hen ad Dragbjelken til næste Engel. Naar jeg gik forbi, saae jeg altid efter disse buttede Smaafyre, som stak Hovederne frem mellem Svalerederne, saae uhyre fornoiede ud og syntes isærd med at spille Hr. Kurz et Puds med den øverste Etage, der hang et godt Stykke frem over den nederste, og slyve afsted med den som med Huset i Loretto. Saa kunde Kurz sidde i sit lille Karnapvindue uden Tag over Hovedet! Det var et morsomt Hus. Jeg kunde, som sagt, ikke lade være at betragte det; men naar jeg skal være ganske oprigtig, maa jeg tilstaae, at der var Noget ved

det, som tiltalte mig endnu mere end Englehovederne og Hr. Kurz, der altid sad ved Vinduet, og det var en stor forgyldt Kringle over Porten samt Bollerne og nogle mægtige Firskillingsmænd af Honningfager, der lænede sig mod Ruderne i en udfordrende Stilling med Armene i Siden og stirrede ud paa Gaden med Dine af flækkede Mandler.

Hr. Kurz var Bager. I mange Slægtled havde Kurzgerne forsynet N*** med Brød, og Byen havde ikke vist sig utaknemmelig. Den havde rigtignok ikke opreist sine Belgjorere noget Mindesmærke, men den havde undt dem en rigelig Søgning: ingen Kurz havde forladt det gamle Hus uden at efterlade sine Arvinger en flækkelig Formue og Lighæverne en Bægt af fjorten Lispund. Den nulevende Kurz havde ingen Børn, men Bægten havde han. Da den var noget besværlig at slæbe omkring, tilbragte han sine Dage i den store Lænestol ved Karnappinduet. Der sad han fra Morgen til Aften med Undtagelse af et Par Middagstimer, naar han fik sig en Lur.

Jeg kom tidt ind til Kurz; snart skulde jeg hente Dvebaffer til Madam Bef, snart købe mig en Kage; og jeg gik altid ind i Stuen. Det var en Gunst, som ikke tilstodes Enhver. Almindelige Kunder kom ikke længer end i Porten; der kunde de banke paa

Binduet ind til Stuen og gjennem en Blikrude saae, hvad de onstede. Det var forresten ikke saa underligt, at Madam Kurz ikke vilde have Kænd af alle Slags Menneſter i ſin Stue; thi den var altid pudſet og blæſt: Gulvet var hvidt ſom Bordpladen, hvorpaa Brødet laa; en lang Strimmel Lærred dannede en Bei gjennem Stuen fra den ene Dør til den anden, og tre Dverſtrimler Beie til de tre forſkjellige Binduer, til Karnappinduet, hvor Kurz ſad, Midtvinduet med Madamens Sybord og til Sophies Plads ved Binduet nærmest Brodbordet. Gud naade Den, der med ſmudſige Fodder kom udenfor Lærredsſtrimlerne! Meublementet var ligesaa gammeldags ſom Huſet: hjulbenede Stole med ſteil Ryg og ſtribet Dvertræk over de Plydſes Sæder ſtod langs Væggene. Et Stueuhr i en Kasse ſom et lille Klædeſkab med udſkaarne Engle og Blomſterfrandſe viſte baade Dag og Tid, Minut og Secund, hvordan Maanen ſtod og spillede ovenikjøbet et Stykke, hvergang det ſlog. Dragkiſten med Meſſingbeſlag var fuld af chineſiſke Thekopper og andre chineſiſke Snurrepiberier, og under det grønne blankflakerede Bjelkeloſt hang et Strudsæg med Evighedsblomſter. Langs den ene Væg var Hylde for Pladerne med Brød, der fyldte Stuen med Duften af varme Krydderboller, medens ſtegte

Øbler, hvoraf der bestandig om Vinteren var et betydeligt Forraad, suurrede paa Bilæggerovnen med de polerede Messingsfodder.

Sophie folgte Brød. Hun var en fattig Paarende af Bageren og havde ikke andet Tilhold end hans Hus. Hun havde altid et hvidt Forklæde med en Smække lige op til Halsen, altid et Smil paa Ansigtet, og var buttet og frisk som en nys udsprungne Provenceroise. Om hun var smuk, kan jeg ikke afgjøre, men rar var hun: hun kneb aldrig paa Tilgiften, saaledes som Madamen, og mangen Gang, naar jeg blot havde kjøbt for en Skilling, løftede hun Bliklaaget af Glasset og gav mig ovenikjøbet en Pebernød. Derfor holdt jeg meget af Sophie og vilde helst ind til Bageren efter Middag; thi saa vidste jeg, at jeg kom til at handle med hende, som var ene i Stuen, medens Kurk fik sin Lur og Madamen havde travlt i Kjøkkenet.

En Dag, jeg var kommen til Byen med mine Forældre og vi som sædvanligt vare tagne ind hos Kjøbmanden, gav Madam Bef mig en Kurv og bad mig, springe ind til Bageren efter Smaatvebakker til Kaffen. Det gjorde jeg heller end gjerne, især da det var strax efter Middag, saa jeg kunde vente at træffe Sophie alene. Jeg havde endnu ikke seet hende under dette Besøg, og i For-

ventning om Gjensynet og Hebernødderne styrkede jeg raft ind af Døren, førend Nogen kunde ane mit Komme. Henne ved Dragkisten stod Sophie og Laurids. Hun tørnede tilbage mod den, saa det raslede i Kopper og Chinesere, og han foer tvers over Gulvet — Naa, jeg vilde ikke have været i hans Sted! Han traadte udenfor Lærredsstrimlerne, og den Dag havde det regnet! Et Dieblik stod vi alle Tre betuttede; saa sprang Laurids hen mod mig, greb mig i Skulderen, rystede mig og sagde: „Hvis du taler et Ord om, at du har seet mig her, dreier jeg Halsen om paa dig, Dreng!“ Ibedsamme var han ude af Døren. Jeg vidste ikke, om jeg skulde lee eller græde: Laurids saae saa forstyrret ud; men at gaae med Ansigtet i Rakken — det var rigtignok ingen Spøg. Graaden var nærved at faae Overhaand. Sophie kom hen til mig, klappede mig, tog mig paa Skjodet og sagde: „at jeg jo var en god Dreng — ikke nogen Sladderhant — Laurids var blot kommen ind for at — at — at —“

„Men han kysede dig jo, Sophie! Er han din Kjæreste?“ afbrød jeg.

Stakkels Sophie! Hun havde nær tabt mig af Forstrækkelse! Hun skyndte sig at afbryde det ubelæilige Spørgsmaal ved at fylde Kurven med Smaa-

trebækker og stoppe min Mund med Pebernødde; derpaa skubbede hun mig ud af Døren efterat have gjentaget sin Formaning til mig om „ikke at tale om Noget“.

Jeg talte ikke om Noget af den Grund, at jeg hele Dagen var bange for, at Laurids skulde gjøre Alvor af sin Trusel; og det vilde dog være gruligt at gaae omkring med Ansigtet i Raffen! Hjemme paa Landet glemte jeg den Historie, og havde jeg erindret den, vilde jeg dog aldrig have tænkt, den kunde staae i fjerneste Forbindelse med Kugleposten og Senses Barsel.

Peer Postillon kom lykkelig og vel hjem fra sin Reise; baade Karle og Piger loe ad Senses, hvis Barsler faldt i Kredit, og da der hengik længere Tid, uden at der indtraf noget Mærkværdigt med Peer og Kugleposten, blev Senses Historie slaet i Glemmebogen.

En Dag kom Peer fra Vognsturet, gik ind i Kjøbmandens Contoir og bad om at faae Husbond i Tale under fire Dine.

„Hvad er der iveien?“ spurgte Bel det gamle tro Dyende.

„Vil Husbond ikke gaae med over i Vognsturet?“ bad Peer.

„Hvad er der?“

„Ja, Husbond kan jo selv see“, mente Peer.

Bef gik med ham. Da de kom til Bognskuret, luffede Peer omhyggeligt Portene, førte Kjøbmanden om bag Kugleposten, der stod paa sit sædvanlige Sted op til Væggen mod Staldbygningen og Gaardskarlens Kammer. Skuret var en halvtags Bræddebbygning; dets bageste Væg vendte ud til Nabohaven, som tilhørte Kurk, hvis Grund gik bag om de mellemliggende Huses og stødte til Beks. Peer gik hen i Krogen, skubbede sin Bogn lidt frem, rykkede i et Bræt, der villigt gav efter og aabnede Udgang til Vagerens Have.

„Hvad skal det betyde?“ spurgte Bef.

„Det var det, jeg vilde spørge Husbond om“, svarede Peer. „Se, her er to Brædder løse og blot stillede op mellem de andre. Paa den Maade er det nemt at komme ud og ind af Gaarden, selv om Porten er luffet, og at Folk gaae denne Vej er tydeligt nok at see af Sporet herudensfor. Se engang, hvor der er trampet om mellem Vagerens Kaal! Det Spor er ikke af Harer“.

Bef saae paa Peer og Peer paa Bef.

„Beed du, hvem der har gjort det?“ spurgte Kjøbmanden.

„Nei“, svarede Postillonen; „men jeg mente, det

var bedst, Husbond fik det at vide; thi hvad der bringes denne Bei, er neppe kjøbt i Boutiken“.

„Hm“, sagde Bet alvorligt; „jeg havde ikke troet, at jeg havde Tyve i Gaarden; men dette seer noget mistænkeligt ud. Naar har du opdaget det?“

„Lige nu. Jeg havde vasket Bognen, stubbede den ind i Skuret og kom til at kjøre den mod Væggen; saa gif Brædderne fra foroven“.

„Har du talt derom til Nogen?“

„Til Ingen uden Husbond“.

„Godt, saa tal heller ikke derom“.

„Nei“.

„Men Jens!“ udbrod Bet efter nogen Betænkning; „Jens maa jo have hørt det. Hans Kammer støder lige hertil. Skaf mig fat i Jens“.

Jens kom. — Han havde nok hørt Noget, men hvad han havde hørt, var ikke værd at tale om, mente han. Dermed vilde Bet ikke lade sig noie, og saa fik han Historien om Barsterne.

„Sniksnat“, udbrod Kjøbmanden; „saae du da aldrig efter?“

„Jo om Morgenens, men der var Intet at see“, svarede Jens.

„Saae du ikke efter strax?“

„En Dag gjorde jeg det, men mærkede Intet.“

Siden kom jeg der ikke; thi det er ikke godt at komme saadant Løi iveien“, mumlede Jens.

Kjøbmanden var af en anden Mening. Han vaalagde Karlene Tausshed, satte dem Stævne i Jenses Kammer ved Sengetid, og der sad de Tre og lyttede for at høre, om Kugleposten skulde blive skubbet tilside og Brædderne tagne fra. Smidlertid var Alt stille ikke alene den Nat, men mange sølgende.

„Det er bedst at slaae en forsvarlig Klampe for“, mente Peer; „saa mærker Tyven, at hans Smuthul er opdaget og Veien aflyst“.

„Dg skaffer sig en ny“, indvendte Bef. „Nei, nei! Jo mere tryk han bliver, desto lettere fange vi ham“.

„Klampe og Slaa skal godt hjælpe mod saadan Noget; og fange det — pyt!“ sagde Jens.

Bed Juletid kom jeg atter til Kjøbstaden; jeg skulde tilbringe Ferien hos Bets. Hvor jeg var lykkelig. Mit Hjerte bankede i Forventning om de kommende Dages Herlighed. Da vi kom til Bommen, snærrede Toldbetjenten os imøde som en bidst Hund og spurgte, om vi havde Noget at angive. Skjøndt Kudffen forsikkrede, at vi ikke havde det Mindste, maatte vi dog holde: Bognen blev gjen-

nemsøgt med et langt Jernspyd, Vognstrin og Fodersæk maatte aabnes, om det saa var Larses Madpose undgik den ikke Undersøgelsen — Jeg var nærved at tabe Taalmodigheden. „Kjør“, brummede endelig Cerberus, og nu gik det op ad den lange Gade, hvor Sneise Koste i ligesaa mange Læredrenges Hænder vare isærd med at gjøre rent til Festen, og hvor Ruderne skinnede eller vare isærd med at poleres af rødarmede Piger paa Stole og Trappestiger. Ved Larses Smæld vendte de sig om og nikkede — lutter bekjendte Ansigter; indenfor Vinduerne vare ogsaa gode gamle velbekjendte Ansigter: Kurk i Karnapen og Honningmændene i deres Vindue; men midt mellem Honningmænd og Sulefager saae jeg et Ansigt, jeg ikke før havde seet.

„Hvem var det, som stod inde hos Kurk?“ spurgte jeg Bek, saasnart de første Hilsener vare veglede.

„Hvor kan jeg vide det, min Dreng?“

„En med et stort rødt Ansigt“, forklarede jeg.

„Det har været Morten, han ventedes hjem igaar.“

Morten var en Søstersøn af Bageren, havde lært Bageriet hos ham, og da han var Kurk's nærmeste Slægtning, antog Folk ham for den tilkommende Arving. Efterat han havde staaet i Lære

den befalede Tid og for at godtgjøre sin Dygtighed i Haandværket dreiet en deilig stor Kringle, havde Kurf ladet ham reise paa Professionen et Par Aar. Han var nu kommen hjem fra sin Vandring.

Hos Kjøbmanden var Travlhed: der var en Mængde Bønder i Boutiken, og de havde mod Sædvane Hastværk, skulde expederes i en Fart for at komme hjem i god Tid, inden det blev Helligaften. Paa Gaden var der ogsaa Travlhed; der løb Folk med Grantræer, store og smaa, Husmødre med Packer, som de hemmelighedsfuldt skulde under Schavler og Raaber, og Piger med Plader, fulde af Kagedeig, eller Fæde med et hvidt Klæde over, som alle vandrede ind til Kurf, ved hvis Port tre melede Svende med opsmøgede Skjortærmer nød den skarpe Frostluft med samme Velbehag, som en Anden slikker Soffin. Madam Vet havde ogsaa travlt; men hvad hun bestilte, fik jeg ikke Lov at see. Hver Gang hun gik ind i Salen, lukkede hun omhyggeligt Døren efter sig, og gjennem Nøglehullet kunde jeg ikke faae Die paa Andet end den yderste Spids af en Grangren med et rødt Boglys — — Hvad mon der forresten kunde være paa Juletræet?

Da Aftenen kom, fik jeg det at see. Med Undtagelse af Laurids og en Dreng, som skulde passe

Boutiken, var hele Husets Befolkning, Herstab og Thynde, samlet i Stuen. Da Klokken begyndte at ringe Helligaften ind, aabnede Kjøbmanden Salsdørene, og der stod Juletræet. — Alle Himmelens Stjerner skinnede ikke deiligere end Lysene i de mørke Grenene; intet Træ i Edens Have bugnede mere livsaligt af Frugt end den store Gran, der naaede ligesaa Gulvet til Loftet, og — hvad der var det Bedste — der var slet ingen forbuden Frugt derimellem: Æbler, Pærer, Valnødder, Rosiner, Mandler, Figner, Chocolate, Kager o. s. v. Alt stod til min Raadighed. Foruden disse gode Sager hang der mellem Grenene smaa mystiske Pakker med Navn eller Nummer — Jeg hoppede af Glæde.

„Naa Børn“, sagde Det, da Selskabet i nogen Tid beundrende havde bevæget sig omkring Træet; „nu maa Hver søge Sit!“

Der blev søgt og fundet. En Pidsk med forgyldt Skafthavde strax tildraget sig min Opmærksomhed, og lykkelig var jeg, da jeg opdagede mit Navn paa en vedhængende Seddel. Jeg gav et Hop efter Pidsken, rykkede den ned, og havde nær rykket Træet med — Hvor den kunde knalde!

„Hvem troer han skal have Hornet deroppe?“ spurgte gamle Jens Gaardskarl og pegede paa en skinnende blank Messingtrompet. Men den hang

for høit. Sæns løstede mig op paa sine Arme —
 Jo! Trompeten var ogsaa til mig! Nu kunde jeg
 knalde og blæse ligesom min Ven Peer Postillon,
 og naar jeg vendte Brangen ud paa min Kappe,
 blev den næsten rød som hans. Det maatte jeg
 strax prøve.

„Nu er det bedst, En gaaer ud og afløser dem
 i Boutiken, at de kunne komme ind og faae, hvad
 de skulle have“, sagde Bef.

En af Handelsbetjentene gik ud, og Drengen
 kom ind, men ikke Laurids — Han vilde komme
 strax, sagde Drengen. Idetiamme hørte jeg Peers
 Posthorn, og lidt efter svingede Kugleposten ind i
 Gaarden. Jeg styrtede afsted for at vise min gamle
 Ven, hvad jeg havde faaet: Pidsk, Horn og en rød
 Kavai ligesom hans.

Der var faldet et Spor Sne, og det var deiligt
 Maanestjn; ude var det derfor næsten lyst som ved
 Dag. Hestene dampede i den klare Frostluft og
 flirrede med Halskoblerne, idet de rystede sig; Peer
 bankede de valne Hænder, inden han gav sig til
 at løse Staglerne. Idet han tog fat paa dette
 Arbejde, styndte et Menneske sig ud af Bogsturet,
 sneg sig hen i Skyggen langs Stalden, men i den
 modsatte Ende af Gaarden maatte han tværs over
 den oplyste Plads.

„Det var jo Laurids,“ udbrod Peer.

„Han skal ind til Juletræet“, sagde jeg, „der er ogsaa Noget til dig, Peer. Og se her, det har jeg faaet.“

Peer lod ikke til at bekymre sig hverken om mig eller min Trompet og Pidsk; han gik ind i Skuret, men kom strax efter tilbage, rystende paa Hovedet, idet han mumlede: „det havde jeg mindst troet om Laurids.“

„Hvad havde du ikke troet, Peer?“

„Her er for koldt for dig“, sagde han. „Gaa du ind, saa kommer jeg strax.“

I Kjelderstuen, som var det største Værelse i Huset, blev dækket et langt Bord, velbesat med gode Sager. Bek og hans Kone tog Plads for Enden af Bordet, Folkene fra Boutiken og Pothuset, Karle og Piger dannede lange Rækker ned ad begge Sider, og Festglæden lyste paa alle Ansigter undtagen Peer Postillons. Der blev spøgt og fortalt Historier; Folk, som tidligere havde tjent i Gaarden, bleve erindrede, og Samtalen var almindelig — Kun Peer kunde ikke faae Munden paagang.

„Du seer mig saa alvorlig ud, Peer“, raabte Bek ned til ham. „Det har vel været en kold Tour?“

„Gum fryser skrapt, Husbond“, lod Svaret.

„Hvordan er Føret? Kunde Hestene staae?“

„Den Nærmer strittede mellemstunder lidt med Benene, men ellers gif det ganske godt“, svarede Peer og faldt atter hen i Laushed.

„Ane!“ raabte Kjøbmanden til Pigen, som kom ind fra Kjøkkenet med en nyfyldt dampende Kande, „skjænt Peer et Glas Varmt; han kan ikke blive rigtig optøet iaften, synes mig.“

Da Peers og alle de Andres Glas vare blevne fyldte, tog Kjøbmanden sit og sagde: „Paa en glædelig Fest, Allesammen, og gif det maa gaae Fer Alle godt, saa mange I ere!“

Istedenfor et Hurra lød et enstemmigt Tak, Bordet rundt; men neppe vare Glassene atter fyldte, før Jens Gaardskarl reiste sig — Han var ældst i Gaarden og mente derfor, han havde Ret til at tage Ordet. Han holdt ingen lang Tale, men sagde blot: „Det skal være Husbonds og Madamens Skaal, og Tak skal de have for alt Godt!“ Men nu brød Hurraerne løs; baade Karle og Piger, baade Folkene fra Boutiken og fra Gaarden raabte, det var, som skulde Bæggene sprænges — Jeg er vis paa, at det Hurra kunde høres ind til Vagerens. Det var umaadeligt morsomt, tyktes mig; jeg kunde ikke begribe, at Det kunde see saa alvorlig ud derved; men vist er det, der hang en Taare i hans Die,

da han sagde: „Tak, Børn, tak! Jeg veed, I Alle mene mig det godt! Gud velsigne Jer!“

Efter Bordet gik Enhver hen, gav Husbond og Madmoder Haanden og taltede for Mad; Peer var tilfældigvis den Sidste. Da han havde fremsført sin Taksigelse, sagde han: „Med Forlov, jeg vilde nok tale et Ord med Husbond, om det ellers var tilladt.“

„Hvad har du paa Samvittigheden? Kan det ikke vente til imorgen?“ spurgte Bek.

„Det var vel bedst, det stete iaften og helst under fire Dine,“ sagde Peer.

Han gik ind i Contoiret med Kjøbmanden, som sagde, at vi Andre kun skulde begynde at spille, han kom strax. Men det varede længe, inden Bek kom. Madamen uddelte Pebernødder; Gnapposen kom frem, det gik: „Hus forbi“, „Staaer for Øjgen“, „Hugaf“, „Ris“, og der blev en Glæde, naar „Narren gik og tog En med!“ Jeg var saa fordybet i Spillet, at jeg neppe lagde Mærke til Bek, der traadte ind, ikke fra Contoiret, men fra Døren ud til Gaarden. Han gik tvers gjennem Stuen og sagde i Forbigaaende: „Laurids, jeg vil tale et Ord med dig.“ Da han nævnte Navnet, faldt mit Die paa Laurids; han var bleg som et Lig og reiste sig med Besværlighed for at følge Bets

Opfordring. De Andre vilde fortsætte Spillet; men jeg veed ikke, hvad der var iveien, det vilde ikke gaae som før; jeg var den Gæste, som passede ordenlig paa min Brille, de Andre vare mere eller mindre adspredte, og snart var den Gæst, snart den Andens Die fæstet paa Døren til Contoiret.

Hvad der foregik, fik jeg først senere at vide. Postillonen havde berettet sin Husbond, hvad han havde opdaget, medens han spændte Hestene fra. At Laurids kom ud fra Bogskuffet, havde vakt hans Mistanke; han havde derfor strax undersøgt Skurets Bagklædning, opdaget at Brædderne nylig havde været flyttede og seet, at der udenfor i Kung's Have var friske Spor i den nyfaldne Sne. Kjøbmanden havde derpaa selv overbevist sig om, at det virkelig var Tilfældet. Nu spurgte han Laurids, hvad det havde at betyde.

„De troer dog vel ikke noget Ondt om mig?“
udbrød denne forstræffet.

„Jeg troer ikke gjerne Ondt om Noget og mindst om En, jeg har kjendt saa længe som dig og altid holdt meget af“, lod Kjøbmandens Svar; „men skjulte Veie ere sjeldent gode Veie. Hvad havde du der at bestille?“

„Spørg mig ikke Husbond“, bad Synderen.

„Jeg har Ret dertil, og jeg vil vide Sandheden“, vedblev Bet.

„Jeg vil — jeg kan ikke sige det.“

„Som du vil Laurids“, sagde Kjøbmanden, gik hen til sin Pult, aabnede den, aftalte en Rulle Specier, som han satte paa Kanten. „Her er din Løn.“

„Husbond! Sag mig ikke bort! Hvad vil Folt tænke? Jeg har ikke gjort noget Ondt, men jeg kan — jeg kan ikke sige det,“ hulkede den unge Mand.

„Naar Tilliden er borte, er det bedst at stilles“, sagde den Anden. „Du har ikke Tillid til mig, hvor kan du saa fordre, at jeg skal have Tillid til dig! Jeg vil ikke fordømme dig uhørt og ikke nære nogen Brede mod dig; men enten maa du sige Alt, eller vi maa stilles.“

Laurids skjulte Ansigtet i sine Hænder; pludseligt rev han dem fra Dinene, snappede Pengetutten og sagde: „I Guds Navn! Verden saar troe, hvad den vil; vidste jeg blot, at De ikke troede ilde om mig. Men De skal snart faae Sandheden at vide; nu — nu kan — O Gud, hvor jeg er ulykkelig!“

Inden Bet gik i Seng, gik han med Jens og Peer over i Bognsturet, lod de løse Brædder sætte tilrette og en forsvarlig Klampe slaae for.

„Det kunde vi have gjort tidligere, Husbond“, mente Peer og bred med kraftige Hammerslag endnu et Tretommersøm gennem Træet. „Saa — nu skal det Bræt faae Lov at staae, og Ingen skal mere gaae den Veie.“

„Saadan Noget gaaer hvad Veie det lyfter“, mumlede Jens. „Det er ikke længer siden iforgaars, da rullede det med Kugleposten ved Midnatstid, saa det var en Gru at høre. Men mig er det ligemeget, jeg skal ikke fjøre med den Bogn.“

Første Juledag var hele Huset i Kirke, og Kirken var propfuld. Præsten holdt en lang Tale, meget længer end jeg kunde holde ud at høre paa med Opmærksomhed. Vinene gav sig til at spadserere rundt, beundrende den store Kirke, der var ganske anderledes smuk end Landsbykirken hjemme, Messinglysekronerne, der hang ned fra Hvælvingerne i Jernstænger, sammensviede med skinnende Kugler, og Skibet med baade Seil, Flag og Kanoner, som hang ved Indgangen til Choret — — Hvor det maatte kunne seile i Gadekæret! Jeg var paa en lang Reise med det, da Bet tog mig i Armen til Tegnet paa, at jeg ligesom han og hele Menigheden skulde staae op, medens Velsignelsen lystes. Saa

bruste Orgelet, Stoledrengene streg ganske gevaldigt, og den gamle Degn kom ned ad Gulvet med Ansigtet lagt i de omhyggeligste Folder for at modbevise Næsens glødende Befyldning. Han aabnede Døren til de første Stole til Degn paa, at Offeringen skulde begynde, og skyndte sig tilbage til sin Plads; thi „naar det regner paa Præsten, drypper det paa Degnen“: for hvert større Stykke sammenlagt Papir, som af de Dffrende lagdes paa Alteret, lagdes et mindre Stykke paa Degnens Pult, og for hvert Offer nikkede han uden at komme mere ud af Takt og Melodi, end han pleiede at være. Der var en hel Folkevandring op til Alteret, og nede i Kirken blev det næsten tomt; kun Faa bleve tilbage i Stolene, og iblandt disse var En, jeg ikke kunde lade være at see paa. Det var en ung Mand med et stort rødt Ansigt, hvidt Haar og stirrende mælkeblaa Dine. Hans Næse stod tilveirs, hans Underlæbe faldt ned, og han havde bestandig travlt med begge. Han trak pludselig Læben op, som faldt det ham ind, Noget havde sagt, at han ikke maatte gabe; men strax efter gabede han igjen; og hvert Dieblit foer Haanden med den uldne Bante op til Næsen for at aftørre en stedse tilbagevendende Draabe.

„Hvem er det?“ kunde jeg ikke bare mig for at

spørge Bek, der vendte tilbage fra Dffringen, idet jeg med Fingeren viste paa Gjenstanden for min Nysgjerrighed.

„N, ikke pege“, sagde Bek; „det er jo Morten; kjenner du ham ikke igjen?“

Idetsamme traadte Kurg pustende ind i Stolen, hvor den Fremmede sad; han nikkede til mig, Dragelet bruste, og Sangen begyndte atter.

Da vi skulde ud af Kirken, var der formelig Trængsel; Bek og jeg maatte vente ved Kirkedøren, indtil Madam Bek kunde bane sig Vej til os; derved som vi til at følges hjemad med Bagerens Familie. Kurg, der syntes meget indtagen af Søsterjonnens, fortalte stakaandet, hvor vidt denne havde været omkring i Verden — „Helt nede i Lübeck har han været — der forstaae de at bage Brød! De skulde have smagt en Kringle, han overraskede os med imorges! — Og i Holsten har han sværmet omkring i et helt Aar; men nu kan det være nok med Sværmeriet. Nu beholde vi ham hjemme og gjøre et adstadigt Menneffe af ham — den Strik han er — hi, hi, hi“ — Kurg saae sig om og nikkede til Strikken, der drev bagester med hængende Læbe og strøg Uldvanten mod Næsen.

„Skal Morten have Bageriet?“ spurgte Bek.

„Det bliver vel Enden paa det“, svarede Kurz.
 „Moer og jeg har talt derom; men først maa vi
 vel see at faae ham gift.“

„Gift? Er han da forlovet?“

„Saadan halvt om halvt — det vil sige: endnu
 ikke“, rettede Bageren sig; „men Moer og jeg har
 tænkt paa det. Vi maa see at finde en Kone til
 ham. Den Sag bliver vel ikke saa vanskelig, —
 Hi, hi, hi.“ — Hr. Kurz var i Perlehumour.

Imidlertid gif Sophie bagefter med Madam
 Bef; hun saae slet ikke glad ud; hendes Dine vare
 tykke og røde og søgte at undfsye Andres.

„Hvad er der iveien, Fiemoer?“ spurgte Madam
 Bef deltagende.

Den unge Pige sagde „Jngenting“; men for
 Jngenting seer man ikke saa bedrovet ud. Madam
 Bef vilde vide Grunden, men fik kun Laarer til
 Svar. Imidlertid kom vi til Bagerens Port, hvor
 Selskabet stilledes.

Jeg havde næsten glemt Historien med Laurids,
 og det var ikke saa underligt; thi i Helligdagene
 levede vi som i en anden Verden. Folkene ferierede,
 Nogle vare bortreiste. Brænderiet stod stille, Bou-
 tiken var lukket og Kjelderstuen tom. Istedensfor i
 den lille mørke, men lune Dagligstue boede vi i
 Salen, der stod aflukket Aaret rundt, men som nu

var aabnet, befriet for Overtrækket paa Meublerne og opvarmet, saa godt det lod sig gjøre. Kaffelovnen havde faaet det uheldige Indfald 'at ville sende Røgen den nærmeste Vej gennem Døren istedenfor gennem Røret; Vinduer maatte luffes op, og den chinesiske Krukke med Potpourri under Consolen blev næsten halv tomt, inden Røgen og Sodlugten fordreves. Men Roget maatte man døie for Stadsen; Bek led som en Martyr med hvidt Tørklæde om Halsen og kunde ikke faae Hast paa Tiden, da han ikke kunde arbejde som sædvanligt; og Madamen sad ved Vinduet med en Straalekrands af Bobinet og Stivelse om sit Hoved og strikkede paa en Bomuldsstrømpe, der ellers aldrig blev strikket paa, undtagen naar hun gik i Selskab. I Huset var der stille og paa Gaden tomt — Det var en skræffelig lang Eftermiddag. Om Aftenen blev det bedre: Naboer og Bekjendte kom, Mændene fik et Slag Kort, og Fruentimmerne passiarede. En af Damerne spurgte, om det var sandt, hvad Nyttet sagde, at Laurids var kommen bort. Det kunde Madam Bek ikke negte. Hvorfor? blev der spurgt; men det var en Hemmelighed. Da det Hemmelighedsfulde ligesom Skyggen voxer, jo fjernere Lyset er, var det skræffeligt, hvad der blev fortalt om Laurids. Den One hvissede til den

Anden, at han havde stjaalet af Kassen, en Tredie vilde endog vide, at han havde lagt Haand paa sin Husbond; Alle vare enige om, at naar man ikke kunde troe Laurids, der var saadant et net Menneſte, kunde man ikke troe Noget, at Verden gik tilbage, og at især Ungdommen langtſra var, som den før havde været og hvad den burde være.

„Se nu engang til Sophie!“

„Hvad er der iveien med hende?“

„Beed De ikke det?“ — Og nu fortalte den meddelsomme Dame, hvor utafnemmelig Sophie var. Hun var et fattigt Barn, der neppe havde kjendt sine Forældre; Kurges havde taget sig af hende, siden hun var ganske lille, havde givet hende Føde og Klæder, ladet hende lære Noget, og nu Tiden var kommen, da hun ſkulde lønne dem for Alt, hvad de havde gjort for hende, bar hun sig ſaaledes ad! Men Utafnemmelighed var Verdens Løn!

Det var en Indledning, som nok kunde spænde Nyſgjerrigheden. De ſtrikkende Damer lod Arbeidet hvile og lyttede. Den meddelsomme Dame berettede den Historie, hun havde hørt — ſand var den; thi hun havde den fra Madam Kurg's egen Mund. Bagerſolkene havde allerede forlængſt i al Stilhed beſtemt, at Morten ſkulde overtage Bageriet, naar

han kom hjem. De havde saa smaat forberedt Sophie paa, at hun saa kunde blive Bagermadam; men Pigen, som ikke skjønnede paa denne Lykke, havde bestandig dreiet af, og Spørgsmaalet stod uafgjort, da Morten kom hjem. Nu vilde Kurz have et bestemt Svar, og nu sagde Sophie, at hun ikke vilde gifte sig.

„Ikke gifte sig?“ udbrød En.

„Det er naturligvis kun Udsflugter!“

„Hun har vel en Anden i Kikkerten“.

„Nimelig nok! Og uden at hendes Pleieforældre vide Noget deraf!“ tilføiede Fortællerffen med dydig Harm. „De burde dog først og fremmest vide sligt. Men Kurz er bleven vred og har sagt Sophie, at nu kunde hun tænke over i Helligdagene; naar de ere forbi, vil han have et bestemt Svar, Ja eller Nei!“

Imidlertid var Maden bleven færdig. Madamen kaldte Bek ud i Kjøkkenet — han skulde smage Punsch, om den var god, — lidt efter kom Gaasen og Punsch paa Bordet og med dem det gode Lune. Da man havde spist, fyldtes Glassene paany, Bek istemmede sin Yndlingsfang: „Fryd dig ved Livet“, som Alle sang med, og Aftenen endtes til almindelig Tilfredshed.

Ligesom det fra umindelige Tider havde været

Skik og Brug i N***, at enhver god Borger besøgte Kirken første Juledag, saaledes var det Skik, at anden Helligdag fejredes ved et Bal paa Raadhuset. I det maatte Enhver, som vilde gjælde Noget, deltage, ligemeget om han dandsede eller ei. Det var saa at sige en Vressag at komme til Raadstueballet og at komme dertil paa en standsmæssig Maade. Dette var imidlertid ikke let, eftersom Byen paa den Tid kun eiede en eneste lukket Vogn, en stor gammel dags Kareth. Jeg kjendte dens Historie til Punkt og Prikt. Jeg havde ofte hørt omtale, hvorlunde Bedstefaderen til Hr. Greven paa det nærliggende K—holm havde forbauset Bedsteforældrene til den nulevende Slægt i N*** ved paa Hjemreisen fra Paris, hvor han havde været „Ambassadeur“, at passere gjennem Byen i en forgyldt Karosse med store Ruder. Indeni som i en Glasæske sad i fuld Pynt Hr. Greven med Pudderparf paa Hovedet, og bagpaa stod tre Lakaiser ligeledes med Pudderparf, medens „en Heidulf“ med uhyre Knebelshart fra den befryndede But som Rudsff styrede sine sorte vælige Hingste. Dette Optog havde gjort et saadant Indtryk, at man endnu talte derom, og gamle Folk, som havde seet det, pleiede den Dag idag at tage „Ambassadeurens Kareth“ til Text, naar de vilde prædike

om den jordiske Herligheds Forgængelighed. Efterat den nemlig længe var bleven betragtet som et Pragtsmykke og kun ved enkelte høitidelige Leiligheder trukket frem af den grevelige Nemise, gif endelig Forgylbningen af den. Istedenfor denne paaasmurte Maleren en gul Farve, og istedenfor Herkabet hjorte nu Kammerjomfruen i Bognen. Til sidst var den ikke engang god nok til hende og blev tilligemed andet Skramleri solgt ved Auktion. En gammel gigtsvag Doktor, der var Krigsraad, købte den og hjorte i den omkring i Byen for at hjælpe den foregaaende Generation ud af og den nærværende ind i Verden. Saa hed den ikke mere Ambassadeurens, men Krigsraadens Kareth, og saaledes kaldtes den endnu, skjøndt Krigsraaden var død forlænge siden, og Karethen gaaet over i en Værts-husholders Besiddelse. Han var tillige Hestemøller. I hans Skur stod Karethen, og den kom kun frem deraf, naar et Par Forældre vare saa usorgfagte ved Vintertid at foretrække Kirkedaab for Hjemmedaab, naar der var rigtigt fint Bryllup, og anden Juledag, naar der var Bal paa Raadstuen.

Selv i Nyhedens Glands havde Karethen vist neppe vaart mere Bevægelse i Byen, end den nu foraarsagede, medens den allerede fra den tidlige Aften rullede omkring i Gaderne for at hente Gjæ-

sterne til Raadhuset. De simple Folk kom frem i deres Gadedør, Drengene fulgte som Lobere og stottede sig udenfor Huset, hvor Vognen gjorde Holdt, og bag halvt optrukne Gardiner holdt Mange Die med den for af dens Farter i Mabolaget at udregne, naar Touren kunde komme til En selv. Da jeg saae den holde udenfor Bager Kurk, forkyndte jeg det med jublende Stemme for hele Huset; thi nu vidste jeg, at næste Gang kom Touren til os. Mange bankende Hjerter have sikkert havt Blads i Krigsraadens Kareth, men intet har kunnet være mere uroligt end mit var. At komme paa et rigtigt Val, at kjøre i Kareth! — Jeg var nærved at briste af Utaalmodighed. Det varede længe, inden den tykke Bager kom ind i Vognen, længe, inden denne ved Hestenes findige Skridtgang forsvandt om Gadehjørnet, og en Evighed, inden den kom tilbage. Jeg forestillede mig alle de Ulykker, som kunde være handet paa Reisen til Raadhuset paa Torvet: Vognen kunde være væltet og gaaet istykker, Kudsten kunde have glemt os — —

„Bet“, raabte jeg næsten grædesfærdig, „Karethen kommer ikke!“

„Den kommer nok min Dreng,“ trostede han.

Endelig kom den. Den holdt udenfor — ikke forgyldt, ikke med fire sorte Heste og en vældig

bestjæget Kudss, men med tydelige Spor af Melstøvet fra Kværnen, med de stivbenede Mølleheste og Drengen, som pleiede at drive dem frem i Hestegangen, og dog var det i mine Tanker det stolteste Hjøretøi af Verden. Trinet manglede, derfor bragte Ane en Stol ud; jeg gav hende ikke Tid at sætte den til, men styrtede ind i Vognen. Bek hjalp sin Kone ind; da han selv vilde følge efter, raabte Drengen fra Bukken: „Jeg skulde hilse Bek saa flittigt fra Bagerens Madam, om han vilde være saa god at tage Sophie med.“

„Er Sophie ikke hørt med de Andre?“ spurgte Kjøbmanden.

„Nei. Hun kunde ikke saae Plads, desformedelst at Bageren alene fyldte det ene Sæde. Læsset var stort nok endda.“

„Hold saa udenfor Bagerens Port!“

Vi holdt. Naar Karethen hørte ned ad Gaden, rystede Husene som ved et maadeligt Jordstjælv, Sophie maatte derfor let kunne have hørt vor Ankomst, men hun kom ikke. Kudssken turde ikke stige ned fra Bukken; thi saa kunde han ikke uden Hjælp komme op igjen, de ledsagende Drengene vare rendt forud til Raadhuset, Bek maatte derfor stige ud og banke paa Porten. Den var lukket, og al Banken var forgjæves.

„Ungdom har ikke lang Taalmodighed, mindst naar det gjælder et Val“, sagde Madam Bek. „Du kan troe, hun er bleven kjed af at vente og er gaaet.“

I den Tanke hjorte vi til Raadhuset. Udenfor stod Arrestforvareren i lang rød Frakke, aabnede Bogndøren og hjalp Folk ud. Damerne vistes ind i en af Arresterne, som i Dagens festlige Anledning var forvandlet til en Garderobe. Ovenpaa var Ballet allerede i fuld Gang; det var et fint Val: Borgemesteren i karmoisinrød Kjole og Folk forresten i deres bedste Klæder. De tre Musikanter spillede det bedste de kunde, og Lysene i de granbelsædte Tondebaand, som forestillede Lyskroner, gjorde ogsaa deres Bedste, men havde ondt ved at trænge gjennem Støvet og Tobaksrøgen, som trak ind fra Sideværelset. Det varede derfor nogen Tid, inden man opdagede, at Sophie manglede. Bek troede, at hun havde opsogt Bagerens, og Bagerens, at hun var hos Bek; men hun var ingensteds at see. Morten blev sendt hjem for at søge efter hende og kom tilbage med den Bested, at der var hun heller ikke. Madam Kurz begyndte at blive urolig og gik selv hjem. Ved at undersøge Huset fandt hun paa Sophies Bord en Lap Papir, hvorpaa var skrevet et Par Linier. I dem sagde

Pigen sine Pleieførelde Farvel, takkede dem for alt Godt, og erklærede, at hun gif sin Bei — hvorhen stod der ikke — fordi hun ikke kunde udstaae Morten og ikke vilde gifte sig med ham.

„Det utafnemmelige Starn,“ udbrød Madam Kurg.

„Staffels Barn!“ jukkede Madam Bet.

Næste Dag var Sophies Flugt bekendt over hele Byen. Der blev søgt efter hende og snaffet om hende overalt, men trods al Søgen og Snakken erfarede man ikke det Mindste om, hvad der var blevet af hende. Borte var og blev hun.

Dagen gif i feberagtig Uro. Henimod Aften kom Peer med Kugleposten og blæste lystigt ned ad Gaden. Da han havde sat Hestene i Stald, kom han ind i Stuen og bad om at maatte tale med Husbond — „Hølst under fire Dine“, sagde han.

„Du er bleven mig saa hemmelighedsfuld, Peer“, svarede Kjøbmanden. „Det stader vel ikke, at min Kone hører, hvad du har paa Hjertet?“

„Saamænd“, sagde Postillonen. „Det var ikke Andet end dette Brev.“

„Fra hvem er det?“

„Det er nok fra Laurids?“

„Laurids? Hvor har du truffet ham?“

„Jeg traf ham igaarastes her lige udenfor Byen“,

sagde Peer og fortalte: Da Folk hørte til Val, hørte Peer asted med Posten. Toldbetjenten havde lukket Bommen, og Postkionen maatte blæse flere Gange, inden Betjenten kom ud og aabnede. Derover blev Peer vred og gav knubbede Ord; den Anden blev ikke Svar skyldig, og de sagde hinanden i Forbigaaende de ved sig Leilighed brugelige Smaahøfligheder. Peer vendte sig om i Sædet for at give sine Tilraab mere Eftertryk og stolede paa, at Hestene nok uden hans Hjælp vilde finde Veien. Paa engang stod de stille. Hyy, sagde han; men de rørte sig ikke af Stedet og det af den gode Grund, at en Mand havde stillet sig iveien og holdt den Nærmer i Milen. Peer troede først, det var en Røver, og forsøgte at trække den rustne Sabel, som stod ved Siden af ham; men den vilde ikke af Steden, og saasnart Manden aabnede Munden, brød han sig heller ikke derom; thi saa gjenkjendte han Laurids. Denne fortalte ham uden mange Omsvøb, at han ganske rigtigt havde brækket Brædderne fra i Vognsfuret og havt sin Gang ud og ind derigjennem, men ikke for at bestjæle sin Husbond, kun for at komme ind til Sophie, med hvem han længe havde været Kjæreste. Af Frygt for Pleieforældrene, der vilde gifte hende med Morten, turde hun ikke tale Noget om sin Kjær-

lighed til Laurids, og han havde maattet love hende helligt og høit heller ikke at tale om deres Forhold; derfor havde han ikke villet svare sin Husbond forleden, men heller ladet sig jage bort. Men nu da Kurk vilde gjøre Alvor af at gifte Morten og Sophie, kunde hun ikke længer holde det ud hos Bageren og havde indvilliget i at følge med ham hjem til hans Forældre i Tøfferup Mølle — „Posten kjører lige forbi, og du maa tage os med, Peer,“ sagde Laurids.

„Jeg? Hvordan skal det gaae til?“

„Laan mig din Fodersæk og Grimerne. Jeg surrer Sækken her bagpaa; saa kunne vi vel nok hænge paa for den Milsvei“.

Postillonen havde rigtignok ikke Lov at medtage „blinde Passagerer“; men han nænnede ikke, at lade den stakkels Pige staae og fryse paa Landeveien, derfor lod han Flygtningerne kjøre med. Da han i aften paa Hjemveien kom forbi Tøfferup, stod Laurids udenfor og ventede paa ham. Han gav Peer et Brev til Kjøbmanden — „Her er det“.

„Men Peer!“ udbrød Bet efter at have læst Brevet; „saa have vi jo gjort den stakkels Laurids Uret!“

„Det lader næsten til det, Husbond!“ — —

For at gjøre Uretten god igjen skyndte Vet sig at kalde den borttagne Handelsbetjent tilbage. Da kort efter Posten som Paghussforvalter blev ledig, fik Laurids den. Den tillod ham at gifte sig. Nu kom det an paa, om Sophie kunde faae Pleieforældrenes Samtykke, som hun nødigt vilde undvære.

„Lad ham tage hende!“ udbrod Vageren. „Morten skal ikke have en Kone, der „flyver med Bildgæssene“, som Folk siger“.

For Kjøbstaden N****s Vedkommende fik man forresten efter den Tid et andet Ordsprog, man sagde ikke mere om Gn, der rendte sin Bei, „at han gif med Bildgæssene“, men man sagde: „Han gif med Kuglepøsten!“

Himmelbjerg og Børbjerg.

En Reiseskildring.

Under Rigsdagens Forhandling om de jydste Jernveie skal en Mand, der var en Modstander af Jernbanen, have yttret, at Vorherre havde sat den jydste Hoideryg som et Gjerde mellem Øst- og Vestkysten, og at man ikke egenmægtig burde røkke ved denne Grændse og føre Fordærvelsen ind i Vestkystens fredelige Egne. Manden var naturligvis selv fra Vestkysten. Jeg er hverken Øst- eller Vestkyst; jeg kjender meget lidet til begge Folkeslag; men efter det flygtige Bekjendtskab, jeg har gjort med dem, maa jeg give Manden Ret i, at Hoideryggen virkelig danner en bestemt Grændse mellem to nærbeslægtede og dog forskjellige Grupper. Om Jernbanen, der trods hans Protest er kommen istand, bidrager til at bringe Fordærvelse i de af Civilisationen hidtil lidet berørte vestlige Egne, er derimod et andet Spørgsmaal, jeg ikke drister mig til at besvare.

Det er ikke saa overmaade mange Aar siden, at Sylland tildels var et Terra incognita for Dboerne. Vi paa de frodige grønne Der vare saa tilbøielige til at ansee vore Bøgeskove, vore bøl-gende Agre, vore Kyster med „solvblaa Baae“ for Danmark's ypperste Skjønhed og tænkte os gjerne Sylland som en stor Hede, der i det Høieste har en Afglands af Dernes Skjønhed paa den Side, som vendte imod os, næsten som Maanen en Afglands af Solen. De Toner, som lod til os fra Blichers Muse, vare ikke skiftede til at rive os ud af Illusionen; det var Hedens Skjønhed, de fornemmelig besang, en Skjønhed, kun den kan fatte, som har lært den nøiere at kjende, himmelvidt forskjellig fra den, vi vare vant til at beundre. Stærkere end Poesien virkede Livets Prosa til at knytte Verne og Halvøen til hverandre; nu gaaer der dagligt Bud imellem dem paa Dampens Binger, paa Lynets Binger, Sylland ligger nu udenfor Kjøbenhavns Porte; ikke lidet er Tallet af Hovedstadens Beboere, som besøge den for saa ufjendte Provinds, men det burde være langt større; thi Sylland har Skjønheder at opvise, som ikke Mange drømme om!

Jeg behøver ikke at fortælle, hvad Silkeborg er: en lille By med en stor Fabrik, eller rettere

en stor Fabrik med en lille By; thi Fabrikken har skabt Byen. Før dens larmende Hjul bemægtigede sig Vandene fra de store Søer, der give Gudenaadens Betydning, laa her midt i Skove, Kær, Heder og Marker en større Gaard, som førte det anmassende Navn: Silkeborg Slot. Den var som saa mange andre Herregaarde fra den katholske Geistligheds Haand gaaet over i Kronens og gav som saa mange andre ikke større Udbytte af al den omliggende Herlighed, end den selv fortærede. Den ligger her endnu og kunde være bleven liggende mange Aar, som den har ligget i Aarhundreder, ukjendt af alle Andre end høie Herstaber, der engang imellem forlystede sig med Jagt i de vidtløftige Skove, lige fra Christoffer den Anden til Christian den Ottende, hvis ikke under denne Sidstes Regering Industrien var trængt ind i disse affides Egne: Drensen anlagde sin Fabrik, og den har gjort Silkeborgs Navn mere bekjendt end noget kongeligt Ophold kunde gjøre det. Arbeidere flokkede sig for at tjene Penge og Andre for at leve af deres Fortjeneste; en venlig lille By med regelmæssige Gader og røde Tage har reist sig, hvor der før tyve Aar siden kun fandtes nogen Mark. Fabrikens mægtige Bygninger, der efter en overgaaet Ildbrand tildels ere gjenopførte i større Stil end tidligere, speile

fig i Gudenaens Bænde, der før kun gjengav Billedet af tusindaarig Skov; og som Grindring om en Tid, der allerede nu synes længst forsvunden, kneiser foran Indgangen til Fabrikken en gammel Eg og ved Rønnen et Par mægtige Elletræer, som bade deres Grene i Vandet, inden det gribes af Nutidens rastløse Røllehjul og males til Stum for at male Pjalter til Papir. Kun salst Følsomhed kan beklage, hvad der er gaaet tilgrunde; en vel-signelsesrig Virksomhed er aabnet for mange Mennesker, og paa den Vej, Industrien har banet, trænger Touristen til Egne, der altfor længe vare den store Mængde ubekjendte, og som endnu altfor lidt besøges.

Mark og Sø, Skov og Hede, Bække og Dale! Men hvilken Sø, hvilken Skov, hvilke Bække, og hvor deilig er Heden under sit blomstrende Lyngtæppe! Edderkoppen spinder sit Bæv fra Stilk til Stilk, og Morgenduggen hænger i Spindet; Blaabærris, Bregner, Gner og andre Smaa-busse mylre frem i Aabningen mellem de større Træer, der indhylle Stien i Naaletræets balsamiske eller Bøgens svale Skygge, medens Elletræer med lange knudrede Rødder holde fast i Bredden og hælde sig langt ud over Aaens speilblanke Flade, hvor Aakanden slumrer og Sommerfugl og Guldsmed

lege Tagfat over Vandet. Der er saa fredeligt og stille, Veien er sandet og dyb, men Foden bliver dog ikke træt; hvor kan man tænke paa Træthed, naar man en saadan henrivende Sommerdag gaaer ad Stien langs Naen ud til Naage! Denne Plet er Silkeborgernes Tivoli; derfra over et Stykke opdyrket Hedeland gaaer Veien opad Balke til Ulvehovedet og Louisehøi, to herlige Punkter paa den nordre Søbred, hvorfra man har en henrivende Udsigt over Skov og Sø, over Seis Hede, hvor den solvarme Luft staaer bævrende over Lyngen, og Sindbjergs kraftige Knude træder frem som en mægtig Herster mellem de smaa runde Bakker, der under den rødblomstrende Lyng see ud som Bølger i et Blomsterhav — det er deiligt, deiligt. Brassø og Borresø med sine kratbevogede Der ligge nedensfor mellem Skovene, hvis Træer fra Østerstovens Bakker skyde sig lige ned til Bredden og kun hist og her lade en Stump Engbund tilsynne. En Vig af Søen smutter ind mellem Træerne og skjuler sig i deres Skygge; Diet søger forgjæves efter, hvor den er bleven af. Men ud over Sø og Skov gaaer det vidt til den fjerne Horisont, der hviler paa et mægtigt Hvide drag. En Bei snoer sig i lunefulde Bugter opad den steile Skraaning, et Kirketaarn sfinner hvidt i det Fjerne, hist og her ligger et enkelt Hus,

fra hvis Skorsten Røgen staaer op mod Himlen — — Menneffet er endnu kun sparsomt trængt ind i disse Egne. Vender man sig bort fra den aabne Blads ved Høien og gaaer tilbage til Skoven, sees intet andet Svov af dets Nærværelse end dybe Furer af Vognhjulet i Mosebunden eller Lyngtorven, som tjene Vandrereren til Veiledning. Paa Bakkefammen voxer Bøg, i Dalen Birk; de hvide Stammer hæve deres lustige Kroner over den alenhøie Lyng. Inde under Bogen er søligt og godt; der staaer Blaabærris, høie Bregner og den smukke Steneg med sit spidse, glindsende altid grønne Blad; Enebærbusken voxer til mere end mandshøie Træer, der ofte toppe sig slanke som Sydens Cypress; Skovduen kurrer, og Musvaagen fredser srigende om sin Rede i de høieste Træer; i Lyningen opstrømmes Solsorten, der, ærgerlig over at forstyrres i sit Maaltid, flygter hurtigt med arrige Skrig, medens Skovfaderne med de deilige blaa Binger sændes; men Smaafuglene tviddre ikke, de lystige Smaasangere søge sig hyggeligere Boliger end de milevide Skove. Paa Skraaningen og i Dalen brænder derimod Solen. Stien er glat af nedfaldne Grannaale, Myrerne arbeide og opfaste Luer saa høie som stiftelig store Høstakke omkring den harpigvedende Stamme. Hvor travlt

de have! I Lyngen mellem Birketræerne, hvis Grene ere beklædte med langt Mos, skjærer Hjuls-poret dybt i Sandet. Bevre Firben smutte frem og tilbage, og paa en Skrant ligger Hugormen med sit onde, stirrende Øie og synes at maale Afstanden for at kunne gjøre det saarende Spring.

Det er ikke min Hensigt at føre Læseren fra Sted til Sted for at vise Skjønheder, min Pen ikke formaaer at beskrive. Fra hver Bakke aabner sig nye Udsigter; snart er det Heden, snart Skoven, snart Søen, som fortrinsvis lægger Besslag paa Opmærksomheden; snart er Billedet vildt og stort, snart yndigt, fredeligt, en sand Idyl, som Udsigten over Almindese, der ligger dybt indsænket mellem stejle Bredder blandt Vesterhavens smukke Bøge. Reis til Silkeborg og se selv! Det lille Kort, Forstraad Klüber har tegnet over Silkeborgs Omegn, angiver de Punkter, som fortrinsvis bør besøges. Jeg vil ikke sige, at de alle fortjene det, endnu mindre, at Kortet er en god Veileder; men et Besøg i Silkeborg lønner rigeligt Umagen, og skulde Du endog, ligesom jeg, engang imellem løbe lidt vild i Skoven, og til din Forfrækkelse see, at din Ariadnetraad, Hjuls-poret, taber sig i et Mosehul, eller opdage, at Du ved samvit-

tighedsfuld at følge Kortet, har gjort en pen lille Omvei af en halv Mil eller saa — saa tab ikke Modet, selv en saadan Renden surr kan have, om ikke sin Behagelighed, saa sin Interessse. En Dag søgte jeg det for sin Skjonhed bekjendte Punkt Nafen. Snart var jeg i Skov, snart paa Mark, snart paa Hede, og der var Veie, Stier og Hjulspor i langt større Overflodighed, end Kortet angav og jeg onstede. „Blot Veien ligeud“, var der blevet mig sagt; men ikke en eneste Veie gik ligeud; alle gik i saa lunefulde Svingninger, som en sovende Kudst, et Par egenfindige Stude og forskjelligte Forhindringer af Bakker, Mosehuller og Giendomsffjel kunne falde paa at give den Linie, der betegner Veien fra Sted til Sted. Efter en Del Omvanken traf jeg en Mand, der var ifærd med at rive Rug paa en lille Ager, som var afvunden Heden og Skoven. Jeg spurgte om Veien til Silkeborg, der gik vesterpaa gjennem Skoven; han tog Riben af Munden, pegede ostefter, hvorfra jeg kom, og sagde: „Ligeud!“ Hvor meget jeg pegede mod Vest, pegede han mod Ost; han var ikke at bringe til at vende sig om eller flytte sig af Stedet; men trods vor Begen mod forskjelligte Himmelegne forsikrede han mig, jeg var paa rette Veie — blot ligeud! Jeg fulgte Veien i alle dens Svingninger og Bugter,

modstod standhaftig de krydsfende Hjulspor og Stier, om de endog forekom mig at maatte føre nærmere til Maalet, og Lønningen for min Udholdenhed var, at jeg endelig fandt et Hus, hvor jeg erfarede, at jeg havde sneret mig langt fra den rette Cours. En ung Karl, som lavede Træskoer, var villig til at sige mig Bædd, og hans Moder mente, „det var bedre, han smed en Frakke paa og gik med Herren!“ Folkene vare saa venlige, at jeg sølte mig fristet til at troe, jeg havde overfædet Grændsen mellem Ost- og Vestjylland. Jeg vilde ikke forstyrre Karlen i hans Arbejde og fortsatte min Vandring paa egen Haand. Et godt Stykke derfra laa et andet Hus; udenfor gik en gammel Kone og seiede et Stykke Stenbro, der forestillede Gaardsplads. Der var noget Bestemt og Kraftigt i alle den Gamles Manerer, der tydede paa, at hun var Mand i Huset; det var hun paa en Maade ogsaa: hun var Enke og havde været det i mange Aar. Hun boede alene herude, et godt Stykke fra alle Naboer, og havde ikke Andre om sig end en værkbruden Søn, der ikke kunde gaae. Da han inde fra Stuen hørte, at der taltes udenfor, kom han ved Hjælp af en Stok travlende hen til Døren; han vilde have at vide, hvem jeg var, hvorfra jeg kom, og hvordan det gik med Krigen. Jeg blev ikke

lidet forbausset ved at høre, hvor godt man i denne Afkrog vidste Bested om Begivenhederne i Tydskland. Den Gamle talte sig varm om „Preussernes Uretfærdighed“, spaaede, at Hævnens Time vilde komme, og gjentog flere Gange: „Kan det ogsaa bestaae for den evige Dom?“ Det, som syntes mest at ligge hende paa Hjerte, var „de mange uskyldige Mennefers Liv“. Da jeg henvendte Talen paa Slesvigs Rov, gjaldt hendes Beklagelse ogsaa de tabte Mennefeliv. Hvad der ellers er tabt, aner Folkets Masse ikke. Og dog — lyttes det engang at germanisere Nord-slesvig, saa er Dansthedens Dæmning brudt, saa vil Tydsheden uden Møie udbrede sig lige til Stagen; thi ingensteds findes Følelsen for dansk Nationalitet mere levende end i Slesvig, og ingensteds mindre end i Jylland. Det er sorgeligt at maatte sige det, men det er sandt; man kan ikke leve i Jylland, uden at gjøre denne Erfaring; man gjør den i Ost som i Vest. Forresten mente den Gamle, „at Napoleon nok en Dag vilde komme, og saa vilde det see galt ud for Preussen!“ Da hun havde udtømt sin politiske Visdom, som hun fremsatte med megen Bestemthed, gav hun mig Anvisning paa et stort Træ i Skoven, hvis afbladede Grene ragede op over de andres; efter det skulde jeg kun gaae og ikke efter Kortet,

der atter vilde lede mig ad en betydelig Omvei! Dvæ under Stoven lag et Hus, sagde hun, hvori der boede en „ferm“ Mand; han vilde nok sige mig nærmere Bæst og vise mig op gennem en Kloft, hvor der rigtignok hverken var Bei eller Sti, men hvorigennem man kom langt nærmere til Aasen, som jeg endelig maatte see; thi „ingensteds er saadanne Daller (Dale)!“ — Tungen slog formelig Smæld, saaledes udtalte hun Bogstavet L. — „Uh, der er Daller, saa dybe, saa dybe!“ Dermed rakte hun mig Haanden og ønskede: „Gud være med Dem!“ paa en saa hjertelig og trofhyldig Maade, at det gjorde En godt. Jeg traf den „ferme“ Mand ved Frokosten. Jeg havde først fippet ind i Stalden, hvor der kun stod een Hest, og i Huggersæt, som var tomt. Begge Steder saae der ordenligt ud; Vogn og Redskaber, som stod udenfor, tydede ligesom de omgivende Marker paa en vis Velstand og Orden. Desto mere overrasket blev jeg ved at træde ind i Stuen. Der var ikke Spor af Hygge, men desto mere af Smuds. De aabne Skabsdøre viste uredte Senge; Bordet stod med Klæder og Husgeraad, og alligevel stod Grødsfadet paa den øverste Ende. Ved det sad en ung Mand med Hatten paa Hovedet og en Kone, hvis Ansigt var mere end almindelig smukt. Hun havde

et Barn paa Skjødets og lod det holde Frost ved det blottede Bryst paa samme Tid, hun langede til Fadet. En gammel Mand med smukke Træk og sorte Dine ligesom Konen var lige ifærd med at tage Plads. Jeg havde neppe fremsført mit „Synsgodt“ og Spørgsmaal om Veien, før den Gamle gik udenfor og viste mig en Sti langs Skovkanten — den skulde jeg følge til det store Grantræ, saa skulde jeg holde af mig, gaae til den nærmeste Sti og igjen holde af mig, fortsatte til det udgaaede Bøgetræ og holde fra mig — — „Men De kan maaskee have ondt ved at finde det“, afbrød han sin Forklaring; „jeg kan gaae et Stykke med!“ Vi gik saa langs Skovkanten, hvor Brombærrene, hvis Frugter begyndte at modnes, spændte Snarer for vor Fod med savnelange Ranker. Lyn-gen trængte sig frem mellem Bussene, hvor der var en Smule Plads, og Gnetræerne stod fulde af Bær, som sidde og raadne til ingen Nytte. Ved Grantræet gik min Veiviser foran ind i Tylningen, og det var godt, at han gjorde det, thi der var ikke mere Sti at see end bag paa min Haand. Da jeg mindede ham om Davren, som ventede hjemme, mente han, det havde ingen Nød, det kunde gjerne vente lidt endnu, og vi fortsatte Veien, holdt af og holdt fra, trængte gjennem

Løvtræer og Naaletræer og stod paa Aasen, en fremspringende, brat affaldende Bakke, hvorfra der aabner sig en henrivende Udsigt over Søerne dybt ved dens Fod, over Skovene og Seis Hede, der herfra sees i sin fulde Udstrækning. Den er ikke saa ubeboet, som jeg tidligere havde antaget. Ved Sveibæk Odde, der styder sig frem mellem Sulsø og Borresø, ligger et Teglværk og noget derfra henimod Laven Skov en større Gaard. Langs Søbredden sees spredte Smaahuse med Lervægge og Lyngtag, og hist og her seer man en enkelt Hytte, som trænger dybere ind i Heden. Omkring den er en gul eller brunrod Plet af Rug eller Boghvede, der kæmper med Lyngen om Herredømmet. „Da jeg for tyve Aar kom til at boe her, var der ikke et Hus derovre“, sagde Manden; „men nu er Smaafolk endda ikke saa bange for at bygge der!“ Ja, Smaafolk, de ere de rette Pionerer i Lyngens Urskov; de store Kapitaler gaae til Grunde deri, men Smaamanden, som kommer med et Par kraftige Arme, med sin Kone og sin Ko, finder Løv til Vægge og Lyng til Tag, og Heden skal være meget slet — langt slettere i det mindste end her ved Silkeborg — om den ikke ved de Trendes forenede Bestræbelser skulde give Brødet. Er den først gjødet med en Generations Sved, har det

ingen Nød med den anden, det seer man daglig; og Gud veed, om det ikke var bedre at danne Aktieselskaber, som skulde hjælpe unge kraftige Folt til at kjøbe et Stykke Hede, end Selskaber til Beplantning og Overtisling — — Min Veiviser mente det i det mindste. Han talte frit og fornuftigt om Alt, hvad der vedkom hans Stilling; jeg kunde ikke andet end høre paa ham med Glæde. Ved at høre hans Tale og tænke paa, hvad jeg havde seet hjemme i hans Hus, kom jeg til at mindes en jydsk Herremands Ord, som engang havde sagt: „Det er ikke vore Bønder, som staae tilbage, men vore Bønderkoner. I de fleste Gaarde vil De træffe Alt, hvad der vedkommer Manden, i Orden; men i meget faa vil De træffe endog kun et svagt Spor af Hygge. Det kommer deraf, at Kvinderne aldrig faae sig seet om i Verden. Fra Kjøbstaden kunne de hente Stads og Fjas nok, men hjemme faaer Alt Lov at gaae i den gamle Slendrian; der er Uorden og Smuds; det flyttes fra den gamle Gaard ind i den nye, som Manden bygger, og gaaer i Arv fra Moder til Datter. Det er ogsaa Konens Skyld, at vi i Jylland ikke have Blomsterhaver som andensteds; Kvinden skulde sørge for Blomsterne i Haven, men hun nøies med at lade Manden sørge for Kartoflerne og Kaalet!“

Hr. Sægermesteren maa staae til Ansvar for sine Ord; men efter Alt, hvad jeg har seet, troer jeg, han har Ret.

Himmelbjerget, „Danmarks høieste Bjerg“, udbryder Blicher; men deri har han ikke Ret. Der har været den Tid, da Himmelbjerget med sine Hundreder af Fod i Høiden indtog samme Rang mellem Danmarks Bakker, som Dhavalagiri og Chimborazo med deres Tusinder indtog mellem den gamle og den nye Verdens Bjerge. Senere Maa-linger have styrtet Himalaya- og Andesbjergenes Hærfere og proklameret andre skyfløvende Spidser som de høieste. Hærskeren over Jyllands Lyngbakker er det ikke gaaet bedre: Himmelbjerget er assat fra sin Værdighed, det naaer kun en Høide af 550 Fod, medens et længe upaaagtet Punkt i Silkeborg Bøsteskov naaer 14 Fod høiere og en Bakke ved Salten Langsjø — troer jeg — endnu høiere. Men ligemeget. Lad dem komme med Barometer og Nivellementsinstrumenter og bevise, at det staaer endnu langt dybere i Storhedens Række, de skulde dog lade det beholde første Plads i Skønhedens!

Beundring var den første Følelse, idet jeg med et hurtigt Blik omfattede det umaadelige Rundmaleri af Bakker, Skove og Søer, som udbredte

sig for Diet. Men min næste Følelse var Stamfuldhed, næsten Anger. Jeg havde søgt det Skjønne i det Fremmede og stod for første Gang paa Himmelbjerget! Hvor nær laa ikke det, jeg havde søgt i det Fjerne! Jeg drog en hurtig, maaskee partist, Sammenligning med hvad jeg havde seet andensteds, og jeg kunde ikke lade være at udbryde med Andersen: „Jeg troer, der er skjønnest i Danmark!“ Saameget er vist, at jeg vil have Banfælgelighed ved at nævne et Punkt, der har gjort et dybere Indtryk paa mig end Himmelbjerget.

Man kommer til Foden af Bakken med Dampskib fra Silkeborg. Skulde man ikke faae mere at see af Egnen, end hvad man kan oversfue fra Dækket af Dampbaaden, vil en Reise hertil dog lønne sig, hvis den Reisende er saa heldig at have et ligesaa smukt Veir paa sin Udflugt, som jeg har havt. I Bassinet ved Silkeborg Bro, hvor „Hjeilen“ laa og ventede, var det næsten Kogehede; da Maskinen havde pebet tredie Gang, fløi Baaden aasted; dens skarpe Stavn kløvede Vandet og kastede Perler fra sig, der rullede langt hen ad den speilglatte Flade, medens to gængende Striber betegnede dens Kjolvand. Ved den raske Flugt viste en Smule Luftning, Styggen af Træerne streifede af og til det solbessinnede Dæk, medens Baaden stød op mod

Strommen gjennem den skovkrandste Na, som danner Forbindelsen mellem Brasø og Silkeborg Langsø. Træerne dyppede deres Grene i Vandet; Aakander i Hundredevis vippede op og ned, og Sivene raslede med deres skarpe Blade, idet vi foer forbi. Hvor det var smukt! Og smukkere blev det, da Brasø aabnede sit brede Bækken mellem Nørre og Øster Skov, hvis Trætoppe fra Bakkedammene sænke sig ned mod Søen, lavere og lavere, indtil et Ellekrat tanter Kysten, speiler sig i det stille Vand og staaer saa grønt og klart dernede, at Diet har ondt ved at opdage, hvor Vandet hører op og Landet begynder. En eneste Vaad, ladet med Siv, flød som et svømmende Græsbjerg paa Vandet, og ingen anden Lyd end Hjeilens Bladstefn afbrød Stilheden paa Sø og i Skov. Gjennem en noget bredere Kanal kommer man ind i Borresø, der begrændses af Seishedes røde Lyngbakter og Sønderstovens Bøge. I den dybe Bugt, som skærer sig ind i Skoven, ligge flere Smaaøer, frisk affaarne Bouknetter af Elle og Bøg. Sveibæk Ddde synes at lukke for Søen; men et rask Sving fører om Ddden ind i den store Julsø, hvor en anden og mere storartet, Natur træder imøde. Der er det ikke Skove, der drømmende speile sig i Vandet som Narcis i Kilden, ikke straanende Kyster med Lyng

og Skov; der er Lyng og Skov nok, men de bæres hoit af bratte Skrænter. Aasen træder med sin brede Bringe frem af Skovtykningen; mellem Bakkerne styde dyrkede Marker ned mod Søen; venlige Bøndergaardte titte frem hist og her; Der ligge stroede paa Søen, og for Enden af den hæver sig hoit over alle de andre Bakker Himmelbjergets afrundede Kegle, „Kollen“, omkrandsjet af Skov ved Foden, men selv bar, kun bedækket af Lyng, hvis rødligviolette Blomsterstjær fremhæver de solbestinnede Flader, og hvis mørke Ris gjør de bestyggede endnu mørkere — et Drapperi, der tilhyster, men ikke skjuler de dristige Former.

Vil man see Himmelbjerget i dets hele Storhed, inden man bestiger det, gjør man bedst i at fortsætte Reisen med Dampbaaden. Om Ringholms-hoved gaaer det da fra Fulsø ind i Allingaa og den lille Virkjø til Rye Mølle. Det er en Idyl: saftige Enge med spredte Buske og græssende Kvæg, Akander i Tusindevis, der vippe op og ned, dukke under og have atter deres glindsende hvide perlesyldte Bøger — Noffens Gaver: i Solfinnet glindsende Perler, i Haanden Vanddraaber! Men see tilbage!

Et Stykke fra Rye Mølle hæver Landet sig i en Hoideryg af Kullestenssand. Den er bedækket

med Skov, højt og her indstaaen af dybe Kløfter, paa hvis bratte Skrænter Opvægten af Skovtræer, Ener og andre Buske kæmpe om Herredømmet med Lyngen; med en let bølgende Overflade skyder Bassen sig frem i Retning fra Sydøst til Nordvest og ender i en afrundet Kogle, „Kollen“, som planter sin brede Fod paa Julsøens sydøstlige Bred. Kollen er Balsfartsstedet for de Himmelbjergreisende. Hvad enten man vælger den mageligere Wei op gennem Skoven og fra denne træder ud paa den frie, Omegnen milevidt beherskende Top, eller fra Søen klavrer op ad Skrænten, der er brat nok til at give En et Begreb om Bjergstigning, er Udsigten fra Himmelbjerget i høieste Grad overrassende. Søerne ved dets Fod svinde ind til Flods Brede, Skoven til Krat, Bakkerne til Smaahøie, og vaiede ikke det røde Flag med det hvide Kors paa Flagstangen heroppe, kunde man fristes til at spørge sig selv, om man befandt sig i Danmark — saa lidet dansk er Landskabet for Den, der ikke er fortrolig med den mere storflaaede jydsk Natur. Som en mægtig Flod ligger den Række store Søer, der dels nære Gudenaen, dels afsættes af den; langt mod Øst og Vest bugter Floden sig, ned-sænket mellem Bakker, mellem Skove og dyrkede Marker; naar man har fulgt dens Bugtninger til

Strænten, der synes at forhindre videre Fremtrængen, seer man ved en ringe Forandring af Blads speil, indtil milefjernt en Høining af Landet sætter en Grændse for Diets Speiden og forener sine blaalige Bakker med den blaa Himmel. Vender man Diet fra det store Billede til Enkelthederne, overrastes man ikke mindre. Dmtrent midt paa Bjergets Hvide er der ligesom en Affats, en bred Fod, hvorpaa den smallere, steilere, mere dristigt opstigende Del af „Kollen“ hviler. Det er ingen Flade, det er en Række Bakkefølger, beklædte med Lyng; det veglende Spil af Lys og Skygge paa det tætte Blomsterdække hæver og sænker Toppe og Dale høiere og dybere for Diet, og naar det skarpe Dagslys svinder, vil man have ondt ved at troe Andet, end at mægtige Granitblokke, ikke Sand, løfte Bjerget paa stærke Skuldre. Under Kystens Skove slumrer Julsøen i Glandsen af den nedgaaende Sol; fra den modsatte Bred skyder Halvøen Dynnæs frem med sin gamle Borgvold og en Krands af Buske om Bredden, næsten som et levende Hegn; Alø skyder som en Stump Eng midt i Vandet, og Møgelø med rødliges Lerkrænter løfter en halvt høstet Rugager høit af Søen. Lilo ligger som en svømmende Skov foran Linaa

og Lavens større Stove, hvis Trægrupper gennem-
brydes af nøgne Lyngbatter; paa Kysterne rundtom
verle Heide og Mark, Bakke og Dal, og kun spar-
somt trænge Menneſtens Boliger sig frem i den
storartede herlige Natur. Paa Toppen af Bakken
ligger et net lille Hus i Schweizerstil, hvor den
Reisende kan finde Forfriskninger og Natteleie.
Man maa isandhed være Den taknemmelig, som
har undfanget Tanken herom. Aftenrødens Baal
brændte paa de vestlige Bakker; hele den deilige
Egn var overslydt af dens Skær.

Efter en solklar Dag fulgte en maaneklar Nat.
En ubeskrivelig Fred og Stilhed var udbredt over
Verden, en Stilhed saa dyb, at kun nu og da et
Pladst af Fisken i Søen afbrød den — — De
Stumme talte, alt Mælende tav!

Opvarteren havde lovet at kalde paa mig for
Solopgang, men enten var han kommen for sildig
op eller Solen for tidlig; thi da jeg i en Fart
traf Gardinet fra, saae jeg en hoi blaa Himmel
over mig. Skylden var ikke hans, forstikkede han;
saa maa den vel være Solens! Den siggede alle-
rede over Horisonten, da jeg kom ud paa Kollen,
og beſtinnede et Landſkab, hvorom Ingen vil for-
maae at gjøre sig et Begreb, uden selv at have
ſeet det. Reisende i Bjerg egne ville ikke ſjeldent

have bemærket det forunderlige Taagespil, som ved Solopgang kan opføres i Dalene; men Faa ane maaskee, at vi herhjemme i Danmark under heldige Omstændigheder kunne blive Vidne til et Skuespil, der neppe i nogen Henseende staaer tilbage. Jeg idetmindste har aldrig seet Mage til det, hvortil jeg blev Vidne paa Toppen af Himmelhjerget. Jeg maatte gnide mine Dine for at overbevise mig om, at jeg ikke drømte; jeg maatte atter guide dem — Det var ingen Drøm; men denne Herlighed var for stor! Under mig laa det milevide Landskab, ikke som igaar med Sø, Eng, Mark og Skov i Sommerens Pragt, men som en uhyre Sneflade, der dækkede Søen, var søgen sammen om Skoven, hvoraf kun en enkelt Trætop ragede frem, sænkede sig i Dalene og beklædte Bakkerne, saa sjernt Diet kunde naae — Ingen Illusion kunde være fuldstændigere. Jeg havde taget Afsted med Himmelbjergsegnen som en maanefkinsfuld Sommernatsdrøm, jeg saae den atter som paa en klar Vinterdag. En tæt, hvid Taage dækkede Alt fra Midten af Bjerget, saa tæt og saa hvid, at Diet intet Dieblik kunde tvivle om, at alendyb Sne havde bedækket Verden nedenunder. Taagen rørte sig ikke. Solen steg, men Taagen laa ubevægelig. Hvor længe det varede, veed jeg ikke. Solen var alle-

rede et godt Stykke over Horisonten, da jeg væk-
 ledes af Bestuelsen af dette eiendommelige Skuespil
 ved Verden nedenunder, som vaagne, men som
 endnu var fuldkommen skjult for mig. Stilheden
 havde været saa dyb som i en Sneørken. Men
 under Sneen begyndte nu Livet at røre sig: Fiskene
 pladskede, Ringduen kurrede nede i Skoven, Skaden
 skræppede, ovre ad Linaa til gjøede en Hund. Nu
 bliver der aabnet for Andefloken, og den styrter
 rabbe i Gadefæret; paa Marken flyttes Kvæg,
 hvert Slag af Løirefollen gjenlyder i den stille
 Luft — — Men endnu bestandig ligger Taagen
 ubevægelig, og kun hist og her faaer den af Solens
 Straaler et mindre rent Udseende ligesom Sne,
 der begynder at smelte. Dagens Stjerne stod
 allerede høit; der var gaaet mere end en Time,
 siden jeg traadte ud paa Kollen. Under de varme
 Straaler begyndte Taagen endelig at røre sig; hist
 og her sporedes en sagte Bevægelse paa Overfladen;
 endnu var Alt hvidt som en Snemark. Men Sneen
 toppede sig hist og her som sammensvorne Driver,
 Driverne voxte til Bakker, til klostede Bjergtoppe,
 der syntes at gjennembryde Snelaget og spillede
 med et Skær af Regnbuefarver, navnlig røde og
 blaa, over den hvide Flade. En fremragende Top
 glødede af Ild; jeg troede, den vilde fare tilhim-

mels som Prophetens Bogn, men den gled ned ad Skjbjergget, flød hen over Snemarken og forsvandt i den. Dersom det havde været muligt at trættes ved et saadant Skuespil, vilde jeg have længtes efter Opøsningen for atter at gjensee den Herlighed, jeg vidste laa begravet under Taagen; men Die og Tanke var altfor syjselsat med de veksle Scener: Bjerge taarnedes og sank sammen, spillede i Regnbuefarver, glødede i Ild og smeltede, idet de meddelte Taagen en Afglands af deres Farvespil og bragte en sagte bølgende Bevægelse i den hidtil rolige Masse. Men hvad er det? Den stiger, den kommer herop! Trætoppene, som hidtil ragede frem af Taagesneen, forsvinde; som en opadstigende Lavine ruller en tæt hvid Masse langs Bjergets Sider, skjuler Fodens Vassebølger, skyder sig ind i Klostet, som mod Vest stiller Kollen fra den skovklædte Del af Bjerget, og fylder den med en tæt Damp. Den leiver sig rundt om Kollens Top saa tæt, som kunde jeg herfra træde ud paa den. Toppen selv er fri og solbeskinnet; hertil og ikke videre synes en Trolddomsmagt at tilraabe de fremstormende Masser. Er det Trolddom, eller hvad er det? Her paa Kollens solbeskinne Top staaer jeg ved Foden af Flagstangen, og derude paa Klostens Taagedække staaer ogsaa en Flagstang

af Regnbuefarver, og ved Foden af den staaer en mørk Skygge, kantet med samme voxlende Farver, og med en formelig Glorie af stærkere spillende om Hovedet. Det er intet Bedrag, det er virkelig min Skygge; den bevæger sig, naar jeg bevæger mig, den rækker Haanden ud, naar jeg udrækker Haanden, og hilser, naar jeg tager Hatten af. Haand og Hat ere kantede med Rødt, Gult og Blaåt. Naar jeg spadserer frem og tilbage, gaaer der foran mig derude en Straalestotte ligesom foran Moses i Orkenen — men jeg har det endnu finere end Moses og har tillige en Støtte bagved mig, ligesom den foran, en 4—5 Alen fra Skyggen, begge svagt krummede som det nederste Stykke af en Regnbue, hvis Farver kun utydeligt tegnes i dem.

Ikke saa Diebliske, men næsten et helt Kvarter, kunde jeg betragte dette sjeldne Stuespil, som neppe Mange have været saa heldige at see. Derefter steg Taagen, hyllede Alt i et tæt Slør, hvorigjennem Solen viste sig som en mat rød Kugle, og leirede sig saa kold og klam paa Bjerget, at jeg var glad ved at kunne the tilbage til Pavillonen og den længe ventende Kaffe. Kloften var næsten otte, inden Taagen trak bort fra Søen; og dog var den ikke ganske forsvunden: fra en Kloft opsteg hvide Damp, som havde Mosekønen endnu Ild i

sit Bryggers, og hist og her seilede over den blanke Flade en hvid Sky, uvis, som det syntes, om den skulde hæve sig til de høiere Regioner eller atter sænke sig i Svæns moderlige Skjød.

Fra Silkeborg gif Reisen til Viborg.

Hvormeget der end er gjort i den sidste Snæs Aar for at lette Samfærslen — Noget, som villig skal indrømmes — saa føler man dog Savnet af en bekvem Forbindelse mellem mere affides liggende Steder, og kommer man udenfor de store Router, mærker man hvert Dieblit, at Danmark er et Land, hvor der ikke reises meget, og hvor de Reisende maae vide at tage tiltakke med Leiligheden. Kan dette endog være ret gemhytligt, er det ikke altid behageligt, og sikkert vilde de Reisendes Antal tiltage betydeligt, dersom Gjæstgivere og Andre, til hvem de vare henviste, gjorde lidt mere end blot imødekomme „billige Fordringer“, der endda maae være „meget billige“, hvis de skulle tilfredsstilles. Jeg kunde ved flere Leiligheder ikke bare mig for at anstille Sammenligninger, der sjeldent faldt ud til vort kjære Fædrelands Fordel. Da jeg med Dampbaaden gif op ad de deilige Søer, spurgte jeg mig selv, om jeg nogensinde havde gjort en sjoønnere Seiltour, og jeg var stærkt fristet

til at række Silkeborg Balsmen tiltrods for Rhinen, Donau og Elben, for Sverigs Søer og Floder — Det var maaskee partist, men om der andensteds er mere storartet, ingensteds er der mere yndigt. „Hjeilen“ fløi afsted, og „Hjeilen“ er et prægtigt lille Fartoi; det behøver ikke, trods sit beskedne Navn, at skamme sig ved Siden af „König von Preussen“, „Keiserinn Elisabeth“, „Loreley“, „Garibaldi“ og „Lagercrantz“ og hvad de forresten hedde disse fremmede Smaastuder med store Navne; men saa faldt mine Dine paa en Styrmand i Lissetøfler og en Maffinmester med Ventilur i Venklæderne paa Steder, hvor de kunne være meget hensigtsmæssige, men ikke ere ganske passende, og jeg kom til at tænke paa Elbdamperen i sachsist Schweiz, der med Stager maatte hjælpes over Grunden — saa lidt Vand var der — og dog var Alt der saa somandsmæssigt, at Kapitainen havde guldbroderet Uniform og Skibsdrengen Anker paa Hatten! Værtshusene gaae frem med Tiden; istedenfor Gæstgivergaarde hedder det nu som oftest Hoteller, og hvor der staaer Hotel udenpaa, er der i Regelen en Opvarter med Skilning i Naffen indenfor. I Silkeborg er der ogsaa et Hotel, og det blev om Aftenen besøgt baade af Stedets Løver og af dets adstadige Borgere. De

syntes, trods deres forskjellige Standpunkt, at leve i bedste Forstaaelse. Naar Løverne i Spisestuen vilde have en Snaps til deres Voef, ringede de ikke, thi Klokke findes ikke, de raabte blot: „Halstrøm!“ Borgerne i Skjænkstuen gjentog „Halstrøm“; i Billardstuen brølede de spillende Landjunkerne „Halstrøm“; og saa kom „Halstrøm“, som stod ude i Gangen og slog en Passiar af med de Forbigaaende og havde en mærkværdig Lighed med Schwarzen som „Lennemann“. Han behøvede ikke at trippe længer end til Skjænkstuen; der fik han allerede at vide, at K. i Spisestuen — hvem en Snedker erklærede for at være den „yndigste Mand“ — vilde have en „Sopfen“. Da jeg vilde benytte Leiligheden og Dpvarterens Nærværelse til at faae min Tørst slukket, frygtede Snedkeren for, at Dpvarteren ikke havde hørt mit Forlangende, og raabte: „en halv Baier til Herren ved Vinduet, Halstrøm“, og ude i Billardstuen gjentog Landjunckerne: „Halstrøm, en halv Baier“ — — Saaledes gif Alt fortræffeligt, trods Halstrøms stive Ben og Mangelen paa Klokke i Hotel Silkeborg.

Veien til Viborg fører gjennem en Egn, som ikke er fremmed for Den, der kjender St. St. Blichers Fortællinger. Der er Landsbyerne Seiling og Høirup, Levring, Duelund; og som for ret at

præsentere den Reifende „Aunsbjergmandens“ gamle
 Gaard, flaaer Veien en Bugt ned imod den og
 fører tæt forbi Haven. Gaarden er ubetydelig at
 see til, slet ikke hvad jeg havde ventet, og Egnens
 Udfeende er sikkert forandret meget siden Blichers
 Tid. Heden er forsvunden; man skal have ondt
 ved at opdage et Stykke hist og her. Men af og
 til sees dog en rund Lyngbakke, der staaer som
 Minde om fordums Tage, og et Mosekar, hvor
 Bors og Klokkelyng faae Lov at trives, og Hede-
 lærken sidder kviddrende paa Torveroilen. Et enkelt
 Hus sees endnu med klinede Bægge, Lyng paa
 Taget og Mønningen fuld af Husløg, der stude
 tilveirs som smaa Palmetræer. Landet er tegnet
 med store Konturer: lange Bakkedrag, lange Eng-
 drag, vidtstrakte Marker, som ikke afbrydes af Hegn;
 Stov sees ikke undtagen ved Aunsbjerg; Træplant-
 ningen staaer langt tilbage, og neppe nok findes
 en Have ved Gaardene. Men Bygningerne ere
 gode, Markerne synes vel dyrkede, og der er ingen
 Mangel paa kraftige Heste og velnærede Køer, som
 alle ere sort- og hvidbrogede — Kjendetegnet paa
 den ægte jydffe Race, forsikrede min Postillon.
 Vi tilbagelagde en lang Strækning af den fortræffe-
 lige Bei uden at møde et Menneffe; saa kom en
 Vogn med et Par findige Stude, og saa en med

vælige Heste, og begge vare fulde af pyntede Mennesker, som skulde tiltrøvs i Silkeborg. Af Nationaldragt sees ikke det fjerneste Spor: Pigerne bære Solhatte, Garibaldi- og Eugenie-dito med Blomster og vaiende Tjer; Mændene ere klædte i Frakker og Paletoter efter Parisermode, saaledes som denne kommer til at tage sig ud, naar den har været under en Landsbystræders Sax og oversættes i Badmel og grovt Klæde. Træsto synes at høre med til Stadsen; Pigerne have magentarøde Strømper og Karlene magentarøde Uldklæder om Halsen. Et andet Klædningsstykke, som synes at have faaet stærk Indgang, er den gamle lyseblaa Felthue: næsten hver Vogterdrengs Hoved er begravet i en saadan; gamle Uniformer sees ogsaa, og etsteds spadserede to Benner, den One i dansk, den Anden i preussisk Infanteriuniform.

I Kjellerup Kro holdt vi for at lade Hestene puste. Det er en stor ny Bygning, men det Ydre lover mere, end det Indre holder. I Gaarden boer en Kjøbmand; hans Binduer vare fulde af malede Kopper og Glas, Stenolielamper, kæmpe-mæssige Paraplyer og fremfor Alt af — Krinoliner! Deres Staaltraadsringe dækkede Ruderne fra øverst til nederst saa tæt, at Kjøbmanden fangedes i den Snare, han havde opstillet for Andre,

da han rakte Hovedet frem for at see, hvem der kjørte op for Døren. Paa Marken ligeoverfor var opslaaet et Telt. Jeg troede, der skulde være Skivefydning, og blev ikke lidet forbauset ved at træde ind i Teltet og opdage, at jeg befandt mig i en „Konstners“ Atelier. Grønsværen var dækket med Bogbug, der forestillede Marmorfliser, en Stol, et lille Bord med Tæppe, et rødt Gardin, som sammenholdtes af et reglementeret Officersskjærf, fuldstændigjorde Decorationen; og omgivne af disse Herligheder kunde man see Egnens Beboere in effligie oplæbede paa to umaadelige Ark Papir. Krinoline, Photographi og Stenolie — Behøves mere for at vise Culturens nuværende Standpunkt i disse Egne, hvor „Hjorterytteren“ sprængte afsted i vildt Ridt over Hebe og Mose.

Hebe og Mose faaer man nok af paa denne Side af Viborg ved Rind og paa hin ad Skive til. Godt er det, at Dampvognen i en Fart fører os over den. Heden er ikke her som ved Silkeborg frodige Lyngmarker med alenlange Ris; Lyngen staaer i korte bukkede Tuer, Tot ved Tot, som havde Jorden ikke engang Kraft nok til at nære denne nøisomme Plante; mellem Tuerne ligger snart den hvide Sand, snart sort ligesom forbrændt Jordsmuld. Marken er flad; Jernbanen stryger

hen over den uden at behøve Gjennemstjæringer eller Dpfyldninger; Hegn behøves ikke heller; thi ingen Kreaturer oplive Heden, og kun hist og her med lange Mellemrum ligger et Hus med Lervægge og Lyngtag, som den Rejsende ved første Diefast er tilbøielig til at antage for en stor Lørvestak. Men ogsaa herhen trænger Culturen. Hvor Jordbunden tillader det, opdyrkes Heden, og Agre file sig ind i Lyngen. Som en Dase i Orkenen ligger Skibe ved en Na med side saftige Enge, og ved en Vig af Benobugten Handelspladsen Struer, hvor Jernbanen ender, Toget standser foran den nette Stationsbygning og udlosser sine sex, siger og skriver sex Passagerer. Endnu er Færflen paa den vestlige Del af den jydste Tverbane kun ringe, men det vil ikke altid blive saaledes. Med sin Snes teglhængte Huse seer Struer allerede ud som en Kjøbstad i Svøb. Skibe løsse og lade i dens Havn; fra den ploie Dampbaade næsten daglig Limfjordens Bunde, og vesterpaa ligger et Land, der er ganske anderledes, end jeg havde tænkt mig det, og rigt nok til at give Skib og Jernbane Fragt. Det er et storflaet Landskab med steile Strænter ned imod Limfjorden, lange Bakker ind ad Landet til; Diet følger deres vældige Dønninger milevidt. Talrige Gravhøie staae som Mindesmærker over

en svunden Kæmpeflægt; den nuværende Slægt synes heller ikke at være udartet: Mændene ere høie og velvorne, Kvinderne ligeledes — om de ere smukke, kan jeg ikke sige: alle gaae de med et stort uldent Tørklæde om Hovedet, der tildels skjuler Ansigtet. Gaardene ere grundmurede og see med deres mørkerode Bægge mere solide end hyggelige ud; nogle af dem ere meget store; Kirkerne ere alle af huggen Granit; men Hus og Kirke ligger paa aaben Mark, Stengjerder have de, men ingen Træer; ved det Gne seer man en Smule Kaaal, ved den Anden et Kors, som rager op af det høie Græs; ellers er Alt noget og lavt. Et enkelt Træ, som har kæmpet sig frem, dukker Hovedet for Vestenvinden, der ogsaa er Skyld i, at Sæden mange Steder endnu staaer grøn paa Marken; men tæt og godt staaer den, et talende Vidnesbyrd om, at Jorden ikke mangler Kraft. Og deilig Kvæg findes med kraftig Bygning og fint Hoved, smukkere end Ostfystens, tykkes mig. Det er et prægtigt Land, men et Land, hvor Idyllen ikke hører hjemme; der er noget Haardt og Strengt i dets Physiognomi.

Den lille By Lemvig ligger dybt nede i en Kjedel ved en Bugt af Limfjorden. Steile Bakker omgive den overalt mod Landsiden og begrænde

tildels Fjorden; Veiene bugte sig gjennem Kløfter ned til den — Det er et Stykke Schweizerlandskab i al Veftebenedhed; nede i den lune Dal trives Træer, og Diet glædes atter ved at fee fylldige Kroner og grønne Blade.

Lemvig er Postdirectionens ultima Thule, der standfer Diligencen, og den Reifende, fom agter fig videre veftpaa, maa selv ferge for at ftaffe fig Befordring. Min brave Vært — til Gavn for andre Tourifter nedfriver jeg med Fornøielse hans Navn, Hr. Sand — lovede at være mig behjælpelig hermed, og efter hans Anmodning indfandt fig om Aftenen en Mand, fom pleiede at kjøre for Folt. Imellem denne og Værten, der sad og vendte Ryggen til hinanden, udfpandt fig følgende Samtale, fom jeg ikke undlod at følge med Interesse ikke alene paa Grund af Forhandlingernes Vigtighed for min Kasse, men ogsaa fordi den forekom mig karakteriftiff.

„Den Herre vil til Bobbjerg imorgen“ — faaledes aabnede Værten Forhandlingen.

„Det kunde jo nok lade fig gjøre“, mente Bognmanden.

„Kan du kjøre for ham, Villads?“

„Mine Hefte ere i Struer“, fagde den Anden

saar fort, som var dermed den Sag afgjort. Men Barten forstod det bedre.

„De komme vel hjem igjen“, sagde han.

„Det gjør de vel“, svarede Bognmanden og undersøgte omhyggeligt alle fire Hjørner af Loftet, som ventede han at see sit Kjøretøi vende hjem ad den Bei.

Der indtraadte en Pause.

„Saa kan du jo nok kjøre“, mente Barten.

„Det er over to Mil; jeg kommer til at løse Timeseddel, og Kammerraaden er vel nu gaaet til sengs.“

„Vist ikke; der er ikke to Mil.“

„Naar jeg kjører over Hove?“ spurgte Bognmanden.

„Du behøver ikke at kjøre over Hove; du kan holde af ved Heldum.“

„Den Bei duer ikke.“

„Da har en Bienvogn kjørt den idag med det Selskab, som nu kom hjem.“

„Saa—aa—.“

„Og saa vil Herren op og see de Stibe, som staae paa Stranden, og kjøre hjem over Harboøre.“

„Det er næsten halvtredie Mil“, indvendte Manden; „jeg kommer til at kjøre om ad Engbjerg.“

„Du kan jo kjøre gjennem Vandet; det er kun halvanden.“

„Nei, gjennem Vandet kjører jeg ikke.“

Efter alle disse Indvendinger ventede jeg intet Resultat af Forhandlingerne eller i alt Fald intet godt. To Mil til Bøvbjerg, halvtredie til Harboøre og derfra to igjen tilbage til Lemvig, regnede jeg i mit stille Sind, det giver Summa Summarum halvshyvende Mil, Milen à — —

„Hvad skal du saa have for den Tour?“ spurgte Gjæstgiveren, som om den Anden aldrig havde gjort mindste Indvending, men fra første Dieblif erklæret sig villig til at kjøre. Vognmanden syntes at raadføre sig med sine Støvler, som han betragtede nøie, idet han gned den ene Fod mod den anden. Efterat have betænkt sig længe, sagde han ligesom hen for sig: „Fire Daler er ikke formeget!“

„Synes De, fire Daler er formeget?“ spurgte Bærten og svarede selv: „Det er det ikke.“

Jeg gav ham fuldkommen Ret. Handlen var sluttet, Vognmanden reiste sig og gik. Skjøndt Hestene vare i Struer, mødte Vognen næste Morgen til bestemt Tid. Vi hørte ikke om ad Høve, men den nærmeste Wei over Heldum til Bøvbjerg, ikke om ad Engbjerg til Harboøre, men over Badestedet Nord for Ferring Sø. — —

„De sagde jo igaar Aftes, at vi ikke kunde fjøre gennem Vandet“, udbrod jeg og trak Benene til mig af Frygt for at faae et Fodbad.

„Aah jo, med Forsigtighed gaaer det“, sagde han med et polist Smil.

Alle disse Indvendinger vare altsaa kun en nødvendig Indledning til et Forlangende, som ingenlunde var ubilligt, og som endog maa kaldes meget billigt, naar man betænkter, at jeg i min brave Bognmand ikke alene havde en fortræffelig Rudst, men ogsaa en utrættelig Weiviser, der ikke sthyede at gaae Mil for at vise mig Havet og Bestkysten, saa godt det lod sig gjøre. — —

Jeg maa give Rigsdagsmanden Ret: der er en stor Forskjel mellem Øst- og Vestjylland, og efterat have seet dette Sidste, veed jeg neppe, om jeg ikke kunde fristes til ligesom han at stemme mod Fjernbanen. Men den er der nu engang, og længe varer det vel ikke, før Beboernes hidtil bevarede Eiendommeligheder udvisses af den fremtrængende Kultur; Landets Eiendommelighed er fastere grundet, den vil ikke tilintetgjøres, saalænge Vesterhavet bruser og de jydste Klinter og Klitter føre en Kamp for Landets Tilværelse med den fremstormende Fjende, der mere end een Gang i Kaseri har plantet sin Skumfane paa Bobbjergs høieste Top; den

falste Ven, som giver Brød for Liv og med Judaslæber kysker den Strand, den forraader, hvid som Dødningeben. —

I lange Bakkefølger, uden Skove og Træer, uden Læ og Hegn, med Veie, som lunefuldt snøe sig Bakke op og Bakke ned, med spredte Gaarde, der søge Ly i Fordybningerne, og enelliggende Kirker paa den aabne Mark, som trodse Stormen med deres Granitmure, klyder Landet sig frem mod Vesterhavet og hæver sig paa denne Kant til sin største Hvide i Bøvbjerg, hvis runde Top hviler paa en bred Fod ind ad Landet til, medens en næsten lodret Klint sænker sig i en Dybde af 182 Fod ned mod Havet. Sæden trives frodigt; thi Jordbunden er god, leret og rigelig forsynet med Mergel; Hvede og Raps vøge næsten til Toppen af Bøvbjerg; og de mørkerøde grundmurede Gaarde med lavt Tag, som dukker for Vestenvinden, vidne om, at Beboerne ikke lide Nød. Jorden nærer, Havet fortærer! Dets Nærhed gjør Klimaet strengt, saa Sæden modnes sent; undertiden svies det i sin Opvæxt af Havgusen, undertiden kommer Efteraarstormen og meier det inden Høstmanden. Men alligevel glæder Landet sig ved Velstand og har en undtømmelig Kilde hertil i sin udmærkede Kvægræce. Der er noget Kraftigt og Rafft ved

Beboerne, som gjerne indlade sig med Fremmede, svare aabent paa Spørgsmaal og ikke pine En med det drøvende og drøvende „Hva?“, der er Ostboerens første Svar paa enhver Tiltale. Heller ikke skal man her som østerrig paa staae enhver Mødende til Ansvar for, hvorfra man kommer, hvorhen man vil, og hvem man er! Her finder man endnu den meget omtalte jydsk Gæstfrihed, som paa Ostkysten maa søges i Gæstgivergaarde, hvor den holdes i høi Pris; neppe sætter man Foden paa Tærfflen, før Bonden kommer med fremstrakt Haand og et hjerteligt „Velkommen“, fører Gæsten ind i Stuen, hvor Konen gjentager hans „Velkommen“, Børnene med, saamange de ere, og saa kommer Brændevinsklassen og Olkruset paa Bordet og en Tullerken med Smaakager, som bages udelukkende til dette Brug, og som ikke savnes i ethvert nogenledes velstaaende Hus. Hyggeligt er der just ikke derinde: Stuen er lav og beklumret, vil man have frisk Luft, maa man gaae udenfor, dreie Klampen fra og løfte Vinduet af; thi Hængsler ansees mange Steder for Luxus. Bohavet er simpelt, Meublerne i Stadsfestuen oftere malede end polerede, og i Dagligstuen have de Træets naturlige Farve. Naar endda Sturelappen havde hjulvet lidt derpaa! Men Renlighed synes heller ikke at

være en Hoveddyd; om Tarvelighed talte derimod det simple Maaltid, jeg saae anrettet: et Fad med Melvælling, hvortil hele Familien langede, og et andet med kogte Kartofler — men maaskee kom Sulet bagefter.

Der er ingen Kro i Ferring, den By — om man ellers kan kalde vidt adspredte Huse saaledes — som ligger Bøvbjerg nærmest. Rudffen var ikke i Forlegenhed; han hjørte ind i den første den bedste Gaard, spændte Hestene fra og satte dem i Stald. Der var ikke et Menneſte hjemme, hverken i Stue eller Kjøkken, og vi lavede os allerede til at gaae, da en ung Pige kom springende og raabte „Velkommen!“ med et Ansigt saa smilende, som traf hun rigtig gode gamle Bekjendte. Folkene vare i Marken ved Rugen; men Margrethe, som havde seet Bognen kjøre mod Gaarden, havde skyndt sig hjem for at opfylde Gæstfrihedens Pligter, og snart stod Snaps, Ol og Kage paa Bordet. Vi gik til Bøvbjerg, skjød Gjenvei gjennem en Gaard, spurgte ikke om Bei og Sti, men styrede lige efter Støtten beroppe paa Toppen, som er reist til Grindring om Frederik den Sjettes Besøg og allerede to Gange flyttet for Havet, fortalte Rudffen — „Om ti Aar staaer den vel ikke der længer“, tilføiede han; „de komme snart til at

flytte den igjen". Ved Synet af den runde Balke med sin faste Grønsvar forekom dette mig en Umulighed; men da jeg var stegen ned gennem en Klost, i hvis slibrige Lervægge man havde søgt at danne nogle Trappetrin, og betragtede Kysten fra Søen, fik jeg andre Tanker. Det maa være et ophøiet Skuespil fra Toppen af Boubjerg at see Vesterhavet i en Storm slynge sine Bølger mod Kysten, medens Skummet som en salt Regn pidsker Beskueren paa hans høie Standpunkt; det gjælder at staae fast deroppe; thi Stormen tager saa magtige Tag, at selv den gamle Soult finder det raadeligt at lægge sig udstrakt paa Jorden, medens han med Haanden over Dinene speider efter Skibet, som tumles derude af de fraadende Bølger. Det er et deiligt Syn fra den grønne Balke at see ud over det uendelige Hav, hvis — som det synes — opadstigende Flade fjernt, fjernt ude møder Himlens Bue; og mellem Himmel og Hav er Intet, slet Intet, undtagen en kredsende Maage — en vildsom Sjæl i Evighedens uudforskkelige Dyb. Vil man ret gjøre sig et Begreb om Boubjerg og Kysten, om den Kamp, som føres og gennem Martufinder har været ført mellem Havet og Jyllands Vestkyst, saa maa man fra Hviden stige ned til Havstokken, hvor paa den ene Side Bølgernes fraadende Tunge

sliffer det hvide Sand, paa den anden Kystens
 Strænt hæver sig høit og brat, med skarpt takkede
 Fremspring som en Klippevæg, nøgen, mørk og
 truende, og i al sin Storhed dog kun en svag
 Dæmning mod Havet, der i lange Dønninger vælter
 mod Kysten. Volgen gif ikke høit; jeg har paa
 Østkysten seet den reise sig langt høiere og bryde
 langt voldsommere mod Kysten; og dog er der en
 ganste anden hoitidelig Alvor i det næsten rolige
 Vesterhav end i Kattegattets eller Østersøens Bru-
 sen. Den lange, mægtige rullende Vølge lægger
 sig om Kysten som en Ræmpes Jernhaand paa en
 Dvergs Hoved; dens Kjærtegn knuge, dens Brede
 maa knuse. Og Spor af dens Brede sees overalt:
 Strænten er sonderreven, hushøie Verblokke ned-
 væltede, Kloster og Huler gravede; næste Gang
 Havet reiser sig i Brede og trænger ind i disse,
 falder atter et Stykke af Vorbjerg — Stod her en
 Kirke som paa Stevns Klint vilde den ikke kunne
 frelles ved, hver Julenat at flytte sig et Hanejød
 indester; Vesterhavet gaaer Ræmpesfrit, det har
 allerede naaet mange Kirker og Byer, som ligge
 begravede derude, og naar Søfolkene strande her,
 høre de tydeligt Klängen af Ligfløtterne i Dybet.

Nord for Bøvbjerg ligger den langstrakte Feringsø, som engang har været en Vig af Havet. En Række Klitter danner en smal Lange mellem dette og Søen. Et enkelt lille Hus ligger derude mellem Klitterne; langs den indre Sobred fører Veien nordpaa til Harboøre. Mellem Vesterhavet, Aggerkanal, Nissum Bredning og Noret, der fra denne stærer sig ind i sydvestlig Retning, ligger en Strimmel Jord, der har noget saa Giendommeligt, at man pludseligt forekommer sig henfat i en hel anden Verden. Ved det første Blik, jeg kastede ud over den træløse Flade, syntes den mig saa bekendt: det var Marstens Jævnhed og Nøgenhed og ved Sobredden Marstens friske korte Græsvært. Og dog kan intet Land mindre ligne den fede Marst end Harboøre. Endnu et Par Stridt, og der er ikke Græs, men Sand, den ene lille afrundede Forhøining ved Siden af den anden som en uendelig Mængde sammensunkne Gravhøie paa en uhyre Kirkegaard, hvor ingen venlig Haand syler. Der er ingen Blomst paa Graven, kun den grøngraue Marthalm dækker den sparsomt; de skarpe Blade guides mod hinanden, og en knættet Stængel skraver med sit golde Ag Streger i Sandet, naar Binden sujer, ligesom en Mand, fordybet i Fortiden, tankesuld leger med sin Stof. — Engang saae det

anderledes ud; da var Harbooreland frugtbart Land, dannet af den fede Ler, Søen sliker af Bovbjergs Skrænter. Men saa kom Sandet, Bølgerne havde bragt op fra Havdybet og afleiret paa Kysten; det feg ind over Landet, et dræbende Snefog, dækkede Mark og Eng — Under dets marhalmbevogede Gravhøie ligger Frugtbarheden begravet. Hvor Sandflugten ikke eller kun i ringe Grad er naaet hen, dyrkes Jorden; der er Enge og Marker; men underligt see Agrene ud. De ere omhyggeligt afrundede, høie i Midten og falde af til Siderne; mellem to og to Agre ligge brede Græsstriber, næsten ligesaa brede som Agrene selv; Rugtraver staae paa Ageren og Høstakke paa Græsjet. Denne eiendommelige Maade at lægge Ageren hidrører fra, at Havet For- og Efteraar undertiden bryder ind over Landet og overskyller det. Derfor seer man ogsaa en lav Vold til Værn mod Vandet om de fleste Huse. Disse have for Størstedelen et fatigt Udseende. Der er grundmurede Gaarde, lave og lavtagede, for ikke at frembyde en alfor stor Flade for Vestenvinden; men der er mest Smaahuse med klinede Bæg eller opmurede af Sten, Havet har slebet flade. Tidt gjøre Folk sig ikke den Uleilighed at slæbe Sten fra Kysten, men strælle Græstovr af Jordens Overflade (Soj) og bruge dem

som Mursten. Paa de bedre Huse findes Storsten, men mange have kun et Træror op gjennem Taget, hvorigjennem Røgen fra den i Stuen fritstaaende Arne trækker ud, andre blot en Åbning gjennem Taget (Lyre). Det er daarlige Boliger, fattigt udseende og lidet renlige; i et Hus paa et Par Fag træffes undertiden flere Familier — Gud veed, hvorledes de faae Plads, især da hver Familie i Reglen er vel forsynet med Børn. Men man er ikke kræsen med Hensyn til Bekvemmeligheden, og Fattigdommen er langt fra saa stor, som den synes; der er paa Harboøre snarere en vis Velstand. Mandts Lov skal ikke spørges i Naboes Gaard, er en gammel Sandhed, og det var en Landmand fra Naboegnen, som gav Harboørefolkene det Studsmaal: „De lide saamænd ingen Nød. Stjæle og røre gjøre de Alle; de gaae med Halvhundrededalerscedler i Strømpeffasterne og sove paa Løv!“ Om det forholder sig saaledes, skal jeg lade være usagt. Mit Besøg var alfor kort, til at jeg kunde lære Befolkningen at kjende; jeg havde mere end nok at gjøre med at betragte Omgivelserne. Udenfor hvert Hus, stort eller lille, staaer et trehjørnet Stillads til Tiffetørring; Net sees udbredte paa Jorden, og Alt tyder paa, at det Brød, Markten negter, søges i Havet. Disse Stilladser saavelsom

ethvert andet Stykke Træ, man seer, bestaaer af Bragstumper. En vogende Buft søges forjæves, men et Mastetræ sees ikke sjeldent henflængt ved Beien; Rundholter og Planker ligge i Dyrger: Havet erstatter ikke blot Mark, men ogsaa Skov, det giver baade Brød og Brændsel; uden det vilde det see daarligt ud for Befolkningen. Løv findes sparsomt og erstattes ofte af Komøg, som sammenælttes med Marchalm og skæres ud som Løv: foran et Hus stod Stabler af dette Brændemateriale. Huset laa midt i Sandet, dets Bæg var af Ler og Havsten og dets Tag af Lyng; det havde Lyre for Skorsten og en Skodde erstattede det manglende Vindue. Men Skodden skinnede af Guld; forgyldte Lister rundtom, og midtpaa en Sol, der funkede i Glandsen af Aftenjolen. Engang havde den smykket en stolt Seiler, nu hang den paa det fattige Hus. Et Stykke af et Gangspil stod udenfor og tjente som Arbeidsbord; paa en sonderflaet Tolle, som laa med Kjolen iveiret, sad et Par Smaafyre med bare Fødder og Stunt-hoser*) og roede nok saa ivrigt med et afbruffet

*) Strømpeskæfter, som bedække Benet og falde ud paa Fodryggen med en Klav, der fastholdes med en Rem under Foden, som forresten er blottet. Meget almindeligt i det midterste og vestlige Jylland.

Kareblad. — Hav og Brag! dertil knytter sig Mandens Synsen og Barnets Leg — Og det var Havet og Bragene, vi skulde see.

„Men først Redningsbaaden“, sagde den flinke Strandfoged; „siden faaer jeg ikke Tid til at vise Dem den; jeg skulde see at faae min Smule Rug ind.“ Han slukkede omhyggeligt sin Cigar og bad mig gjøre det samme, inden han aabnede Porten paa et i nogen Afstand fra andre menneskelige Boliger fritliggende Skur. Paa en svær Undervogn stod der parat til Udrykning det Fartoi, hvoraf saa mange Menneskeliv ere afhængige. Det er en bred Baad, for og agter samt langs Siderne forsynet med vandtætte Kobberkasser, der bære den op, selv om Bølgerne fylde Fartoiet. I Bunden er Propper ligesom i Christian den Fjerdes Støvler paa Rosenborg, hvorved man kan udlade Vandet og forhindre, at dette kommer til at staae høiere indenbords end udenbords; og nu skyder Baaden, fremdrevet af sex kraftige Roerkarle, der sidde i Band til midt paa Livet, og hver er omgjordet med et Redningsbelte af Kork, gennem de fraa-dende Bølger for at frelse de Skibbrudne. Finder Strandingen Sted saa nær ved Kysten, at man er istand til fra denne at sende en Line ombord ved Hjælp af Raketapparatet — en ligesaa simpel som

findrig Indretning — tilveiebringes paa denne Maade Forbindelse mellem Skibet og Landet; ved en stærk Trosse føres da Redningsstolen ud til de Skibbrudne, der stige i denne og hales i Land af Folk paa Kysten. Denne Stol kunde snarere kaldes en Kurv; den bestaaer af tre over hinanden anbragte, stærkt forbundne Redningsbøier (Krandse) nedentil forsynet med et Iverbræt, hvorpaa den Skibbrudne rider. Det er næsten umuligt at falde ud af Kurven; og da Strandfogden, der nærede en synlig Interessse for Redningsvæsenet og med stor Iver søgte at gjøre mig Alt forstaaeligt, for ret at tydeliggjøre Fremgangsmaaden selv steg i Kurven, forsikrede han: „Sidder man først her, er man saa sikker som i sin Moders Dragtistestuffe!“ Men „Dragtistestuffen“ maa tidt gjennem taarnhøie Bølger, og hvor magelig end Redningsstolen kan være, er den dog den Stol, i hvilken jeg sidst af alle Stole kunde ønske at tage Plads.

Paa Sjyllands Vestkyst findes treogtyve Redningsstationer, og disse fortræffelige, af Regeringen med Omhu vedligeholdte Indretninger have allerede bedirkt meget Godt og frelst mange Menneffeliv, der ellers useilbarligt vilde være gaaet tilgrunde paa den ugjæstmilde Kyst.

Harboøre er et af de Punkter, hvor de fleste

Strandinger finde Sted. Høre saadanne Ulykkes-tilfælde end ikke til Dagens Orden, forekomme de dog hyppigt nok for tildels at sløve Beboernes Følelse for det Rædselsfulde heri. Overalt gjælder Ordet: „Den Enes Død den Andens Brød“, og her gjælder det mere hogstaveligt end andensteds. Harboorerne, der maae kæmpe haardt nok for Føden, faae ved Strandinger Fortjeneste, En ved Redning, en Anden ved Bjergning, en Tredie paa Maader, der helst ikke maae omtales — — Havet fordrer Aaret om Dffre nok af dem; det er ikke mere end billigt, at det engang imellem giver lidt Erstatning! Vor Strandsfoged syntes heller ikke utilfreds med, at han saae sig istand til at præsentere mig fire Brag i sit Len — „Engang stod der rigtignok toogthve fra Agger til Bobbjerg“, tilspøiede han ligesom undskyldende for Tidernes Knaphed. Mig synes det, Fire var al Vre værd. Vi gik igjennem Klitterne, der danne et snart smallere, snart bredere Belte af løst Sand imellem Havkysten og det beboede Land. Snart er det en med Marhalm bevoxet Slette, snart som et Hav af rullende Sandbølger, snart er det Dale og Bakker, afrundede tilspidsede Regler, der ofte danne fortløbende Rækker, Top over Top, ikke ulig en Bjergkæde i Miniatur. I disse Klitter har Naturen dannet

et Børn mod Havet, men ikke paa alle Steder sikkert nok; Konsten er derfor kommen den tilhjælp, har bygget Sanddiger, hvor Klitten er lav, og ved Plantning af Marhalm, Klittag og andre Væxter, der kunne trives i det døde Sand, søgt at fæstne dette, der ellers ved Stormens Magt hvirvler hen over Landet, ikke mindre ødelæggende i sin Virkning end Aferegneen fra Vesuv's Krater. Rundtom i Klitterne seer man smaa Forhøininger med en Duff Marhalm i Form af et lille Reg paa Toppen; det er Grændsepælene mellem den ydre fredede Del og den Del af Klitten, der ved Plantevæxten allerede har opnaaet en saadan Fasthed, at den tør bruges til Græsning for Faarene. Men Faarene kjende ikke Grændsepælene, og Opshnet trykker et Die til for deres Dumhed; selv paa den fredede Del tog de sig den Frihed at nippe af de sparsomt vøgende Urter. Gud veed, hvor de kunne finde noget Nærende. Klitten seer ud som en afdød Egn: hvide Sandrevner i Bakkerne og asfegraa Ligfarve paa hvert Blad og hver Bust, som kæmper sig frem af den knyttrende Sandbund. En Verden med sin egen Vegetation staaer den der i sorgelig Taushed og Døde; Fuglen bygger der ikke, ingen levende Skabning opliver den; Havet alene med sine dumpe Slag mod Havstøtten udenfor

frækker Stilheden bort. Marhalmen med sit lange, stride, graagrønne Blad, danner et tæt, lavt Krat; i det voger hist og her Graa= eller Marvidie, Goldbærtorn, Strandmandstro — „Tistel“ kalde Beboerne den — Alt Graat i Graat. Om det saa er den Sidstes smukke Blomst, ligger der som et affesfarvet Stjær over dens matte Purpurblaa, og dens brede, tornede Blade ere næsten hvide som Sandet. Man bliver glad ved paa den mere faste Del af Klitten at finde et rødt, uspiseligt Melbær („Njølber“), og en Duff vantreven Lyng i For-
dybningen, hvor en Smule Vand har samlet sig, seer ud som en Pragtblomst i denne ligfarvede Verden. Bakkerækken aabner sig. Mellem to afstumpede Regler, begroede med Marhalm, hist og her sønderrevne af Vinden, saa det hvide Sand skinner frem, seer man ud over Havstokken, der strækker sig bred og hvid foran Klitten, over Brændingen, som frandsjer den med et sydende Skum-
belte, og det endeløse Hav, som i lange, brede Foldekast lægger sine Bølger om Kysten. For hver lille hvid Stribe, som kommer tilshyne derude, jager en uhyre Skumflod op over Sandet, trækker sig tilbage og forsvinder i den næste Bølge, der reiser sig fraadende, inden den bryder ind over Kysten.

Langt mod Nord og Syd seer man hen over den hvide Havstok mellem det evigt larmende Hav og det øde i Stilhed begravne Klitland. En Flok „Sandler“ (Strandløbere) søger efter Næring i det vaade Sand, saasnart Bølgen trækker sig tilbage, og bruger de flinke Smaaben for at komme bort, inden den næste fylder op ad Kysten. En Snes Alen ude gynger et Maagepar sig paa Bølgerne, den ene løfter dem høit tilveirs, den anden synes at opsluge dem — Der er de igjen; for dem er det en Leg at tumles paa Vesterhavet. Men en Leg er det ikke for Mennesket, der forsøger at efterligne de raske Svømmere; langs Stranden sees Spor af den Kamp, som derude er ført mellem Naturens Vildhed og Menneskets Kløgt; sonderbrudt staaer Skibet paa Revlen midt i den sydende Brænding, og paa det hvide Sand ligge Stumper af stolte Seilere, som nylig triumpherende ploiede Havet. En Slup, ladet med Jernbaneskinner, staaer dybt nedboret i Sandet; af Skroget sees ikke mere end Kanten af Rælingen, idet Bølgen trækker sig tilbage. Masten er berøvet Seil og største Delen af Tougværket, rokker frem og tilbage ved ethvert Bølgeslag og tegner sig mod den graa Himmel som en forfullet Træstamme. Længer borte ligger en smut fransk Skonnert. Den

synes hel og seer ganske ny ud. Den er kastet om paa Siden; Bølgerne flaae ind over Standseflødningen og styrter som en skummende Fos ud af Abningen ved Faldrebstrappen; ved hvert Bølgeslag ryfter Fartøiet fra For til Agter, som gaaer der en Gysen gjennem det, og de slanke, afladte Master ere strakte mod Himlen som bedende Hænder — — Her hjælper ingen Bøn, Dommen er affagt. Skibet staaer fast i Sandet, ikke længer borte end jeg syntes, Boudsprydet maatte kunne naaes med en Humlerakte, naar man løb ud med den tilbagevigende Bølge, og dog har Besigtigelses-commissionen, som har været her idag, paa Grund af den urolige Sø ikke kunnet borde Skibet, men har fra Land affagt sin Kjendelse: Brag. Hviere oppe staaer atter et Brag, og endnu længere mod Nord en stor Tremaster — Størrelsen hjælper ikke! Naar Havet reiser sig i sin Vælde, vippes selv det største Fartøi som Planken derude, der snart suges ned i Søen, snart næsten fritsvævende balancerer paa Bølgens skarpe Ryg som en Drengs Bippebræt — Der er den: fra Bølgens mægtige Bue sthydes den som en Pil mod Landet! Rask, inden den næste Bølge suger den til sig igjen! Jeg sprang til, Rudsffen hjalp, og vi frelste en Planke fra Havet. „Den er mindst sine to Daler værd“, sagde han

med Kjendermine. Vi traf Planken op paa Havstokken, lagde et Par Sten paa den — det betyder, at Gjenstanden er funden — og lod den ligge, til Strandfogden gjorde sin Rundaf. Rundtom paa Havstokken og oppe under Klitten laae saadanne fundne, fra Havet inddrevne Gjenstande, mærkede med paalagte Sten: Lougværk, Planter, Rundholter og Spir, en mandstyk Mast, splintret og brudt, en hel Kabys med Kogeovn. — — Men faaer det Lov at ligge i Fred her paa denne vilde, ensomme Kyst? Strandvagten, som skulde passe paa Skonernten og boede oppe mellem Klitbakterne i Læ af et Storseil, forfikkede: „Det havde ingen Nød! Han passede paa baade Nat og Dag!“ Men min Rudsf hvikkede: „at Strandvagterne selv tidt ere de værste Røvere“, og den gamle Ulfs veislagne Ansigt med et stubbet Løverdagsstjæg afstræfede slet ikke denne Bestyldning; det passede fortræffeligt i Omgivelserne.

Paa Havstokken og oppe under Klitterne laae flere Baade. Vestkystboernes Baad, „Havbaaden“, har en eiendommelig Form med høit opstigende For- og Bagstav. Smuk er den ikke, og klodset seer den ud med sine raa tjærede Sider, men den flyder let og kløver Bølgerne som en Pil, fremdrevet af Havgassens kraftige Arm. Med den

gaae Fisserne milevidt tilføes; med lignende Fartøier var det sikkert, at Forfædrene trodsede Besterhavet og gjæstede Bretland — Der er Noget af de gamle nordiske „Drager“ i Havbaaden og Meget af Bikingen og Strandhugsmanden i Vestkystens kraftige Fisserbefolkning.

